

**LOKALNI AKCIJSKI PLAN
ZAŠTITE OKOLIŠA
OPĆINE LIPOVLJANI
2015. – 2021.**

Listopad, 2015.

SADRŽAJ:

UVODNI DIO	5
1.UVOD	6
TEMELJNA POLAZIŠTA.....	9
2.1. OSVRT NA MEĐUNARODNE UGOVORE I AGENDE U OKVIRIMA ZAŠTITE OKOLIŠA	10
2.2. ZAKONSKA REGULATIVA NA PODRUČJU ZAŠTITE OKOLIŠA U REPUBLICI HRVATSKOJ	13
2.3. STRATEŠKI DOKUMENTI NA NACIONALNOJ, REGIONALNOJ I LOKALNOJ RAZINI	14
2.4. MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA PROJEKATA U PODRUČJU ZAŠTITE OKOLIŠA..	16
ANALIZA STANJA	19
3.1. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ.....	20
3.2. STANOVNIŠTVO	21
3.3. ZAPOSLENOST	23
3.4. NEZAPOSLENOST	24
3.5. GOSPODARSTVO	26
3.6. POLJOPRIVREDA.....	27
3.7. ŠUMARSTVO	28
3.8. LOV I RIBOLOV	29
3.9. RIBNJAČARSTVO.....	29
3.10. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	30
3.10.1. CESTOVNI PROMET.....	30
3.10.2. ŽELJEZNIČKI PROMET	30
3.10.3. TELEKOMUNIKACIJE	30
3.10.4. ELEKTROOPSKRBA	30
3.10.5. NAFTNO GOSPODARSTVO.....	31
3.10.6. PLINOOPSKRBA	31
3.10.7. VODOOPSKRBA.....	31
3.10.8. ODVODNJA	32
3.11. PRIRODNA OBILJEŽJA	32
3.12. GEOLOŠKO PEDOLOŠKA OBILJEŽJA.....	33
3.13. HIDROGRAFSKE ZNAČAJKE	34
3.14. KLIMA	37
3.15. KRAJOBRAZNA RAZNOLIKOST (FLORA).....	37
3.16. BIOLOŠKA RAZNOLIKOST (FAUNA)	39

PROGRAMSKI DIO	41
4.1. METODOLOŠKI PRISTUP	42
4.2. VIZIJA	43
4.3. SWOT ANALIZA.....	44
4.4. SHEMA RAZRADE PROGRAMSKIH PODRUČJA ZAŠTITE OKOLIŠA.....	45
PODRUČJA ZAŠTITE OKOLIŠA	47
5.1. PLAN GOSPODARENJA OTPADOM	48
5.1.1 ZAKONSKI OKVIR.....	49
5.1.2. SVRHA PLANA GOSPODARENJA OTPADOM	53
5.1.3. PREGLED POSTOJEĆEG STANJA	53
KOMUNALNI OTPAD	54
ODLAGALIŠTE KOMUNALNOG OTPADA	55
SUSTAV I DINAMIKA PRIKUPLJANJA KOMUNALNOG OTPADA NA PODRUČJU OPĆINE LIPOVLJANI.....	56
KOLIČINE KOMUNALNOG OTPADA NA PODRUČJU OPĆINE LIPOVLJANI	57
ODVOJENO PRIKUPLJANJE OTPADA	59
NELEGALNA ODLAGALIŠTA OTPADA – “DIVLJI DEPONIJ”	60
5.1.4. SWOT ANALIZA.....	62
5.1.5. CILJEVI GOSPODARENJA OTPADOM REPUBLIKE HRVATSKE	63
5.1.6. CILJEVI GOSPODARENJA OTPADOM OPĆINE LIPOVLJANI.....	65
5.1.7. MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA NA PODRUČJU OPĆINE LIPOVLJANI	66
5.1.8. AKCIJSKI PLAN.....	69
5.1.9. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI	71
5.2. PLAN ZAŠTITE VODA	72
5.2.1. ZAKONSKI OKVIR.....	73
5.2.2. STANJE NA PODRUČJU	73
5.2.3. SWOT ANALIZA.....	77
5.2.4. CILJEVI.....	78
5.2.5. AKCIJSKI PLAN.....	78
5.2.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI	79
5.3. PLAN OČUVANJA KVALITETE ZRAKA.....	80
5.3.1. ZAKONSKI OKVIR.....	81
5.3.2. STANJE NA PODRUČJU	81
5.3.3. SWOT ANALIZA.....	83
5.3.4. CILJEVI.....	84
5.3.5. AKCIJSKI PLAN.....	84

5.3.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI	84
5.4. PLAN ZAŠTITE TLA.....	85
5.4.1. ZAKONSKI OKVIR.....	86
5.4.2. STANJE NA PODRUČJU	86
5.4.3. SWOT ANALIZA.....	87
5.4.4. CILJEVI.....	88
5.4.5. AKCIJSKI PLAN.....	88
5.4.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI	88
5.5. PLAN OČUVANJA BIOLOŠKE I KRAJOBRAZNE RAZNOLIKOSTI	89
5.5.1. ZAKONSKI OKVIR.....	90
5.5.2. STANJE NA PODRUČJU	90
5.5.3. SWOT ANALIZA.....	92
5.5.4. CILJEVI.....	92
5.5.5. AKCIJSKI PLAN.....	93
5.5.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI	93
5.6. PLAN SMANJENJA SVJETLOSNOG ZAGAĐENJA.....	94
5.6.1. ZAKONSKI OKVIR.....	95
5.6.2. STANJE NA PODRUČJU	95
5.6.3. SWOT ANALIZA.....	96
5.6.4. CILJEVI.....	96
5.6.5. AKCIJSKI PLAN.....	96
5.6.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI	96
5.7. PLAN SMANJENJA EKOLOŠKIH RIZIKA.....	97
5.7.1. ZAKONSKI OKVIR.....	98
5.7.2. STANJE NA PODRUČJU	99
5.7.3. SWOT ANALIZA.....	100
5.7.4. CILJEVI.....	100
5.7.5. AKCIJSKI PLAN.....	100
5.7.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI	101
ZAKLJUČAK.....	102

UVODNI DIO

1.UVOD

Dobro očuvane prirodne resurse Općine Lipovljani treba sagledavati kao jednu od njenih najvećih komparativnih prednosti. Zato je potrebno neprestano naglašavati da Općina Lipovljani ima priliku uspostaviti moderno i napredno društvo te istovremeno očuvati dobru kvalitetu okoliša o kojem uvelike ovisi ljudska sigurnost, razvoj i blagostanje. Ekonomski rast, socijalna povezanost i zaštita okoliša su smjernice koje se mogu i moraju uspostaviti u skladu jedna s drugom, te voditi prema održivom razvoju Općine.

Teritorij Općine, iako podvrgnut snažnim antropogenim intervencijama (izgradnja naselja, krupne infrastrukture, velikih uređenih vodenih površina ribnjaka i akumulacije), obzirom na zatečenu izgradnju i prirodne datosti predstavlja izraziti potencijal u razvojnom smislu, a samim time potrebu za očuvanjem svih prirodnih blagodati, npr.:

- Sačuvani krajolik nizine Lonjskog polja i pribrežja Psunjske gore sa juga, te Moslovačke gore sa sjevera i doline vodotoka Pakre, Ilove i Subocke
- Padine Psunjske i Moslovačke gore pogodne za voćnjake, te površine sposobne za uzgoj eko poljoprivrede i stočarstva
- Velike vodene površine akumulacije i ribnjaka
- Postojeće šumske površine gospodarske namjene
- Poljoprivredne površine vrijednog boniteta (P1,P2.P3)
- Mineralne sirovine (eksploatacijska polja plina i nafte)
- Naselja Lipovljani, Piljenice i Kraljeva Velika nalaze se u kontaktnoj zoni Parka prirode Lonjsko polje i kao takvi predstavljaju sjeverni ulaz u Park, u neprocjenjivo prirodno bogatstvo, što treba iskoristiti kao turistički resurs kulturne baštine.

Stoga, održivo iskorištavanje prirodnih resursa, sprečavanje onečišćenja okoliša, zaštita prirode i osiguranje boljitka zajednice jedan je od primarnih ciljeva Općine Lipovljani.

U skladu s navedenim, Zakonom o zaštiti okoliša u Republici Hrvatskoj svim jedinicama lokalne samouprave otvorena je mogućnost izrade vlastitih programa zaštite okoliša, a Općina Lipovljani prepoznala je potrebu izrade takvog dokumenta i prednosti koje on donosi.

Lokalni akcijski plan - LEAP, je strateški dokument koji služi i pomaže lokalnim zajednicama da odluče o najboljem načinu zaštite svog okoliša. LEAP-om se sagledavaju potencijali pojedinog područja i lokalni problemi koji direktno i indirektno utječu na zaštitu okoliša, te definiraju razvojni pravci kojima će se omogućiti daljnji napredak Općine bez opasnosti od zagađenja okoliša i iscrpljivanja resursa. Određuju se prioritete zaštite okoliša te odabiru najprikladnije aktivnosti za rješavanje tih prioriteta aktivnosti u zajednici. Prioriteti i aktivnosti obrađeni u LEAP-u objedinjuju se u temama zaštite okoliša, kao nacrt za buduća ulaganja u zaštitu okoliša u zajednici. Preporuke iz tog plana postaju dio odluka i planova lokalne samouprave i državnih tijela.

Lokalni akcijski plan zaštite okoliša Općine Lipovljani temelji se na načelima partnerstva i podijeljene odgovornosti cjelokupne zajednice, te na principima prava građana na odlučivanje

u donošenju i provođenju politike zaštite okoliša. Pri izradi Plana korišteni su svi dostupni materijalni i ljudski resursi, čime je omogućeno kvalitetnije definiranje prioriternih aktivnosti koje su od interesnog značaja za cjelokupnu lokalnu zajednicu, te dugoročni i održivi razvoj.

Zaštita okoliša temeljni je preduvjet dugoročnog i održivog razvoja kako Općine Lipovljani, tako i Republike Hrvatske u cijelosti. U europskim razmjerima Republika Hrvatska ima dobro očuvan okoliš i zadaća je našeg i budućih naraštaja osigurati čuvanje i daljnje poboljšanje kvalitete okoliša u kojem živimo. Suočeni s globalnim posljedicama čovjekova utjecaja na okoliš, naznakama klimatskih promjena i globalnog zatopljenja, čuvanje okoliša znači čuvanje naše budućnosti i kvalitetnijeg načina života. Uvođenje reda u prostor i okoliš, te sprečavanje njihovog daljnjeg uništavanja u skladu s najboljom praksom razvijenih zemalja, jamstvo su uspješnog i održivog razvoja.

Dio Općine Lipovljani zaštićeni je prirodni krajobraz nacionalne razine, oko 30% područja općine Lipovljani nalazi se u Parku prirode Lonjsko polje, a oko 10% površine su velike vodne površine akumulacije i ribnjaka Lipovljani.

Park prirode Lonjsko polje, čiji se dio nalazi na području Općine Lipovljani, najveće je zaštićeno močvarno područje ne samo u Republici Hrvatskoj, već i u cijelom dunavskom porječju, a štiti ga Ramsarska konvencija od 3. veljače 1993. godine. Ramsarska konvencija obvezuje države potpisnice, među kojima je i Republika Hrvatska, na očuvanje močvarnih područja, te na promoviranje zaštite močvarnih područja i ptica močvarica.

Općina Lipovljani djeluje na području zaštite okoliša od 2010. godine izradom prvog Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša za period od 4 godine. Prateći promjene, mogućnosti i zakonsku regulativu čelnništvo Općine Lipovljani, po isteku prethodnog, pristupilo je izradi novog Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša za period od 6 godina, svjesni prirodnog bogatstva u okolišu u kojem žive, te svjesni potrebe i važnosti očuvanja i zaštite tog istog okoliša, kako za sadašnjost tako i za budućnost.

Prateći inicijative lokalnih i regionalnih samouprava diljem Hrvatske izrada ovog dokumenta logičan je nastavak i slijed razvoja Općine Lipovljani, koji će u svojim smjernicama, ciljevima i vizijama biti vođen realnim stanjem i mogućnostima na području općine Lipovljani, ali i smjernicama iz nekih ključnih dokumenata s području zaštite okoliša poput:

1987. – Bruntland komisija

- Izvještaj “Naša zajednička budućnost” – održivi razvoj

1992. – Konferencija UN o okolišu i razvoju u Riju de Janeiru

- Agenda 21, Deklaracija iz Rija,
- Okvirna konvencija o promjeni klime,
- Konvencija o biološkoj raznolikosti.

Izradom Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša za Općinu Lipovljani ostvaruje se i značajna prednost pri ishodu potrebnih financijskih sredstava za provedbu definiranih projekata. Naime, prilikom apliciranja na natječaj jedan od osnovnih kriterija kojim se vrednuje kvaliteta projekta, odnosi se na usklađenost projekata s lokalnim, regionalnim i

nacionalnim strateškim prioritetima i mjerama u konkretnom segmentu. Obzirom da su Lokalnim akcijskim planom zaštite okoliša definirane upravo one aktivnosti koje su prioritetne za daljnji napredak Općine, omogućuje se lakši pristup sredstvima financiranja za one projekte koji su najznačajniji za razvoj lokalne zajednice.

Lokalni akcijski plan zaštite okoliša izrađen je prema suvremenoj europskoj metodologiji, te će poslužiti kao podloga pri izradi projektnih prijedloga. Sama struktura dokumenta je podijeljena u tri faze – u uvodnom dijelu se razmatra postojeća zakonska regulativa na području zaštite okoliša, te potencijalni izvori financiranja, zatim slijedi analiza stanja područja Općine Lipovljani, te programski dio u kojem su navedeni strateški ciljevi daljnjeg razvoja Općine, mjere i aktivnosti kojima će se definirani ciljevi ostvariti tijekom sljedećih 6 godina i rezultati koji će se time postići.

TEMELJNA POLAZIŠTA

2.1. OSVRT NA MEĐUNARODNE UGOVORE I AGENDE U OKVIRIMA ZAŠTITE OKOLIŠA

Republika Hrvatska kao nova zemlja članica Europske unije ima obvezu uskladiti svoje zakonodavstvo sa europskom pravnom stečevinom. To uključuje potpisivanje i ratifikaciju brojnih međunarodnih ugovora među kojima je i određeni broj specifičnih ugovora kojima se pobliže reguliraju pojedina područja zaštite okoliša. Potpisivanjem tih ugovora Republika Hrvatska izražava spremnost prihvaćanja odredbi konvencije, te one nakon ratifikacije stupaju na snagu. Kako su međunarodni ugovori po pravnoj snazi iznad zakona, Republika Hrvatska mora slijediti odredbe potpisanih konvencija te kompletna legislativa i svi programski dokumenti moraju biti u skladu s preuzetim obvezama.

- **Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (ESPOO 1991.)**

ESPOO konvencija pod “utjecajem preko državnih granica” označava svaki utjecaj, ne isključivo globalne prirode, na području pod jurisdikcijom potpisnice kojeg je izazvala planirana aktivnost, čije je fizičko podrijetlo u cijelosti ili djelomično na području pod jurisdikcijom druge potpisnice.

U preambuli konvencije stoji da “utjecaj” označava svaku posljedicu koju planirana aktivnost izazove na okolišu, uključujući ljudsko zdravlje i sigurnost, biljni i životinjski svijet, tlo, vodu, zrak, klimu, krajolik i povijesne spomenike ili druge građevinske objekte, ili međusobno djelovanje tih čimbenika; to također uključuje posljedice na kulturno nasljeđe ili društveno gospodarske uvjete koji proizlaze iz tih čimbenika.

- **Protokol o strateškoj procjeni okoliša (Kijev 2003)**
- **Konvencija o prekograničnim učincima industrijskih nesreća (Helsinki, 1992)**
- **Konvencija o europskim krajobrazima (Firenza, 2000)**

U preambuli konvencije iz Firence između ostalog stoji da “Uzimajući u obzir da krajobraz ima važnu ulogu javnog interesa na području kulture, ekologije, okoliša i društva, te da predstavlja bogatstvo koje pogoduje gospodarskoj aktivnosti čijom se zaštitom, upravljanjem i planiranjem može doprinijeti stvaranju radnih mjesta.”

U svrhu ove konvencije “krajobraz” znači određeno područje, viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika. U čl.5. Konvencije piše: “Svaka se strana obvezuje da će krajobraze zakonom priznati kao bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti, zajedničke kulturne i prirodne baštine, te temelj identiteta područja; te da će uspostaviti i provoditi krajobrazne politike koje imaju za cilj zaštitu krajobraza, upravljanje i planiranje, donošenje posebnih mjera.”

- **Konvencija o nadzoru preko graničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju (Basel 1992)**

Osnovno je načelo Bazelske Konvencije da države trebaju osigurati da se prekogranični promet i odlaganje opasnog otpada vrši na način koji nije štetan za ljudsko zdravlje i okoliš.

Konvencija ističe da opasni otpad treba biti odložen u zemlji u kojoj je proizveden ili nastao kad god je to moguće učiniti na način koji nije štetan za ljudsko zdravlje i okoliš.

Konvencija izričito priznaje pravo svake države da zabrani ulazak i odlaganje opasnog otpada na svom teritoriju. Prethodni pisani pristanak traži se ne samo od države u kojoj treba biti izvršeno odlaganje (država uvoznica) nego i od tranzitne države, tj. države kroz koju se treba provesti otpad do konačnog mjesta odlaganja.

- **Konvencija o pristupu informacijama, o sudjelovanju javnosti o odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus,1998)**

Konvencija se oslanja na tri stupa:

1. Pristup informaciji; što znači da javnost mora imati pristup informaciji o okolišu sa ograničenim jasno objašnjivim izuzecima.
2. Pristup procesu odlučivanja; što znači da javnost mora imati pravo da participira u procesima odlučivanja o okolišu i da se njihova participacija uzima u obzir pri odlučivanju
3. Pristup pravosuđu; što znači da javnost ima konačno pravo na neovisni i nepristrani uvid u proces koji će obvezati autoritete vlasti da zaštite prava onih koji se žale na ugrožavanje prava vezanih za okoliš.

- **Protokol o registrima ispuštanja i prijenosa onečišćavanja (Kijev, 2003)**
- **Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992)**

Okvirna konvencija UN-a o promjeni klime koja je usvojena na summitu o Zemlji 1992. u Rio de Janeiru i stupila je na snagu 1994., sadrži opće ciljeve i načela, te općenite obveze država. Kao krajnji cilj svojih odredaba i daljnjih pravila koja budu donesena u skladu s tim odredbama, Konvencija određuje stabilizaciju u atmosferi koncentracije plinova koji pridonose globalnom povećanju temperature na razini koja će spriječiti opasno miješanje ljudskih aktivnosti u klimatski sustav.

Takva razina trebala bi se postići u vremenskom roku koji je dovoljan da se ekosustavima omogući prirodna prilagodba promjeni klime kako bi se osiguralo da ne bude ugrožena proizvodnja hrane i kako bi se omogućio daljnji gospodarski razvitak na održivi način. U skladu s načelom zajedničke, ali diferencirane odgovornosti države, Konvencija uzima u obzir posebne potrebe i mogućnosti zemalja u razvoju.

Ova Konvencija i Konvencija o biološkoj raznolikosti, također usvojena u Rio 1992., prvi su međunarodni ugovori koji izričito određuju da će stupanj ispunjavanja obveza iz Konvencije od zemalja u razvoju ovisiti o tome ispunjavaju li razvijene zemlje djelotvorno svoje obveze glede osiguranja novčanih sredstava i prijenosa tehnologije.

- **Kyoto protokol uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Kyoto, 1999)**

- **Konvencija o prekograničnom onečišćenju zraka na velikim udaljenostima (Geneva, 1979)**
- **Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača (Beč, 1985)**

Protokol utvrđuje precizna kvantitativna ograničenja proizvodnje i upotrebe tvari najštetnijih za ozonski omotač, kao i rokove za njihovu eliminaciju. Zemljama u razvoju omogućeno je tzv. razdoblje mirovanja od dodatnih deset godina. Potrošnja štetnih tvari koje uništavaju ozon manja od 0,3 kg po stanovniku godišnje svrstala je Republiku Hrvatsku pod čl. 5. Montrealskog protokola, tj. među zemlje kojima je omogućeno desetogodišnje razdoblje poštude.

No, Republika Hrvatska je odlučila ne koristiti se tom pogodnošću ali poslužiti se mogućnošću predviđenom Londonskim dopunama, tj. da uz pomoć Multilateralnog fonda što prije prijeđe na alternativne tvari i tehnologiju.

Vlada Republike Hrvatske je 30. rujna 2005. godine donijela Uredbu o tvarima koje oštećuju ozonski sloj, a kojom se propisuje da će od 1. siječnja 2006., trgovci i poduzetnici koji uvoze takve tvari na ime troškova njihova zbrinjavanja i uništavanja morati plaćati naknadu od 3 kn po kilogramu takve tvari.

U zadnjih 15 godina u Republici Hrvatskoj smanjena je potrošnja tvari koje oštećuju ozonski sloj.

- **Stockholmska Konvencija o postojećim organskim onečišćivačima (Stockholm, 2001)**
- **Konvencija UN o pravu mora iz 1982. (stupila na snagu 1984.)**

Osnovno načelo dvanaestog poglavlja Konvencije, sadržano je u članku 192. koji potvrđuje načelo Stockholmske konferencije i utvrđuje osnovnu dužnost država da štite morski okoliš. Osim navedenog osnovnog načela u Konvenciji su kodificirana još neka opća načela prava zaštite morskog okoliša.

- **Ramsarska konvencija**

Najvažniji međunarodni sporazum o zaštiti močvarnih staništa je Ramsarska konvencija o močvarnim staništima potpisana u iranskom gradu Ramsaru 1971. godine. Konvencija ima 154 stranke, uključujući i Republiku Hrvatsku. To je međuvladin sporazum koji čini okvir za međunarodnu suradnju u zaštiti i razumnoj odnosno održivom iskorištavanju močvarnih staništa. Konvencija obvezuje svaku stranku na opće očuvanje močvara na vlastitom teritoriju, kao i na posebne obveze vezane uz močvarna staništa od međunarodne važnosti koja se upisuju u tzv. „Ramsarski potpis“.

Močvarna staništa definirana su kao „područja močvara, bara, tresetišta ili voda, bilo prirodna ili umjetna, stalna ili privremena, sa vodom stajaćicom ili tekućicom, boćatom ili slanom, uključujući morsku vodu, čija dubina za oseke ne prelazi 6 metara“.

Poseban je naglasak na zaštiti voda, kao glavnog ekološkog čimbenika koji uvjetuje nastanak i opstanak močvarnih staništa. Stranke su obvezne donijeti nacionalne programe zaštite močvarnih staništa i uključiti mjere njihove zaštite i razumnog korištenja u svoje nacionalne planove uređenja i uporabe prostora. Osim toga, obvezne su štititi močvarna staništa utemeljenjem prirodnih rezervata, od kojih najmanje jedan koji zadovoljava kriterije za međunarodnu važnost mora biti predložen za upis u Ramsarski popis. Uvrštavanjem u Ramsarski popis, takvi lokaliteti dobivaju status prirodnog dobra koje predstavlja bogatstvo cjelokupnog čovječanstva. Do sada su stranke Konvencije upisale više od 1.636 močvarnih područja u Ramsarski popis, čime je obuhvaćena ukupna površina od gotovo 145.737,908 ha.

2.2. ZAKONSKA REGULATIVA NA PODRUČJU ZAŠTITE OKOLIŠA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj postoji niz zakona i podzakonskih akata koji se dotiču pitanja zaštite okoliša i održivog razvoja. Deklaracija o zaštiti okoliša u Republici Hrvatskoj (NN 34/92) iz 1992. godine čvrsto se opredjeljuje za izgradnju pravnog sustava sukladno međunarodnim ugovorima i standardima europske i svjetske zajednice, kojima će se u cijelosti osigurati provedba održivog razvoja u Hrvatskoj: „Republika Hrvatska u svijetu prepoznatljiva kao zemlja izrazito bogata raznolikim prirodnim vrijednostima kao što su primorje i otoci, plodna tla, vode i vodotoci, samonikle šume, te brojne jedinstvene i svjetski priznate ljepote opredjeljuje se za gospodarski održiv razvitak temeljen na opstojnoj poljoprivredi i šumarstvu, pomorstvu i turizmu te gospodarstvu i industriji zasnovanoj na ekološki dopustivim tehnologijama.“

Osnovu zakonodavnog okvira na području zaštite okoliša predstavljaju pojedine ekološke ustavne odredbe. Njima se utvrđuje:

- Pravo na zdrav život
- Obveza države da osigura uvjete za zdrav okoliš
- Dužnost svakoga da u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti osobitu skrb posvećuju zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša
- Pružanje osobite zaštite svim stvarima i dobrima od osobitog ekološkog značenja, koji su od interesa za Republiku Hrvatsku
- Mogućnost ograničenja poduzetničkih sloboda i vlasničkih prava radi zaštite prirode, ljudskog okoliša i zdravlja

Na temelju navedenih odredbi izrađen je **Zakon o zaštiti okoliša** (NN 80/13) kojim se utvrđuju ciljevi, mjere, načela, dokumenti, financiranje te nadzor u domeni zaštite okoliša.

Osim zakona o zaštiti okoliša postoji i niz drugih zakona i propisa kojima se detaljnije reguliraju pitanja zaštite voda, mora, šuma, poljoprivrednog zemljišta, tla, način iskorištavanja mineralnih sirovina, način lova i ribolova, zaštita kulturne baštine, zaštita od buke, vibracija i ionizirajućeg zračenja, zaštita od požara, zaštita zdravlja te način postupanja s tvarima i robom pod posebnim režimom (otrovi, zapaljive i eksplozivne tvari).

Vodeći se temeljnim obilježjima i resursima Općine Lipovljani, prilikom izrade Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša, praćene su odredbe sljedećih zakona koje se direktno vežu na problematiku predmetnog područja:

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, NN153/13)
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)
- Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11, NN 47/14)
- Zakon o provedbi Uredbe vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)
- Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN 36/15)
- Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, NN 55/13, NN 153/13)
- Zakon o poljoprivredi (NN 30/15)
- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14)
- Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08)
- Uredba o načinu utvrđivanja šteta u okolišu (NN 139/08)
- Pravilnik o mjerama otklanjanja šteta u okolišu i sanacijskim programima (NN 145/08)
- Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša (NN 35/08)
- Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/14)
- Itd.

U ovom dokumentu svaka obrađena mjera usklađena je s važećim zakonima, propisima i normama vezanima uz predmetnu tematiku, kako bi se nastojanja i potreba da se rastuća svijest o zaštiti okoliša Republike Hrvatske pretvori u jasan, cjelovit i dugoročan koncept koji će stanje okoliša u Republici Hrvatskoj unaprijediti, te usmjeriti ka održivom razvoju.

2.3. STRATEŠKI DOKUMENTI NA NACIONALNOJ, REGIONALNOJ I LOKALNOJ RAZINI

Vodeći se smjernicama razvijenih europskih zemalja i Republika Hrvatska prepoznala je potrebu izrade niza nacionalnih, regionalnih i lokalnih strategija i programa čiji sastavni dio čini i segment zaštite i očuvanja okoliša.

Strateškim dokumentima prikazuje se trenutačno stanje, prepoznaju prilike za poboljšanje postojećeg stanja, te se utvrđuju smjernice dugoročnog djelovanja, uvažavajući pri tom preuzete međunarodne obveze. U procesu implementacije, dosljednim provođenjem zacrtanih planova osigurava se postizanje definiranih ciljeva.

Deklaracijom o zaštiti okoliša (iz 1992. godine) predviđena je izrada **Nacionalne strategije zaštite okoliša** koja je zbog ratnih zbivanja i drugih okolnosti realizirana tek 2002. godine.

Strategija je izraz nastojanja da se rastuća svijest o potrebi zaštite okoliša Republike Hrvatske pretvori u jasan, cjelovit i dugoročan koncept.

Naglašeno je da Republiku Hrvatsku valja usmjeriti ka održivom razvoju koji mora postati dominantna odrednica strategije razvoja države, čime se nastoje uskladiti ciljevi zaštite okoliša s dugoročnim nacionalnim, socijalnim i ekonomskim interesima.

Dugoročni nacionalni ciljevi u zaštiti okoliša su:

- Sačuvati i unaprijediti kakvoću voda, mora, zraka i tla u Republici Hrvatskoj
- Održati postojeću biološku raznolikost u Republici Hrvatskoj
- Sačuvati prirodne zalihe, a osobito integritet područja posebnih vrijednosti

Budući da je gospodarenje otpadom prepoznato kao najveći problem i prioritet zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj, hrvatski sabor je na sjednici održanoj 14. listopada 2005. godine donio odluku sukladno kojoj je izrađen poseban dokument koji se bavi upravo tim područjem – **Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske** kojom su kao strateški ciljevi definirani:

- Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na izvoru, te otpada kojeg se mora odložiti, uz materijalnu i energetska uporabu otpada
- Razvitak infrastrukture za cjelovit sustav gospodarenja otpadom
- Smanjivanje rizika od otpada
- Doprinos zaposlenosti u Hrvatskoj
- Edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenja otpadom

Dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti određuje **Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske** iz 2008. godine.

Zbog sve većih pritisaka na okoliš i nastojanja da se uskladi daljnji razvoj s potrebom očuvanja resursa, 2009. godine je izrađena **Strategija održivog razvoja Republike Hrvatske**, kojom se dugoročno usmjerava gospodarski i socijalni razvoj prema održivom razvoju. Strategija objedinjuje različite razvojne politike nastojeći pronaći prikladna rješenja za sve tri sastavnice održivog razvoja: gospodarsku, socijalnu i okolišnu.

Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske izrađena je u listopadu 2009. godine a cilj joj je izgradnja sustava uravnoteženog razvoja odnosa između sigurnosti opskrbe energijom, konkurentnosti i očuvanja okoliša što čini preduvjet daljnjeg gospodarskog i socijalnog napretka.

Od strateških dokumenata nacionalnog značaja važno je još istaknuti Strategiju upravljanja vodama iz 2009. godine, Strategiju prostornog uređenja iz 1997., Program prostornog uređenja RH iz 1999., Strategija i nacionalni plan djelovanja na okoliš iz 2002.

Strateške dokumente vezane za zaštitu okoliša na regionalnoj razini čine Razvojna strategija Sisačko moslovačke županije 2011.-2013, Program zaštite okoliša Sisačko moslovačke županije, Plan gospodarenja otpadom Sisačko moslovačke županije, Studija utjecaja ekoloških čimbenika na zdravlje stanovnika Sisačko-moslovačke županije, te Plan intervencije u zaštiti okoliša.

Republika Hrvatska ulaže znatna sredstva u proces zaštite okoliša, na nacionalnoj i regionalnoj razini zaštita okoliša jedan je od strateških ciljeva, s toga je i izrađeno niz razvojnih dokumenata u spomenutoj domeni. Iz toga je sasvim jasna potreba izrade lokalnih programa zaštite i očuvanja okoliša i na razini jedinica lokalne samouprave, koji će na temelju specifičnosti karakterističnih za svako pojedino područje dati konkretne smjernice i aktivnosti zaštite i očuvanja prirodnih resursa.

Općina Lipovljani prepoznala je potencijale ovakvog dokumenta te se odlučila na izradu Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša kojim će se odrediti najbolji način zaštite okoliša, prioriteti zaštite okoliša i odabrati najprikladnije aktivnosti i ulaganja za rješavanje tih prioritetnih problema zaštite okoliša u zajednici.

2.4. MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA PROJEKATA U PODRUČJU ZAŠTITE OKOLIŠA

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska je postala korisnica sredstava iz europskih fondova. Europski fondovi su zamišljeni kao financijski instrumenti koji podupiru provedbu pojedine politike Europske unije u zemljama članicama. Jedna od financijski najznačajnijih politika Europske unije je Kohezijska politika, a osnovni cilj joj je smanjenje razlika u razini razvoja između europskih regija s ciljem jačanja gospodarske i socijalne kohezije. Kohezijska politika provodi se kroz sljedeće instrumente:

- Kohezijski fond
- Europski fond za regionalni razvoj
- Europski socijalni fond

Kohezijski fond

Ovaj Fond je namijenjen najmanje razvijenim državama EU i uvjet korištenja ovog Fonda je: Bruto društveni proizvod /stanovniku je < 90% prosjeka EU.

Sredstva koja se mogu povući iz ovog Fonda odnose se na sljedeća područja;

- Ulaganje u okoliš
- Klimatska prilagodba i prevencija rizika
- Sektori voda i otpada
- Bioraznolikost i zelena infrastruktura
- Urbani okoliš
- Ekonomija s malim udjelom ugljika

- Ulaganja u promet

Ovaj Fond je dobrim dijelom namijenjen financiranju "velikih" infrastrukturnih projekata, no oni moraju biti odobreni od strane Europske komisije i navedeni u Operativnom programu. Projektni minimum za okoliš i transport je 50 milijuna eura, stopa sufinanciranja Kohezijskog fonda je 85% od ukupnih ulaganja u projekt.

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)

Hrvatska nakon pristupanja EU, ima pravo na korištenje tog instrumenta, a posebice se to odnosi na tijela državne uprave, mala i srednja poduzeća te znanstveno-istraživački sektor. Njima će na raspolaganju biti sufinanciranje od 50% do čak 75% ukupne vrijednosti projekta.

Neki od najvažnijih prioriteta za Hrvatsku u razdoblju nakon pristupanja su:

- unaprjeđenje prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada kroz županijsku infrastrukturu centara za zbrinjavanje otpada
- sanacija i zatvaranje neodgovarajućih odlagališta i sanacija visokoonečišćenih lokacija
- osiguranje povoljnih uvjeta za očuvanje prirode i biološke raznolikosti izradom planova upravljanja za područja ekološke mreže Natura 2000
- istraživanje i kartiranje morskih staništa radi definiranja prijedloga ekološke mreže Natura 2000
- unaprjeđenje posjetiteljske infrastrukture u zaštićenim područjima radi edukacije javnosti
- unaprjeđenje procjene kakvoće zraka razvojem i rekonstrukcijom nacionalnih i lokalnih mreža za praćenje kakvoće zraka
- doprinos sigurnosti opskrbe energijom te smanjivanje klimatskih promjena provedbom i razvojem projekata za povećano korištenje obnovljivih izvora energije i mjera radi veće energetske učinkovitosti
- jačanje konkurentnosti gospodarstva aktivnostima kao što su poboljšanje poslovnog okruženja, povećanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te uvjeta za transfer tehnologije i podržavanje aktivnosti gospodarstva zasnovanog na znanju

Ovim će se programom stvoriti bolji uvjeti za pristup mikrozajmovima i jamstvima za mala i srednja poduzeća, a podrška poduzetništvu bit će osigurana podržavanjem klastera.

Europski socijalni fond (ESF)

Hrvatska, nakon pristupanja Europskoj uniji, ima pravo na korištenje ovog instrumenta kako bi, kroz različite projekte, kvalitetno implementirala nacionalne politike usmjerene ka povećanju zaposlenosti.

Neki od osnovnih prioriteta koje podupire ovaj instrument jesu:

- Poticanje ulaganja u ljudske resurse (cjeloživotno učenje, inovacije i poduzetništvo, usavršavanje vještina za upravljanje, profesionalno usmjeravanje, obuka predavača u različitim stručnim područjima),

- Podrška povratku nezaposlenih među aktivnu radnu snagu (financiranje seminara, treninga),
- Prilagodba gospodarskim promjenama (produktivnija organizacija rada, ciljanje znanja i vještina, zapošljavanje i obuka),
- Pristup tržištu rada (modernizacija i jačanje institucija, aktivne mjere zapošljavanja, uključenje žena i migranta),
- Socijalna uključenost (borba protiv diskriminacije, zapošljavanje, pomoć i usluge) te
- Podrška radu službi za zapošljavanje (umrežavanje s istraživačkim centrima, izrada i provedba studija o potrebama za određenim profilom radne snage).

Prioriteti za Hrvatsku do kraja ove financijske perspektive navedeni su u Operativnom programu za razvoj ljudskih potencijala koji je dosada pratila IV. komponenta IPA programa, stoga možemo reći da je ESF svojevrsni nastavak ove komponente, ali u znatno većem programskom i financijskom opsegu.

Jednako tako, projekti i njihovi rezultati ovisit će o nacionalnim, ali i europskim javnim politikama u sektoru zapošljavanja, socijalne uključenosti, osiguravanja pristupa tržištu rada svih skupina u društvu, cjeloživotnog obrazovanja i prilagodbe gospodarskim kretanjima.

Stopa sufinanciranja projekata kreće se između 50 i 85% ukupne vrijednosti pojedinog projekta, a prednost ovog instrumenta je širok krug potencijalnih korisnika koji je gotovo neograničen pa sredstva mogu koristiti organizacije iz javnog, poslovnog i civilnog sektora.

Općini Lipovljani su na raspolaganju i nacionalni i regionalni izvori financiranja projekata definiranih Lokalnim akcijskim planom zaštite okoliša:

- Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
- Ministarstvo turizma
- Ministarstvo poljoprivrede
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
- Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture
- Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenje
- Ministarstvo kulture
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
- Sisačko-moslavačka županija

ANALIZA STANJA

3.1. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ

Sisačko-moslovačka županija pripada području središnje Hrvatske i pokriva površinu od 4.463 km², te je među najvećim županijama u Republici Hrvatskoj i zauzima oko 7,9% kopnenog teritorija Republike Hrvatske. Obuhvaća dio Banovine i Moslavine. Zapadni i južni brdoviti dio županije, Banovina, podijeljen je plitkim dolinama rijeke Gline, Trepče, Sunje i dubljim usječenim sustavom Žirovca prema Uni, te završava planinskim prostorom Zrinske gore i Petrove gore. Središnji nizinski, najveći dio oko rijeke Save pokriva i prostor Parka prirode Lonjsko polje, a sjeverni dio županije završava južnim padinama Moslovačke gore i Psunja.

Na području županije nalazi se 456 naselja, koja su ustrojena u 19 jedinica lokalne samouprave. Županija tako obuhvaća 7 Gradova (Sisak, Glina, Hrvatska Kostajnica, Kutina, Novska, Petrinja i Popovača) i 12 Općina (Donji Kukuruzari, Dvor, Gvozd, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Lekenik, **Lipovljani**, Majur, Martinska Ves, Sunja, Topusko i Velka Ludina).

Općina Lipovljani smještena je na rubnom sjeveroistočnom dijelu Sisačko-moslovačke županije. Teritorijalno graniči, sjeverno s Gradom Kutinom, južno s Gradom Novska, dok zapadnim rubnim dijelovima Općina graniči s Gradom Siskom i Općinom Jasenovac.

Područje općine prostire se na 111,4 km² i obuhvaća četiri naselja: Lipovljani, Kraljeva Velika, Krivaj i Piljenice.

Slika: Prikaz područja Općine Lipovljani unutar granica Sisačko-moslovačke županije

U odnosu na prostor Županije sa površinom 4.468 km², područje Općine Lipovljani čini 2,5% površine Županije.

Prema prostornom planu Sisačko-moslavačke županije prostor općine Lipovljani smješten je jednim dijelom u prostornu cjelinu br. 1 – Brdski pojas Moslovačke gore i Psunja, a drugim dijelom u prostornu cjelinu br. 2 - Posavina i Pokuplje, u kojem Općina Lipovljani zauzima samo dio Posavine.

Područje Općine Lipovljani odjeljeno je krupnom državnim infrastrukturom (autocesta i željeznica) i velikim vodenim površinama ribnjaka “Lipovljani” i akumulacije “Pakra” na nizinski dio, područje korita rijeke Save i dio prostora Parka prirode Lonjsko polje, te na brežuljkasti dio Moslovačke gore i Psunja gdje je u dolini vodotoka Subocka i općinsko središte, naselje Lipovljani.

Tri od ukupno četiri naselja na području općine Lipovljani nalaze se sjevernije od državne infrastrukture i karakterizira ih longitudinalna gradnja duž postojeće cestovne infrastrukture.

Oko 40% područja općine smješteno je unutar Parka prirode Lonjsko polje. Posebnosti Općine proizlaze iz prirodnih karakteristika, značajnih močvarnih staništa u južnom dijelu i velikih vodenih površina u sjevernom dijelu.

S prometno-geografskog gledišta položaj Općine je povoljan budući da područjem Općine prolazi autocesta A3 Zagreb-Lipovac putem koje se ostvaruje dobra prometna povezanost s ostatkom države i šire, preko ulazno-izlaznog čvorišta “Novska”, dok se u budućnosti očekuje gradnja ulazno izlaznog čvorišta “Lipovljani”.

3.2. STANOVNIŠTVO

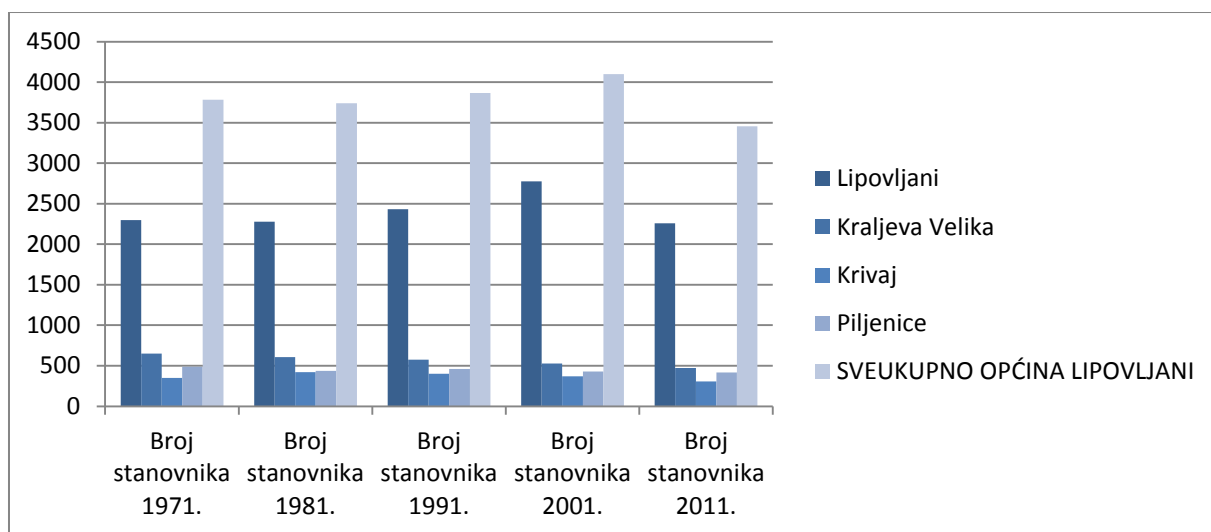
Prema posljednjim podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2011. godine Općina Lipovljani broji 3.455 stanovnika u ukupno 1.144 kućanstava. Udio muškaraca u ukupnom broju stanovnika iznosi 49%, dok je udio žena 51%.

Tablica: Kretanje broja stanovnika Općine Lipovljani od 1971. do 2011. godine

Naselje u sustavu Općine	Broj stanovnika 1971.	Broj stanovnika 1981.	Broj stanovnika 1991.	Broj stanovnika 2001.	Broj stanovnika 2011.
Lipovljani	2299	2279	2430	2777	2260
Kraljeva Velika	649	606	575	527	471
Krivaj	348	420	400	368	307
Piljenice	487	435	461	429	417
SVEUKUPNO OPĆINA LIPOVLJANI	3783	3740	3866	4101	3455

Izvor podataka: DZS, 2011.

Grafikon: Kretanje broja stanovnika Općine Lipovljani od 1971. do 2011. godine

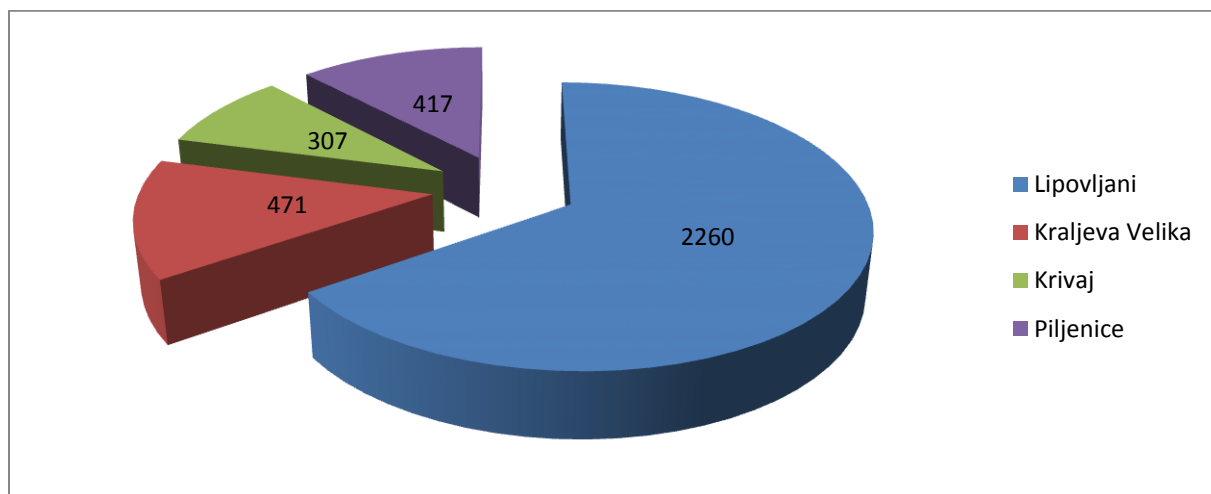

Izvor podataka: DZS, 2011.

Iz prethodne tablice i grafikona, koji prikazuju kretanje stanovnika od 1971. do 2011. godine na području općine Lipovljani vidljiv je ukupan porast broja stanovnika od 1981. godine pa sve do 2001. godine. Popisom stanovnika iz 2011. godine zabilježen je značajan pad broja stanovnika Općine Lipovljani u usporedbi s prethodnim godinama, kao posljedica gospodarske stagnacije, prirodne depopulacije i u posljednje vrijeme sveopće ekonomske krize, te iseljavanja posebice mladog stanovništva.

Većina stanovništva s područja Općine Lipovljani gravira administrativnom središtu, naselju Lipovljani, koje nastanjuje 2260 stanovnika, odnosno 65% svih stanovnika Općine. Naselje Lipovljani je, kao administrativno središte Općine Lipovljani, najznačajnije naselje prema broju stanovnika, te prema veličini, sadržajima kao i po gospodarskom značaju.

U grafikonu koji sljedi prikazan je udio stanovništva sa područja općine Lipovljani prema pojedinom naselju.

Grafikon: Udio stanovništva s područja općine Lipovljani prema naseljima

Prosječna gustoća naseljenosti na području Općine iznosi 36,81 stanovnik/km², što je neznatno ispod županijskog prosjeka (38,64 stanovnik/km²) i značajno ispod državnog prosjeka (75,71 stanovnik/km²).

Tabela: Prikaz dobne strukture stanovnika na području općine Lipovljani

Ukupno	0-9 god.	10-19 god.	20-29 god.	30-39 god.	40-49 god.	50-59 god.	60-69 god.	70-79 god.	80-89 god.	90 i više god.
3.455	341	398	491	408	511	538	345	289	130	4

Izvor podataka: DZS, 2011.

Promatrajući dobnu strukturu stanovništva na području Općine Lipovljani, vidljivo je da je najveći udio stanovnika u dobi između 50-59 godina. Iz podataka je također vidljivo da je 768 stanovnika starije od 60 godina, dok je 1230 stanovnika mlađe od 30 godina što čini trećinu tj. 35% ukupnog broja stanovnika i potencijalna je snaga razvoja i opstanka Općine.

Što se tiče obrazovne strukture stanovništva, od ukupno 2.917 stanovnika starih 15 i više godina, 52,18% (1.522 osobe) imaju srednju stručnu spremu, udio visokoobrazovanih je 6,55% (191 osoba), dok ukupno 1.203 osobe imaju nižu stručnu spremu, odnosno završenu osnovnu školu ili niži stupanj obrazovanja, što je 12,58% od ukupnog broja stanovnika.

Područje Općine Lipovljani karakterizira veliki broj pripadnika nacionalnih manjina, što je utjecalo na pravce razvoja Općine, posebice u domeni kulturnih djelatnosti. Od ukupnog broja stanovnika, njih 433 (12,53%) se izjasnilo kao nacionalna manjina. U strukturi nacionalnih manjina najbrojniji su Ukrajinci (148), Slovaci (106), Česi (88), te Srbi (34), a potom slijede Albanci, Austrijanci, Bošnjaci, Mađari, Makedonci, Nijemci, Rusi, Slovenci i Talijani sa po manje od 10 pripadnika.

3.3. ZAPOSLENOST

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, iz mjeseca svibnja, 2015. godine, u Općini Lipovljani bilo je 584 zaposlenih osoba. Od tog broja 542 osobe su zaposlene kod pravnih osoba, 30 obrtnika, 9 poljoprivrednika i 3 osobe zaposlene su u samostalnim profesionalnim djelatnostima.

Tablica: Zaposlene osobe po djelatnostima

Djelatnosti	Broj osiguranika na dan: 31.5.2015.
radnici kod pravnih osoba	542
obrnici	30
poljoprivrednici	9
samostalne profesionalne djelatnosti	3
zaposleni kod međunarodnih organizacija u inozemstvu	-

produženo osiguranje	-
ukupno	584

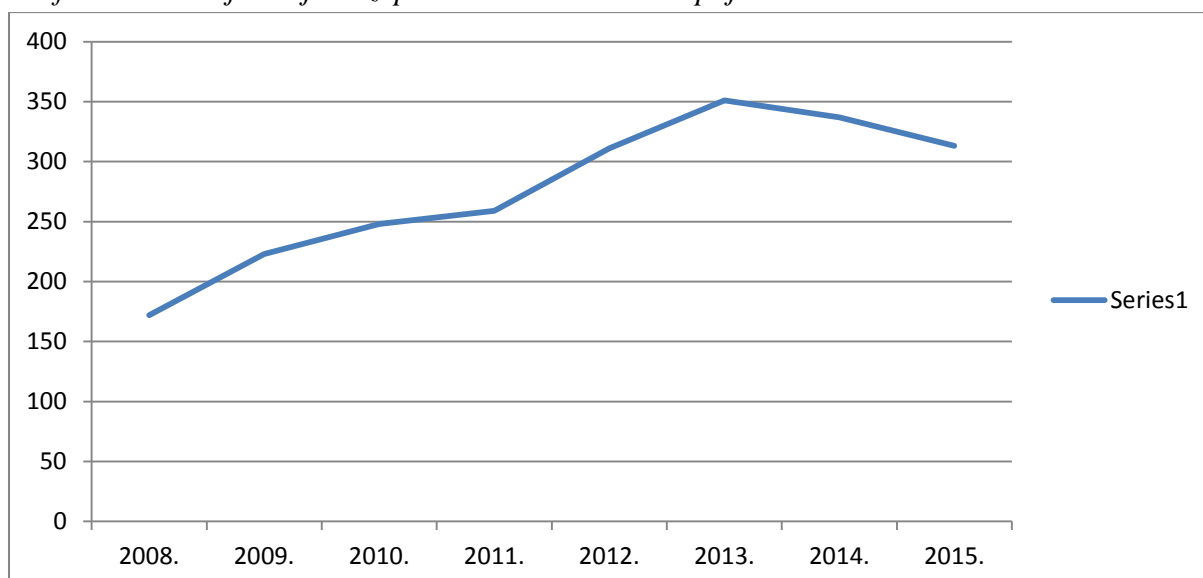
Izvor podataka: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

Temeljem gore navedenih podataka, vidljivo je da 93% zaposlenih čine radnici kod pravnih osoba, slijede obrtnici sa udjelom od 5%, poljoprivrenici sa udjelom od 1,5%, dok je udio u samostalnim profesionalnim djelatnostima svega 0,5%.

3.4. NEZAPOSLENOST

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje iz svibnja 2015. godine, na području općine Lipovljani registrirano je ukupno 308 nezaposlenih osoba, od čega 127 (41%) muškaraca, a 181 (59%) žena.

Grafikon: Kretanje broja nezaposlenih od 2008. do srpnja 2015.

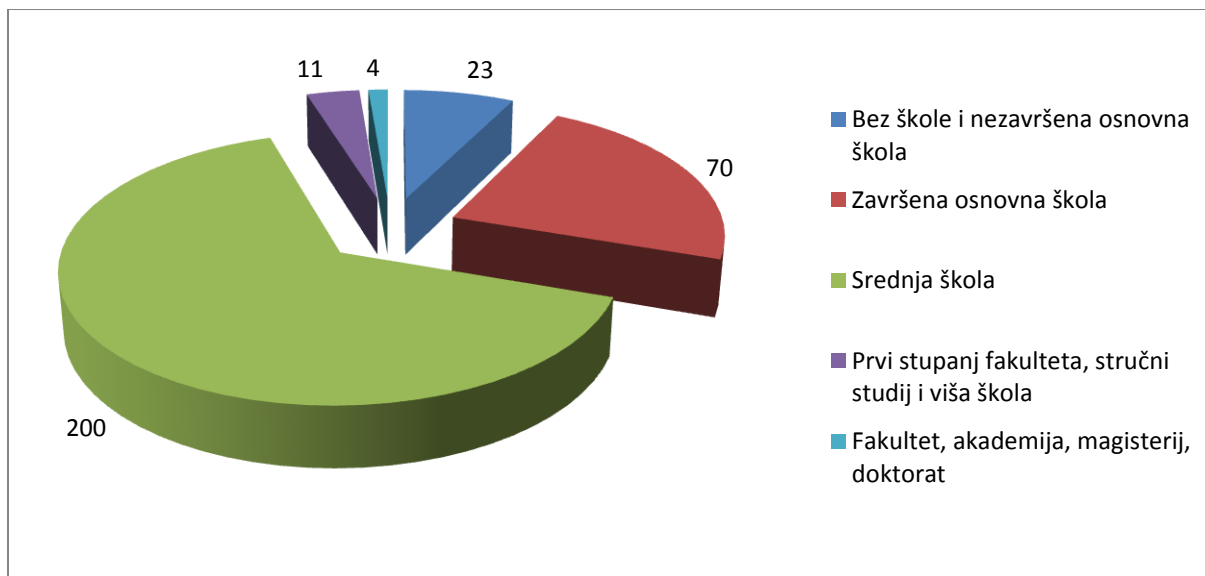

Izvor podataka: Hrvatski zavod za zapošljavanje, srpanj 2015.

Od ukupnog broja evidentiranih nezaposlenih osoba na Zavodu za zapošljavanje u srpnju 2015. godine, 53 osobe su bez radnog iskustva, a 39 osoba pripadaju u kategoriju dugotrajno nezaposlenih osoba, odnosno osoba koje se u evidenciji Zavoda za zapošljavanje vode duže od 2 godine. Od ukupnog broja nezaposlenih 9 je osoba s invaliditetom, a 46 osoba ima status hrvatskog branitelja.

Promatrajući strukturu obrazovanja nezaposlenih osoba, prevladavaju osobe srednje stručne spreme (65%). Značajan je i broj osoba bez škole i sa završenom osnovnom školom, ukupno 30%, koji su u vrlo nepovoljnom položaju na tržištu rada s malim izgledima pronalaska novog zaposlenja. Najmanji broj nezaposlenih bilježi se u skupini visokoobrazovanih osoba (5%).

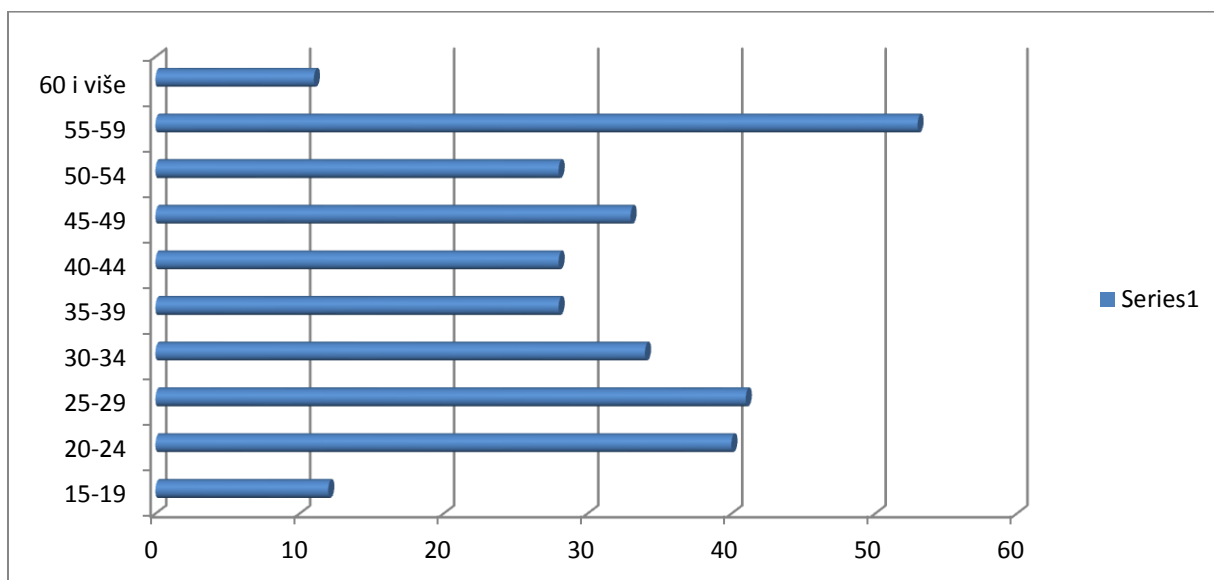
Grafikon : Obrazovna struktura nezaposlenih osoba

Izvor podataka: HZZ, svibanj 2015.

Što se tiče dobne strukture nezaposlenih osoba 93 nezaposlene osobe (31%) su u skupini mladih nezaposlenih do 29 godina, a čak 92 osobe (30%) pripadaju u skupinu teže zapošljivih osoba preko 50 godina.

Grafikon : Dobna struktura nezaposlenih osoba

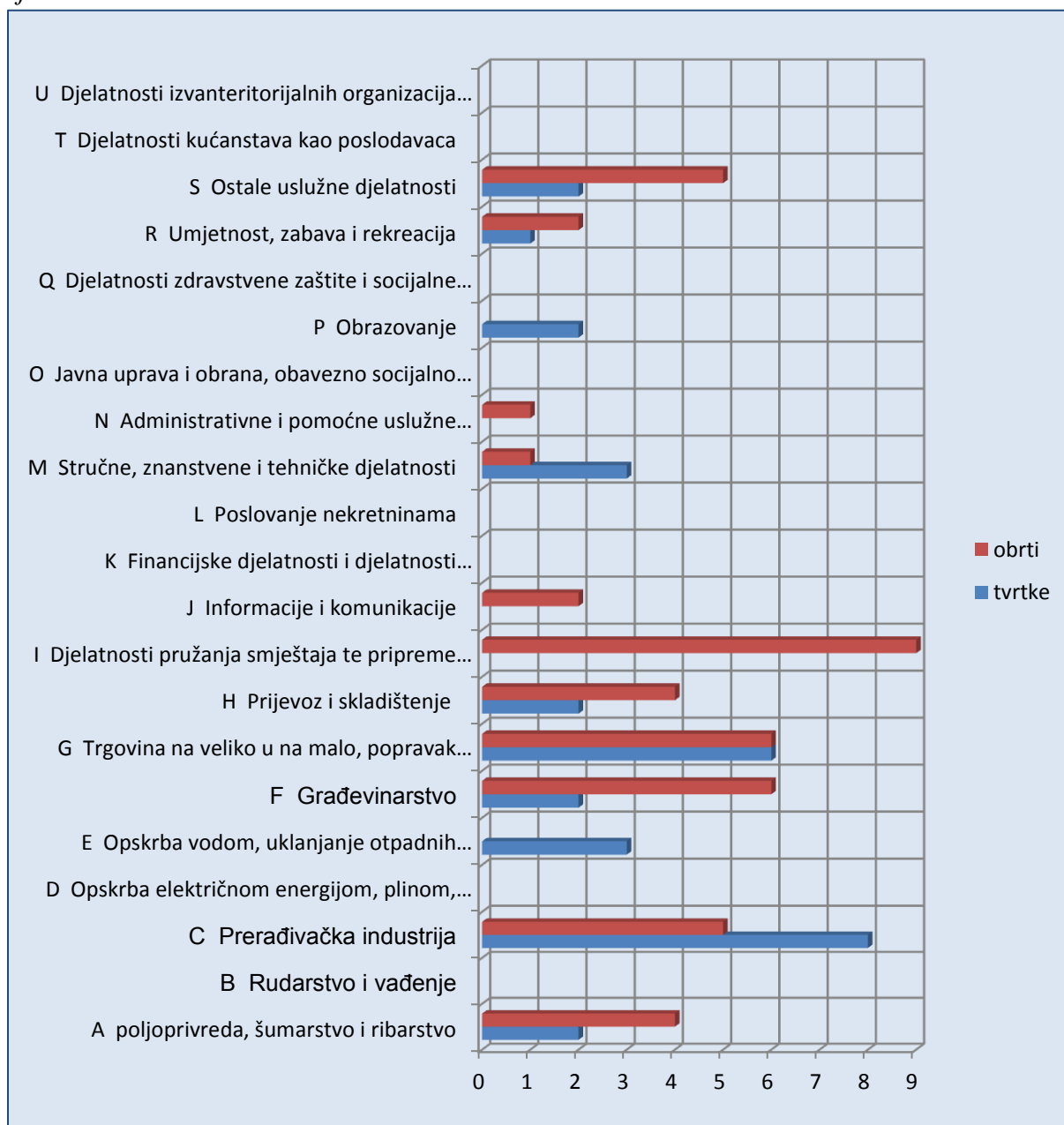
Izvor podataka: HZZ, svibanj 2015.

3.5. GOSPODARSTVO

Prema podacima iz Registra poslovnih subjekata, te Obrtnog registra na području Općine Lipovljani registrirano je 76 gospodarskih subjekata, od čega 31 tvrtka (prema pravnom obliku registrirane kao društvo s ograničenom odgovornošću) i 45 obrta.

Prema gospodarskim djelatnostima najviše je poslovnih subjekata registrirano u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, zatim u prerađivačkoj industriji, te u trgovini na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala, te u djelatnosti građevinarstva.

Grafikon: Poduzeća i obrti registrirani na području općine Lipovljani prema osnovnoj djelatnosti

Izvor podataka: Registar poslovnih subjekata, Obrtni registar

Osim lokalnih gospodarskih subjekata koji su nositelji obrtništva i poduzetništva, potrebno je još spomenuti ispostave/podružnice/pogone tvrtki koje djeluju na području općine Lipovljani, a koje su od iznimne važnosti za gospodarski razvoj ovog područja i u kojima je zaposlen značajan dio lokalnog stanovništva. To su prvenstveno INA Industrija nafte d.d.; Pogon Lipovljani koji na području Općine ima naftno plinsko eksploatacijsko polje; te Uprava šuma podružnica Zagreb, Šumarija Lipovljani koja gospodari sa 7.167 ha šumskog zemljišta.

Mogućnost intenzivnijeg razvoja gospodarstva ostvarena je i kroz poduzetničke zone na području općine Lipovljani. Poduzetnička zona Blatnjača prostire se na 130,7 ha, a nalazi između željezničke pruge M 103 Dugo Selo–Novska i autoceste A3 Bregana–Zagreb–Lipovac, dok se poduzetnička zona Hatnjak prostire na 51,46 ha, a nalazi na jugozapadnoj granici Općine Lipovljani, na prostoru između željezničke pruge M 103 Dugo Selo–Novska i županijske ceste Ž3124.

Uz postojeće pogone tvrtki, “Lipovljani Lignum” d.o.o., pogon Šumarije Lipovljani i farmu muznih krava PO “Kopecki”, na prostoru poduzetničkih zona planira se i izgradnja industrijskih, obrtničkih, zanatskih, gospodarskih pogona svih vrsta, skladišnih prostora, te poslovne, upravne i trgovačke građevine.

U cilju intenzivnijeg gospodarskog razvoja Općina Lipovljani inicirala je izgradnju čvorišta “Lipovljani” na autocesti Zagreb–Lipovac, koji se u svojoj prvoj fazi izgradnje direktno veže na poduzetničku zonu “Blatnjača”, a u svojoj drugoj fazi na poduzetničku zonu “Hatnjak”, te na županijsku cestu Ž3124 Kutina–Novska.

3.6. POLJOPRIVREDA

Općina Lipovljani ima brojne razvojne mogućnosti koje se temelje na prirodnim značajkama prostora, poljoprivrednom i šumskom zemljištu, a bitnu ulogu ima i vrlo visok stupanj ekološke očuvanosti čitavog prostora.

Područje općine Lipovljani je izrazito poljoprivredna regija, a najznačajnije poljoprivredne površine smještene su u središnjem dijelu Općine, te jugozapadno i južno od naselja Lipovljani. Obradive površine koje kvalitetom pripadaju u P1 kategoriju obuhvaćaju područje od 410 ha, dok površine P2 kategorije obuhvaćaju 1.366 ha.

Poljoprivredne kulture koje se uzgajaju na parcelama u udolinama i podbrežju najčešće su žitarice, dok su parcele na padinama Moslovačke gore i Psunja pokrivene vinovom lozom, raznim voćem i povrćem. Usitnjenost parcela, naročito u sjevernom dijelu Općine, primarno uvjetuje poljoprivredne djelatnosti na razini obiteljske proizvodnje za vlastite potrebe.

Unatoč kvaliteti zemljišta i potencijalu za razvoj poljoprivredne djelatnosti, poljoprivreda na području Općine Lipovljani nedovoljno je i neadekvatno zastupljena. Nositelji poljoprivredne djelatnosti na području Općine su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, koja su prema svojoj površini, proizvodnim kapacitetima i ostvarenim ekonomskim rezultatima mala, te uglavnom proizvode samo za potrebe svog kućanstva, dok je vrlo malo poslovnih subjekata koji se bave poljoprivrednim djelatnostima.

Baziranost na konvencionalnim metodama obrade zemljišta također je važan problem budući da sa sobom nosi i štetne posljedice kao što su onečišćenje okoliša, pitke vode, tla i zraka. Najveći dio površina obrađuje se poljoprivrednom mehanizacijom, prihranjuje mineralnim i organskim gnojivima, a štiti pesticidima, fungicidima, herbicidima i drugim zaštitinim sredstvima, često u prekomjernim količinama. Uz pretežito konvencionalnu poljoprivredu, jedna od prepreka za daljnji razvoj poljoprivrede mogla bi biti i nepovoljna obrazovna i starosna struktura stanovnika poljoprivrednih kućanstava.

Daljnji razvoj poljoprivrede potrebno je osmišljati i provoditi u skladu s načelima održivog razvoja, kroz razvoj ekološke poljoprivrede, a to je moguće postići prvenstveno kroz sustav edukacije poljoprivrednika i potom implementacije stečenih znanja. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva mogu biti pokretač gospodarskog razvoja Općine Lipovljani kroz očuvanje tradicije bavljenja ovom djelatnošću, komplementarni razvoj turističkih djelatnosti, a potom i kroz ostanak mladih ljudi na selu.

3.7. ŠUMARSTVO

Općina obiluje autohtonom šumskom vegetacijom, što je u gospodarskom smislu veoma bitno za daljnji razvoj šumarstva i drvne industrije, iako nije realno očekivati povećanje eksploatacije područja i proizvodnje drvene mase.

Na teritoriju Općine registrirano je 43,5% šumskih površina pretežito u državnom vlasništvu. Recentni katastar održavanja šumskih površina postoji u dijelu Parka prirode Lonjsko polje. Drastično smanjenje šuma i šumskog zemljišta nastalo je njihovim krčenjem za potrebe ribnjaka, stvaranjem poljoprivrednih melioriranih površina i gradnjom krupne državne infrastrukture. Danas se značajne šumske površine nalaze u južnom dijelu Općine i na pribrežjima Psunja i Moslavačke gore, gdje se koristi drvena masa uglavnom kao poluproizvod, a istovremeno se održava i eko-sustav. Značajno područje šumskih površina je područje na južnom dijelu teritorija Općine i to na dijelu Parka prirode Lonjsko polje.

Na području Općine izdvajaju se tri glavne zone biljnog pokrova:

- nizinski dio -šume hrasta lužnjaka i poljskog jasena
- povišene i ocjedite terase oranice i vrtovi
- viši tereni psunjskih brda – šume hrasta kitnjaka i bukve

Uz gospodarske i zaštitne šume, na području Općine nalaze se šume posebne namjene, šume stare sjemenske sastojine hrasta lužnjaka i šume unutar Parka prirode Lonjsko polje.

3.8. LOV I RIBOLOV

Šume na području općine Lipovljani bogate su raznovrsnom divljači, te se tu nalaze tri državna lovišta različitih lovozakupnika. Lovačko društvo Lipovljani gospodari otvorenim lovištem "Lipovljani" br. III/113 ukupne površin 4.939 ha, u kojem obitavaju sljedeće vrste divljači: srna obična, zec obični, fazan gnjetlovi.

Poljoprivredno poduzeće Orahovica d.d. gospodari sa lovištem Lipovljani br. III/18, koje je po tipu lovišta uzgajalište, a glavne vrste divljači su: divlja patka gluhara i liska crna. Uz navedena lovišta, manji dio teritorija Općine Lipovljani pripada lovištu "Opeke", ovlaštenika prava lova Šumarskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu.

Područje općine Lipovljani obiluje vodotocima s bogatim ribljim fondom. ŠRD "Šaran" je koncesionar vodotoka Zelenika, Pakra, Subocka, Strug (dio koji protječe Općinom Lipovljani), Ilova (dio koji protječe Općinom Lipovljani), Trebež (u duljini 100 m), te Jamarički kanal i Krivajac. ŠRD "Šaran" volonterskim radom uređuje površine oko vode, a tijekom cijele godine organizator je različitih turističkih sadržaja poput ribičkih natjecanja, natjecanja u pripremanju fiša i sl.

3.9. RIBNJAČARSTVO

Ribnjaci Lipovljani izgrađeni su 1969. godine, a prva proizvodnja započela je 1970. godine. Na površini većoj od 650 ha protežu se proizvodni objekti ribnjaka, a smješteni su sjeverno i južno od autoceste A3 Zagreb-Lipovac preko koje su povezani nadvožnjakom u jedinstvenu proizvodnu cjelinu. Nekada su ribnjaci bili moderno uzgajalište s proizvodnjom od 500.000 kg konzumnog šarana, ali nakon domovinskog rata dolazi do postupnog smanjenja proizvodnje i propadanja ribnjaka.

2012. godine koncesiju u trajanju od 50 godina na Ribnjacima Lipovljani dobila je PP Orahovica d.d. Na ribnjacima su provedeni radovi uređenja, pokrenuta je proizvodnja te su zaposleni novi djelatnici, a pripremaju se i programi turističke ponude.

Ribnjaci Lipovljani pripadaju potpuno prirodnom sustavu klasičnih šaranskih ribnjaka, jer u svojoj strukturi imaju sve potrebne kategorije objekata (od matičnjaka, predgrijališta, mrijestilišta, rastilišta, mladičnjaka, tovilišta i zimmnjaka) za uzgoj i skladištenje ribe. Osnovni proizvodi ovog ribnjaka su visokokvalitetne vrste slatkovodnih riba među kojima su šaran, amur, tolstolobik, som, smuđ, štuka, linjak, pastrvski grgeč, te gospodarski manje vrijedne, ali sportski atraktivne vrste poput babuške, deverike, crvenperke, bodorke i klana.

3.10. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

3.10.1. CESTOVNI PROMET

Mreža prometnica pokriva cjelokupni teritorij Općine Lipovljani i povezuje sva naselja, ali su prometnice, iako gotovo u cijelosti asfaltirane, pretežito nedovoljnog profila i standarda.

Prometnice na području Općine su razvrstane kako slijedi:

- Autoceste
A3 Zagreb-Lipovac
- Županijske ceste
Ž3215: A3 Lipovljani
Ž3124: Kutina-Lipovljani-Novska
Ž3213: Piljenice-Lipovljani
- Lokalne ceste
L33138: Piljenice-D4-Kraljeva Velika
L33139: Kraljeva Velika-Lonjsko polje
L33137: Piljenice-Lipovljani
L33141: Lipovljani-Novska
L33142: Lipovljani-Pakrac
- Nerazvrstane ceste

Prema podacima Općine Lipovljani, područjem Općine prolazi 33,70 km županijskih i lokalnih cesta te 38,45 km nerazvrstanih cesta, od kojih 5,45 km nije asfaltirano.

3.10.2. ŽELJEZNIČKI PROMET

Područjem općine Lipovljani prolazi magistralna željeznička pruga MG 2.1. Dugo Selo (MG1) – Novska (MG2), a na području naselja Lipovljani postoji željeznički kolodvor.

3.10.3. TELEKOMUNIKACIJE

Područje općine Lipovljani u potpunosti je pokriveno fiksnim telefonskim linijama i mobilnom mrežom. ADSL mreža postoji na području svih naselja Općine.

3.10.4. ELEKTROOPSKRBA

Pokrivenost elektroopskrbnom mrežom iznosi 100%. Prema podacima općine Lipovljani na električnu mrežu spojeno je 1.144 kućanstva.

3.10.5. NAFTNO GOSPODARSTVO

Rudarski objekti i eksploatacija nafte i plina na eksploatacijskim poljima ugljikovodika Lipovljani nalazi se na površini od 1.457 ha, a osim općine Lipovljani obuhvaća i područje Grada Kutine i Grada Novske. Na polju od ukupno izbušene 221 bušotine trenutno proizvodi 71 naftna i 5 plinskih bušotina. Postojeći objekti u funkciji eksploatacije nafte i plina na polju Lipovljani su: 12 češljeva, duljina cjevovoda 270.017 m, 3 mjerne stanice (MR), 1 plinska stanica (PS), 1 kompresorska stanica (KS), 31 trafostanica, 1 kotlovnica i 6 rasklopišta.

Prema rješenju Ministarstva zaštite okoliša i prirode, donešenom 21. siječnja 2013. godine na temelju Studije o utjecaju na okoliš, rudarski objekti i eksploatacija nafte i plina na eksploatacijskim poljima ugljikovodika Lipovljani prihvatjivi su za okoliš, uz primjenu zakonom propisanih i navedenim rješenjem donešenih mjera zaštite okoliša i provedbe programa praćenja stanja okoliša.

3.10.6. PLINOOPSKRBA

Područje općine Lipovljani opskrbljuje se prirodnim plinom preko regionalnog plinovoda Kutina-Lipovljani-Novska. Prirodni plin distribuirana se prema potrošačima preko mjerno-redukcijske postaje (MRP) Lipovljani. Plinska mreža razvedena je u gotovo svim naseljima Općine osim na dijelu Kraljeve Velike (Gradine), Piljenice (turističko naselje) i u dijelu Slavonske ulice u Lipovljanima, te pokrivenost na području općine iznosi cca 95%.

3.10.7. VODOOPSKRBA

Tvrtka LIP-KOM d.o.o. upravlja sustavom vodoopskrbe na području općine Lipovljani. Vodoopskrbni sustav započet je sa izgradnjom 2005. godine, a vodoopskrba naselja organizirana je na način da se voda za piće preuzima od susjednog komunalnog poduzeće, VODOVOD Novska d.o.o. iz Novske, koje vodu crpi iz vodocrpilišta Drenov Bok.

Nakon preuzimanja vode pomoću precrpne stanice diže se tlak u sustavu na 9,5 bara, kako bi osigurali minimalne tlakove, te zadovoljili protupožarne minimume na cijelom području naselja Lipovljani. Vodovodna mreža Lipovljana sastoji se od preko 40 km cjevovoda od PEHD materijala profila od 110-220 mm. Vodoopskrbnim sustavom pokriveno je 95% općine, a priključenost oko 40% (ukupno 422 priključena kućanstva).

Vodoopskrbni sustav sastoji se od sljedećih cjevovoda:

- Vodoopskrbni sustav naselja Lipovljani – 9.600,00 m
- Magistralni vodovod Lipovljani – Kraljeva Velika – Gradina – 8.565,00
- Vodovod u Industrijskoj ulici – 700 m
- Distributivni vodovod Lipovljani, Kraljeva Velika, Piljenice i Krivaj – 15.506,00 m
- Magistralni vodovod Lipovljani – Piljenice – 6.001,80 m
- Ukupna dužina vodoopskrbnog sustava iznosi 40.372,80 m.

3.10.8. ODVODNJA

Na području općine Lipovljani trenutno je izgrađen sustav odvodnje samo u naselju Lipovljani i to bez sustava pročišćavanja. Prije izgradnje odvodnje izgrađeno je konceptijsko rješenje odvodnje za naselje Lipovljani, koje je izradio Eko-mlaz dm.d.o.o. iz Novske 1995. godine. Konceptijskim rješenjem sustav odvodnje podijeljen je u tri sliva (kolektor 1, kolektor 2 i kolektor 3). Izgradnja odvodnje počela je 1997. godine kada je napravljen kolektor 2, koji je ujedno i glavni kolektor na koji će se kasnije spajati kompletna odvodnja naselja Lipovljani i dio sekundarnih kanala. Kolektor 2 zamišljen je kao mješoviti sustav odvodnje, a izgrađen je od betonskih cijevi profila od 800-1000 mm, a sekundarni kanali od betonskih cijevi profila 300 mm. Dužina postojećeg kanalizacijskog sustava je oko 3 km. Do 2012. godine nadograđen je kolektor 2 sa još 700 m dužnih od PEHD cijevi dn 500 mm i 800 mm sekundarne kanalizacije od PEHD cijevi dn 315 mm. 2012. godine započela je izgradnja kolektora 1 i kolektora 3 sa pripadajućim sekundarnim kanalima, a završetak se planira krajem 2015. godine. Navedeni kolektori su izgrađeni za prikupljanje samo sanitarnih otpadnih voda i svi su spojeni na kolektor 2. Ukupna dužina kolektora je 17 km.

Stupanj pokrivenosti kanalizacijskom mrežom je oko 70%, a stupanj priključenosti na istu oko 30% (priključenje na kolektore 1 i 3 očekuje se tijekom 2016. godine).

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda do danas nije izgrađen. Napravljena je studija o odabiru tehnologije pročišćivača, studiju je izradila tvrtka Igr. d.o.o. iz Zagreba. Kao najpovoljnije rješenje odabrana je laguna sa bio prokapnikom. Predviđeni UPOV kapacitet je 3.500 ES, sa III. stupnjem pročišćavanja. Lokacija centralnog uređaja za pročišćavanje predviđena je na kraju kolektora 2, prema prostornom planu.

Prikupljene otpadne vode trenutačno se ispuštaju (koncentrirano) na mjestu gdje je predviđen budući uređaj za pročišćavanje. Vodonepropusnost postojeće kanalizacije te neadekvatna tehnička rješenja, uz naravno ne postojanje centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, glavni su nedostatci na postojećem sustavu odvodnje. Većina domaćinstava još uvijek nije priključena na kanalizacijski sustav, te se otpadne vode iz domaćinstava ispuštaju u otvorene cestovne kanale, preko septičkih jama ili direktno u otvorene kanale.

Riješavanje pitanja kanalizacijskog sustava jedan je od preduvjeta i prioriteta za održivi razvoj i zdravstveni standard Općine Lipovljani s ciljem poboljšanja kvalitete života stanovnika Općine Lipovljani, te zaštite i očuvanja okoliša.

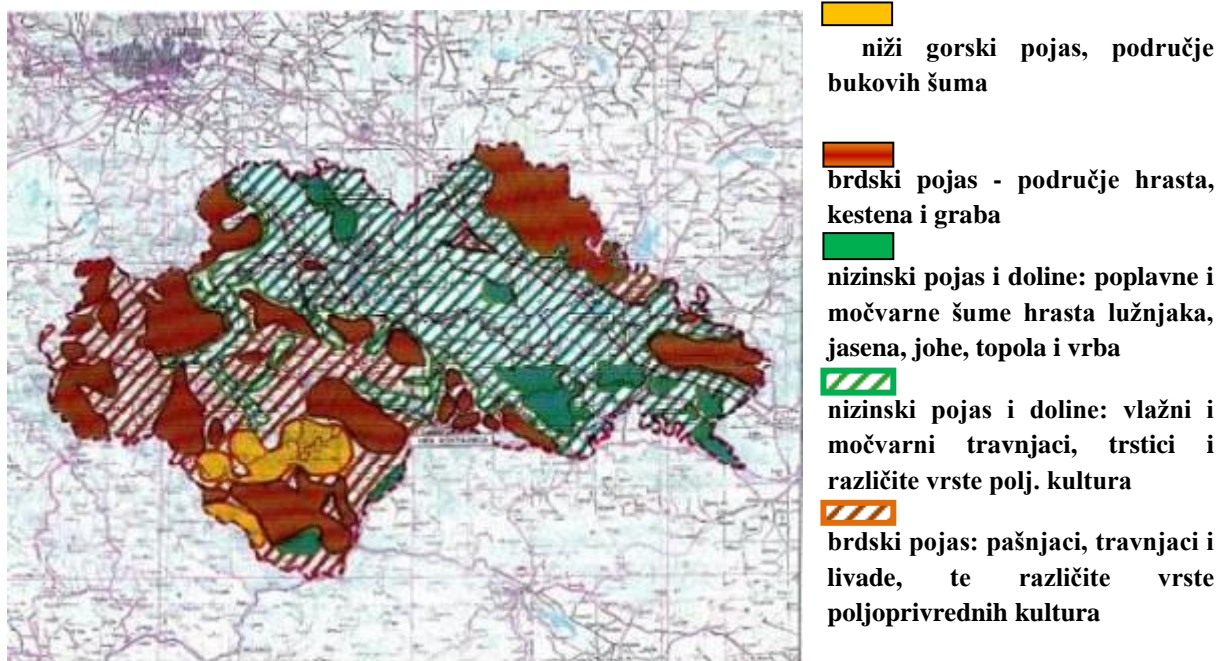
3.11. PRIRODNA OBILJEŽJA

Područje općine Lipovljani reljefno je vrlo dinamično područje, koje se grubo tipološki može razvrstati na tri osnovna topografska elementa:

- zone brdskog pojasa Moslavačke gore i Psunja sa dolinama vodotoka
- prijelazna zona blaže topografije u kontaktnoj zoni pribrđa Moslovačke gore i Psunja i vodotoka Pakre, Ilove, Subocke sa pritocima

- nizinski dio južnog dijela Općine koji ulazi u Park prirode Lonjsko polje, te vodene površine ribnjaka i akumulacije

Slika: Karta klimatsko-zonske vegetacije područja Sisačko-moslovačke županije

Iz karte klimatsko-zonske vegetacije Sisačko-moslovačke županije možemo vidjeti da je područje općine Lipovljani najvećim dijelom nizinski pojas pokriven vlažnim i močvarnim travnjacima, trsticima, različitim vrstama poljoprivrednih kultura, a na dijelu koji pripada u brdski pojas prostiru se uz poljoprivredne površine i pašnjaci, livade i travnjaci, te je manji dio područje hrasta, kestena i graba.

3.12. GEOLOŠKO PEDOLOŠKA OBILJEŽJA

Na području općine Lipovljani utvrđene su sve prostorne kategorije zaštite zemljišta, a posebno su značajne površine **osobito vrijednih tala P1 kategorije** i **vrijednih obradivih tala P2 kategorije**.

Tla koja su uvrštena u osobito vrijedna obradiva tla P1 kategorije, zbog izvršenog podriivanja imaju i dobru prirodnu dreniranost. Velik dio ovih površina zemljišta je pod oraničnim kulturama, prvenstveno pod žitaricama i industrijskim biljem, ali zbog blizine vode može biti izrazito pogodna i za povrtne kulture.

Vrijedna obradiva tla P2 kategorije u kartiranim jedinicama poredana su od boljih prema slabijim tlima. To su odvodnjena tla gdje su osim hidromelioracija ponegdje izvršene agrotehničke mjere. Prema fizikalnim svojstvima to su umjereno dobra tla, umjereno dobre ocjeđenosti, obogaćene mineralnim i organskim sastavom. Nalaze se u dolini i mogu biti pod utjecajem stagnirajućih oborinskih i podzemnih voda. Sklona su zbijanju, pa ih je svake pete

godine potrebno podrivati. Imaju od 2-4 % humusa, zahvalne količine dušika i kalija. Fosforom su slabije opskrbljena.

Pleistocenske zaravni, van domašaja su slivenih i podzemnih voda. Sastoje se od *pseudogleja na zaravni i obronačnog pseudogleja*. To su blago valovite zaravni od 2-8 % nagiba. Ova tla zahtjevaju mjere kalcifikacije i podrivanja kako bi dosegla razinu najboljih tala. Spadaju u **vrijedna obradiva tla, P2 kategorije**. Posebno su pogodna za voćarsku i ratarsku poljoprivrednu proizvodnju. Siromašnija su hranjivim tvarima od prethodnih kartiranih jedinica.

Tla pleistocenskih obronaka i zaravnjenih dijelova obronka, nepotpune su drenaže i srednje dubokog težepropusnog pseudoglejnog horizonta, koji skraćuje ekološku dubinu ovih tala. Prema bonitetu ova su tla uvrštena u četvrtu klasu, drugu podklasu (**42**), što pripada **kategoriji ostalih obradivih tala – P3**. Na ovim tlima nalazimo i šume brežuljkastog brdovitog područja općine, koje su izdvojene kao Š1 kategorija. Na ovim tlima najbolje je uzgajati voćnjake što se donekle i prakticira na širem području općine. Za tu svrhu ova tla treba obraditi do dubine 70-80 cm i izvršiti kalcifikaciju umjerenog intenziteta.

Ostala obradiva tla P3 kategorije- nasuprot prethodnoj kartiranoj jedinici nalaze se na najnižim položajima centralne zone riječne doline Save. Te zone su najviše ugrožene poplavnim i podzemnim vodama. Zahvaljujući tomu što su hidromeliorirana, ova tla su prešla u kategoriju obradivih tala, ali s obzirom da su teške teksture i vertičnih osobina ona najintenzivnijim hidromelioracijskim mjerama ne mogu prijeći u bolju kategoriju obradivih tala.

Ostala poljoprivredna tla, šumska zemljišta i šume (PŠ kategorija)- nisu pogodna za oranice, radi poplava, visoke podzemne vode, slivenih voda, teške teksture i općenito vrlo slabih pedofizikalnih svojstava. Šume su izdvojene u okviru **kategorije gospodarskih šuma (Š1)** bez obzira na pedološku tipsku pripadnost. U okviru ove kategorije moguća je pojava, na strmim usjecima potoka brežuljkasto brdovitih područja da se pojave erodibilne zone koje se mogu uvrstiti u **Š2 kategoriju, šume koje imaju zaštitnu ulogu**.

3.13. HIDROGRAFSKE ZNAČAJKE

Vodotoci na teritoriju Općine Lipovljani gravitiraju Parku prirode Lonjsko polje i pripadaju slivnom području Subocka - Strug (koje obuhvaća područje općine Lipovljani, Jasenovac i Grada Novska).

Prema Državnom planu za zaštitu voda (NN br. 08/99.) vode se dijele na:

- vode u vrlo osjetljivim područjima (podzemne vode, gorski potoci te vode nacionalnih parkova i parkova prirode, dakle i sve vode Parka prirode Lonjsko polje)
- međudržavne vode (na području općine Lipovljani to su vodotoci među kojima su i pritoci Save (Subocka))
- ostale državne vode (Ilova, Pakra (od ušća do Česme)).

S geotehničkog stajališta područje između Siska i Nove Gradiške pripada uskoj savskoj depresiji. Aluvijalni vodonosnik nastajao je pod dominantnim utjecajem desnih pritoka Save koje su nanijele relativno velike količine gruboklastičnog materijala i čiji su periferni dijelovi u obliku lepeza istaloženi na lijevoj obali Save. Karakteristični godišnji vodostaji Save u razdoblju od 1980. godine pokazuju da se trend sniženja najnižih i srednjih vodostaja kreće od 4 do 11 cm godišnje.

Pretpostavlja se da je ovo posljedica produbljivanja korita nastala kao rezultat djelovanja na uređenju korita uzvodno (u Sloveniji i oko Zagreba) kao i vađenja šljunka. Plavni prostor o kojem ovisi opstanak biljnih i životinjskih vrsta u Parku prirode Lonjsko polje, čiji dio ulazi u prostor Općine Lipovljani, ovisi o razinama podzemne vode i visinama vode rijeke Save i pritoka. Od radova u okviru sustava obrane od poplava u dijelu Općine Lipovljani izveden je dio okvirnih nasipa uz retenciju Lonjsko polje (uz izvedene radove na cijelom sustavu to su: Mokro polje i Kupčina, te kanal Odra, ustave i dr.). Sadržaj retencije Lonjsko polje je na 25630 ha (poplavne površine) s potpunom kontrolom voda.

Pritoci Save koji teku područjem Općine Lipovljani su:

- *Ilova* koja je prtok Trebeža. Izvire ispod jugoistočnog kraja Bilogore, a ulijeva se u Lonju 6 km sjeverno od sela Lonje;
- *Pakra* je prtok preložene Ilove, nastaje od potoka Rečica (s Psunja) i Ožegovačkog potoka (s Ravne Gore);
- *Subocka* i *Novska* su manji pritoci (lijevi) Velikog Struga, a izvire na padinama Psunja.
- Veliki Strug teče usporedno sa Savom u koju se ulijeva nešto prije Malog Struga, gotovo na izlazu iz Lonjskog polja.

Podzemne vode od velikog su značaja za prostor Općine, budući je ovo dijelom močvarno područje koje izrazito ovisi kako o plavljenju tako i o podzemnim vodama. Kada se radi o specifičnosti vodnog režima u tlu, treba naglasiti da se ovdje radi o *nearteškoj vodi*, koja se formira isključivo iz padalina na vlastitom području.

Geneza podzemnih voda je isključivo od oborina, tako da Sava i njeni pritoci na području Lonjskog polja (posebno južni dio Općine Lipovljani) imaju sporedni karakter, odnosno samo u vrijeme poplava znatnije utječu na podzemne vode. Praćenjem je zamijećeno da Sava ne prihranjuje podzemne vode na potezu nizvodno od Rugvice. Nivoi bunara ovisili su o oborinama. Shodno tome, na poplavnom području Lonjskog polja, površinsko tečenje je jedina komponenta otjecanja. Ove činjenice imaju značaj u pedologiji, odnosno klasifikaciji hidromorfni tala.

Na rubnom, južnom dijelu Općine Lipovljani, izgrađeni su ribnjaci Lipovljani. Osim gospodarskog značaja i krajobraznih karakteristika velikih vodenih ploha, ribnjaci imaju poseban značaj za ptičje populacije-ptice močvarice nalaze hranilišta na ovom prostoru.

Ribnjak «Lipovljani» prostire se na površini od oko 700 ha. Smješten je uz autocestu Zagreb-Lipovac (D4), između naselja Piljenice i Kraljeva Velika. Ribnjak je izgrađen 1969.-1970

godine. Dovodni kanal dužine 4575 m napaja ribnjake s vodozahvatom na rijeci Pakri, koji omogućava zahvaćanje vode za pogon ribnjaka. U ribnjacima Lipovljani postoje kazete za sve kategorije uzgoja (matičnjake, mrijestilišta, predgrijališta, rastilišta, mladičnjaci, tovilista i zimovnici). Gravitacijsko ispuštanje vode iz izlovnih jama vezano je na ispusne objekte koji su spojeni s glavnim odvodnim kanalom (potok Zeljan), te prema vodotoku Trebež.

Ribnjaci su ujedno od velike važnosti kao hranilišta brojnih ptica močvarica. Zbog plitke vode, bogate ribom, planktonom i vegetacijom, predstavljaju pravo bogatstvo hrane koje privlači razne ptičje vrste. Negativna je pak strana što su se u proizvodnim kapacitetima javljali gubici od 20-30% riba, zbog životinja koje su ribnjake koristile kao hranilište.

Smanjenje proizvodnje na ribnjaku RJ Ribnjičarstvo Lipovljani uzrokovano ratnim djelovanjima, brzo dovodi do obraštanja plitkih vodenih površina, te nestanka staništa i hrane za brojnu faunu vezanu uz ribnjake. Očuvanje proizvodnje na ribnjacima nije samo gospodarski značajno, već je i u interesu zaštite prirode. Od 2012. godine ribnjaci su obnovljeni i ponovno je pokrenuto ribnjačarstvo, no njihova važna uloga je i očuvanje faune močvarica s aspekta zaštite prirode i posebno krajolika kao velike vodene površine koje nude niz kontroliranih rekreativnih aktivnosti u prirodi.

Utvrđivanje stanja kvalitete voda na prostoru Općine Lipovljani i Parka prirode provodi se isključivo prema programu Hrvatskih voda (u dijelu Parka prirode), na kojega suglasnost daje Državna uprava za vode, a na lokalnim vodama, utvrđuje se stanje prema programu utvrđenom u Županijskom planu za zaštitu voda.

Temeljem Uredbe o klasifikaciji voda («Narodne novine» br. 77/98.), vode se prema kakvoći svrstavaju u pet vrsta (obzirom na ispitivanu kvalitetu vode), a kategorija vode je planirana vrsta vode kojom se vodotoci, dijelovi vodotoka i druge vode razvrstavaju u skupine.

Za sanaciju visokog prioriteta okolnog utjecajnog područja Općine (podrazumijeva se prvenstveno Park prirode) smatra se petrokemija Kutina i deponija fosfor gipsa u Kutini koja je u kontaktnom području Općine Lipovljani (sjeverno). Ostali izvori zagađenja pa tako i zagađenja Općine Lipovljani su srednjeg i niskog prioriteta što proizlazi iz činjenice da je Sava II vrste, odnosno u skladu s Državnim planom za zaštitu voda.

Pored provedbe nadzora na vodotocima, periodično se analizira i otpadna voda sustava javne odvodnje (ispusti javnih kanalizacijskih sustava i pojedinačnih ispusta tehnološke vode). Kanalizacijski sustav Općine Lipovljani (naselja Lipovljani) nije registriran kao sustav koji opterećuje vode rijeke Save. Osim mjerenja šireg prostora sustava javne odvodnje na 5 lokacija u Sisku, Kutini i Novskoj, obavljaju se i mjerenja tehnoloških otpadnih voda između ostalog i u Lipovljanima na melioracijskom kanalu Trokut.

Najznačajniji vodeni tok ne samo na području Općine Lipovljani već i šire je rijeka Pakra, Ilova i Subocka sa svojim slivnim područjem. Prirodno meandriranje rijeke Pakre korigirano je regulacijom korita i stvaranjem višenamjenske akumulacije koja je presjekla meandre i time se znatno umanjilo zamočvarivanje kontaktnog poljoprivrednog zemljišta, ali izgubilo na

krajobraznim karakteristikama. Na slivu rijeke Save na Pakri, izgrađena je akumulacija Pakra s višenamjenskom funkcijom: vodoopskrba tvornice «Kutina» d.o.o., opskrba vodom ribnjaka Lipovljani, te s aspekta vodnog gospodarstva služi za zadržavanje velikog vodnog vala u svrhu zaštite od poplave.

U planu hidromelioracije nisu predviđeni daljnji radovi u Parku prirode Lonjsko polje, kako bi se u potpunosti mogla zaštititi poplavljivana močvarna staništa.

Uz rijeku Pakru i Ilovu na području Općine nalaze se uz potok Subocka i njeni pritoci. Do regulacije vodenih tokova, rijeke Pakre i Ilove bila su učestala poplavljanja. Prirodna konfiguracija terena omogućila je slijevanje vodenih tokova sa brežuljaka Moslavačke i Psunjske gore prema južnom dijelu Općine i dolinama vodotoka. Međutim, kod velikih količina voda još uvijek dolazi do neželjenih bujičnih potoka, pojave vodnog vala i izljevanja voda na rubne dijelove naselja Lipovljani, koje je smješteno uz dolinu Subocke. Iako je većim dijelom izvedena regulacija vodenih tokova Pakre i Ilove, a dolina Subocke ostaje u većem dijelu prirodnih karakteristika, eventualna neophodna dodatna regulacija vodotoka i prirodnih vododerina biti će preispitana s aspekta zaštite i krajobraznih vrijednosti.

3.14. KLIMA

Za Općinu Lipovljani nije obavljeno posebno mjerenje klimatskih podataka, ali su mjerodavni podaci za šire područje, koje karakterizira subpanonska klima sa vrućim ljetima i hladnim zimama, te količinom padalina od 900-1.100 mm u periodu od lipnja ili srpnja odnosno rujna ili listopada. Najniže temperature sa prosjekom $-2,5^{\circ}\text{C}$ zabilježene su u siječnju, maksimalne u srpnju sa prosjekom 18°C , a godišnji prosjek iznosi $8,6^{\circ}\text{C}$. Maksimalna visina snježnog pokrivača može iznositi 60 cm, srednji godišnji broj dana sa više od 30 cm snijega je između 5 i 10 dana, a srednji broj dana sa snijegom od oko 1 cm kreće se između 40 i 56 dana. Područje karakterizira učestala pojava mraza i magle, magla je češća u hladnijoj polovici godine, ali je ta klimatska pojava ovisna o mikrolokaciji i nadmorskoj visini, dok je klimatska pojava mraza evidentirana tijekom cijele godine osim u srpnju i kolovozu. Prosječno godišnje trajanje sijanja sunca iznosi između 1800-1900 sati, a srednji godišnji broj vedrih dana (sa srednjom naoblakom 2/10) iznosi 66 dana. S prosječnim temperaturama koje su u proljeće i ljeto gotovo identične temperaturama na jadranskoj obali, te u jesen i zimu nešto niže, ovdašnja klima dozvoljava turističku sezonu od sredine travnja do početka studenog.

3.15. KRAJOBRAZNA RAZNOLIKOST (FLORA)

Ravničarsko i gorsko područje općine Lipovljani prostor je bogat biljnom i šumskom vegetacijom. Na vegetacijski pokrov direktno utječu klimatske karakteristike, hidrološke prilike, topografija, petrografska podloga te dugogodišnji utjecaj korisnika prostora, te prema tome razlikujemo dva osnovna biotipa krajolika na području općine Lipovljani:

- vegetacija pribrdskog područja
- vegetacija dolinskog područja

Prirodnu vegetacijsku osnovu u pribrdskom području čine šume, pašnjaci, travnjaci i livade. Šumske površine svojim raznolikim namjenama i pozitivnim bioekološkim učincima imaju veliku gospodarsku vrijednost i značajnu funkciju stabilizacije ukupnog prirodnog bogatstva Općine, koja je jače izražena u dijelovima sačuvane cjelovitosti šumskih kompleksa.

Vegetacija dolinskog područja u dolini rijeke Save u Parku prirode Lonjsko polje, na nadmorskoj visini od 65 m, osobit je biotip uvjetovan topografski, litološkom građom, tipovima tala, mikroklimatskim uvjetima, hidrografskim uvjetima i antropogenim faktorom. Utjecaj djelovanja poplavnih i podzemnih voda ključni je faktor formiranja prirodnog staništa šumske zajednice hrasta lužnjaka, a osnovno fizionomsko obilježje daju različiti tipovi dolinskih livada, ratarske kulture, vegetacija močvarica i fragmenti poplavnih šuma.

Područje Parka prirode Lonjsko polje najvećim dijelom pokrivaju poplavne šume (60% površine), zatim vlažni pašnjaci i travnjaci (oko 30%), a na vodene, ruderalne i poljoprivredne površine otpada najmanji dio (oko 10 %).

Obzirom na vlažnost staništa razvijeno je nekoliko različitih šumskih zajednica. Rebrasta uzvišenja na ravnici, koja čitavom terenu daju blago valoviti izgled većim su dijelom izvan dohvata poplavnih voda i obrasla su šumom hrasta lužnjaka i običnog graba. U sloju grmlja i prizemnog raslinja, gdje vlažnost nije prevelika, razvijene su vrste poput lijeske, svibovine, lazarkinje, zdravčice. Na nižim, češće plavljenim terenima, razvijena je šuma hrasta lužnjaka s velikom žutilovkom. Ta šuma se ističe dobro razvijenim slojem grmlja i niskog raslinja koje ukazuju na povećanu vlažnost staništa, a na tom području su raširene vrste poput obične trusiljke, plave kupine, drhtavog šaša, vodene metvice, konopljuše.

U zarašćivanju i izdizanju močvarnih površina važnu ulogu ima zajednica crne joha s trsljikom. Stara joha raste grupirano i često se razvija iz panjeva te stvara čunjeve oko kojih se vezuju čestice mulja i tla, pa se tako izdiže iznad razine stagnirajuće vode. Područja koja su izvrgnuta stalnim i dugotrajnim poplavnim i podzemnim vodama, površine na kojima voda dugo stagnira i dostiže visinu i preko dva metra pripadaju zajednici poljskog jasena s kasnim drijemovcem. U sloju prizemnog raslinja dominiraju vrste poput busenastog šaša, mjehurastog šaša, vučje noge i žute perunike.

Površine vlažnih i poplavnih travnjaka uglavnom pripadaju zajednicama rebrastog i lisičjeg šaša, oštrobrične šašike i zajednici plavina goleme gustocvjetne zlatnice. Travnjačke površine

koje nisu pod utjecajem poplava pripadaju zajednicama busike i uspravnog oviska i krstaca. Mrtvi rukavci, jarci i bare obrasli su vegetacijom kopnenog trsčaka s rančićem. Na tom području dominiraju vrste poput trske, rogoza, obične šašike, uspravnog jezinca, običnog oblića i dr. Slobodnu površinu dubljih bara i močvara pokrivaju početkom ljeta cvjetovi lopoča i lokvanja.

Šaranski su ribnjaci umjetna močvarna staništa izuzetne krajobrazne i ornitološke vrijednosti. Čak je 9 šaranskih ribnjaka u Hrvatskoj uvršteno u popis ornitološki važnih područja u Europi i potencijalnih Ramsarskih područja, a ribnjak Lipovljani jedan je od njih.

Područje nije zaštićeno, ali postoji prijedlog da se područje zaštititi kao ornitološki rezervat, a uključeno je i u prijedlog Nacionalne ekološke mreže te u šire područje međunarodno važno za ptice.

3.16. BIOLOŠKA RAZNOLIKOST (FAUNA)

Na prostoru Općine Lipovljani, posebno na dijelu Parka priode Lonjsko polje, zabilježeno je 239 vrsta ptica od kojih je više od 130 gnjezdarica. Orao štekavac i prđavac prepeličar su vrste koje se nalaze na popisu svjetski ugroženih vrsta, a više od 30 vrsta ptica s tog područja ugrožene su u europskim razmjerima, poput crne rode, orla kliktaša, zličarka i dr.

Neke od značajnijih vrsta na području općine su: mala bijela čaplja, velika bijela čaplja, čaplja danguba i gak kvakavac. Na području Lonjskog polja obitavaju bijele rode, dok vrlo zanimljivu skupinu čine i ptice grabljivice: škanjac mišar, škanjac osaš, orao zmijar, kobac, jastreb, eja močvarica, sokol lastavičar, sova jastrebača, kukuvija drijemavica, mala ušara i šumska sova.

U velikim šumskim kompleksima i močvarnim područjima zabilježen je velik broj životinjskih vrsta: lisica, kuna, lasica, tvor, jazavac, zec, rovka, krtica, te više vrsta iz porodice glodavaca i šišmiša.

Neke vrste gmazova koje obitavaju na tom području su: zmija bjelouška, ribarica i barska kornjača.

Glavne vrste lovne divljači koje se nalaze na području Općine su srna obična, divlja svinja, jelen obični, zec, fazan i trčka, crna liska, divlja patka, poljska jarebica i druge.

Ribolovne vode izuzetno su bogate svim vrstama cipridnih riba: šaran, deverika, obična krupatica, obični jaz, obična bodorka, obična crvenperka, obična štika, obični som, zubati smuđ, obični grgeč i druge vrste. U stajaćim vodama koje su siromašnije kisikom obitavaju sljedeće vrste: linjac, piškori, gorka gaovčica i danas već veoma rijedak, žuti karas, linjak, obična štika, som, sunčani karas, bjelica, grgeč ili ostriž i mnoge druge.

Istraživanja su pokazala da je od 170 vrsta sisavaca, koji žive u Europi, oko 20 % vezano isključivo na močvarna staništa. Na području oko Parka prirode Lonjsko polje, uočeno je 78 vrsta sisavaca, od čega je 7 vrsta stalno vezano za vodena staništa, a među njima spominjemo: vidru, vodene rovke, vodenog voluhara, dabra i druge.

Životinjski svijet zamijećen uz Ribnjake:

- populacija ptica ovisne o ovom području – štekavac, bjelobrada čigra, crna čigra, patka njorka.
- Područje gniježdenja: bjelobrada čigra, kokošica, štijoke, crnogri gnjurac – jedno od svega nekoliko gnijezdilišta u Hrvatskoj
- Ribnjaci su hranilište za ptice iz obližnjeg Parka prirode Lonjsko polje (čaplje žličarke, patka njorka štekavac)
- To je važno područje za zimovanje ptica te važna postaja na selidbenom putu ptica močvarica
- Akumulacijsko jezero Pakra u blizini ribnjaka je značajno područje za zimovanje guski i ostalih močvarica
- Važno područje za mitarenje mužjaka patke njorka krajem ljeta – mužjaci sa cijelog područja Parka prirode Lonjsko polje skupljaju se na ribnjacima lipovljani za vrijeme mitarenja
- Značajno područje za vidru

PROGRAMSKI DIO

4.1. METODOLOŠKI PRISTUP

Lokalni akcijski plan zaštite okoliša (eng. Local environmental action plan – LEAP) je najznačajniji programsko-planski dokument strateškog djelovanja na području zaštite i unapređenja okoliša na lokalnoj razini. LEAP je dokument kojim se definiraju ekološki problemi ili nedostaci, kreiraju ciljevi i mjere za njihovo otklanjanje i unapređenje okoline u zajednici. U procesu izrade dokumenta sagledani su svi problemi te donešene mjere rješavanja istih u skladu sa svim segmentima života i rada u zajednici: javno zdravlje, socijalna i društvena problematika, prirodne vrijednosti, gospodarska problematika, zakonski okviri i dr.

Pri izradi Lokalnog akcijskog plana Općine Lipovljani korišten je LEADER – metodologija novog pristupa lokalnom razvoju koja predstavlja novi koncept lokalnog razvoja, a temelji se na zblizavanju i uspostavljanju veza između nositelja razvoja, aktivnosti, sektora i područja.

Primjenom LEADER metodologije omogućava se prilagođavanje specifičnim potrebama pojedinog područja, posebice nositeljima lokalnog razvoja, u ovom slučaju Općini Lipovljani. LEADER metodologija kao jedan od najuspješnijih modela razvoja ruralnih područja temelji se na načelima koji su korišteni pri izradi Lokalnog akcijskog plana Općine Lipovljani, a to su: pristup temeljen na osobitostima područja, partnerski pristup i lokalna radna skupina, inovacije, integralni-objedinjujući pristup, umrežavanje i suradnja, te lokalno financiranje i upravljanje.

Proces izrade LEAP-a Općine Lipovljani organiziran je na demokratskim principima uz potpunu transparentnost i pristupačnost svim informacijama te uz uključivanje, u toku njegove izrade, svih relevantnih sudionika: predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti, poslovnog sektora, javnog sektora, nevladinog sektora, te građana. Namjera LEAP-a je da omogući kontinuirani proces kojim će se analizirati postojeće stanje okoliša, utvrditi ekološke vizije razvoja za period od 6 godina, identificirati problemi ili nedostaci u domeni okoliša, postaviti prioritete za rješavanje tih problema, poduzimati mjere koje će imati koristi za okolinu i zdravlje stanovnika i osigurati javnosti da sudjeluje u donošenju odluka o zahvatima u okolišu.

Prvi korak kod izrade Lokalnog akcijskog plana zaštite i očuvanja okoliša je temeljita analiza stanja promatranog područja. Analiza stanja obuhvaća sve karakteristike općine Lipovljani koje i u najmanjem dijelu imaju utjecaj na prirodu i okoliš. Tek na temelju takve analize i dobivenih podataka o stvarnom stanju na terenu definirana je SWOT analiza koja će pomoći u uočavanju slabosti i snaga, te mogućnosti i prijatnji okolišu na području općine Lipovljani. Na osnovu izradene SWOT analize, definirani su pravci i mjere daljnjeg djelovanja, a sve u svrhu rješavanja slabosti i maksimalnog iskorištavanja potencijala predmetnog područja.

Smjernice u izradi Lokalnog akcijskog plana Općine Lipovljani su sljedeće:

- Identificirati probleme iz okolini, bazirane na rizicima vezanim za ljudsko zdravlje, ekološki sustav i kvalitetu života
- Procijeniti i rangirati probleme

- Napraviti plan aktivnosti na lokalnoj razini radi smanjenja i otklanjanja najčešćih rizika i nedostataka
- Osigurati bolje uvjete u sferi okoliša u zajednici realizacijom konkretnih aktivnosti
- Promovirati i podizati javnu svijest i odgovornost za zaštitu okoliša i zdravlja
- Povećati javnu podršku investicijama u području okoliša
- Ojačati sposobnost lokalne vlasti, poljoprivrednika i gospodarstvenika, nevladinih organizacija i udruga u pripremama i implementiranju projekata vezanih za zaštitu okoliša

S toga tematska područja LEAP dokumenta obuhvaćaju sljedeće teme:

1. Plan gospodarenja otpadom
2. Korištenje, zaštita i upravljanje vodnim resursima
3. Kvaliteta i smanjenje zagađenosti zraka
4. Korištenje, zaštita i upravljanje obradivim i neobradivim zemljištem
5. Upravljanje prostorom, zaštita bioloških i krajobraznih raznolikosti
6. Upravljanje ekološkim rizicima
7. Kontrola svjetlosnih zagađenja
8. Kontrola zvučnih zagađenja

4.2. VIZIJA

Vizija održivog razvoja u sklopu Lokalnog akcijskog plana Općine Lipovljani opisuje budućnost kakvu bismo željeli u kreiranju zaštite i očuvanja okoliša na ovom području. Izjava o viziji opisuje u kojem pravcu bi zaštitu i očuvanje okoliša na području općine trebalo usmjeriti nakon izrade dokumenta.

Interes lokalne zajednice usmjeren je ka ubrzanom razvoju urbanih i gospodarskih sadržaja, ali ne na štetu prirodnih vrijednosti područja. Iz interesa proizlazi bitnost zajedničkog suživota urbanih, ruralnih i prirodnih sadržaja.

***Općina Lipovljani područje je očuvanik i
zaštićenik prirodnih resursa i kulturne baštine.
Gospodarski i infrastrukturni napredak provodi
savjesno gradeći svoj ekološki identitet, te teži
održivom razvoju osiguravajući kvalitetan
život svim generacijama.***

4.3. SWOT ANALIZA

Svaki plan i program koji uključuje razvojnu komponentu, odnosno analizira problematiku i definira ciljeve za razvoj provesti će SWOT analizu.

SWOT je skraćenica koja opisuje četiri elementa koja se moraju uzeti u obzir u strateškom planiranju:

S – Prednosti (Strengths)

W – Slabosti (Weaknesses)

O – Prilike (Opportunities)

T – Prijetnje (Threats)

SWOT analiza je integralni analitički okvir za analizu vanjske i unutarnje okoline zajednice, odnosno Općine Lipovljani kao cjeline. Pomoću ove analize dobivaju se relevantne informacije o snagama i slabostima same okoline, te prilikama i ograničenjima u okolini u kojoj djeluje u trenutku utvrđivanja polaznog stanja i utvrđivanja svoje budućnosti. To znači da se strateški cilj može dostići optimalnom upotrebom unutarnjih snaga i vanjskih čimbenika.

Snage su ona pozitivna unutarnja svojstva zajednice koja joj mogu osigurati konkurentsku prednost. Kao primjer može se navesti motivirano i osposobljeno osoblje, kvalitetan menadžment, radna i organizacijska kultura, njeni prirodni resursi, biološka i krajobrazna bogtva, te niz drugih.

Slabosti su ona unutarnja svojstva zajednice koja joj smanjuju konkurentnu sposobnost i uspješnost. Nedostatak vizije, veliki broj unutarnjih problema, loš image, nedostatak organizacijske kulture, negativan odnos prema promjenama, nedostatak znanja za promjene, zastarjela tehnologija, neadekvatan management i drugo, primjeri su slabosti koje se javljaju kao unutarnja svojstva zajednice.

Mogućnosti su uvjeti i potencijalne promjene koji se mogu trenutno ili u budućnosti iskoristiti za poboljšanje konkurentnosti i uspješnosti zajednice. To su one šanse koje okolina treba prepoznati, odnosno to je sve što zajednici omogućava dostizanje utvrđenog strateškog cilja.

Prijetnje (ograničenja) su postojeća ili buduća svojstva i uvjeti okoline koja imaju ili će u budućnosti imati negativan utjecaj na konkurentnost ili uspješnost zajednice u provođenju strateškog cilja.

Navedene snage, slabosti, mogućnosti i prijetnje prepoznate su i istaknute za svako određeno područje zaštite okoliša.

4.4. SHEMA RAZRADE PROGRAMSKIH PODRUČJA ZAŠTITE OKOLIŠA

Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13 i 153/13) ciljevi zaštite okoliša u ostvarivanju uvjeta za održivi razvitak su sljedeći:

- zaštita života i zdravlja ljudi,
- zaštita biljnog i životinjskog svijeta, georaznolikosti, bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti,
- zaštita i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša,
- zaštita ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena,
- zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza,
- sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari,
- sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša,
- trajna uporaba prirodnih dobara,
- racionalno korištenje energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije,
- uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša,
- poboljšanje narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njezinih regeneracijskih sposobnosti,
- ostvarenje održive proizvodnje i potrošnje, napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari,
- održivo korištenje prirodnih dobara,
- osiguranje i razvoj dugoročne održivosti,
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša.

Kroz analizu stanja i definiranu viziju izrađena je shema koja na jednostavan način prikazuje kako uz određene mjere zaštite okoliša ostvariti ciljeve, koji će objedinjeni ostvariti i viziju LEAP-a za Općinu Lipovljani.

PODRUČJA ZAŠTITE OKOLIŠA

5.1. PLAN GOSPODARENJA OTPADOM

5.1.1 ZAKONSKI OKVIR

Temelji politike gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj sadržani su u:

Osnovni propisi:

- Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
- Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN23/14)
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09)
- Nacionalna strategija zaštite okoliša (NN 46/02)
- Nacionalni plan djelovanja na okoliš (NN 46/02)
- Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada (NN 50/05, 39/09)
- Pravilnik o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada (NN 117/07, 111/11, 17/13, 62/13)

Posebne kategorije otpada:

- Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05, 115/05, 81/08, 31/09, 156/09,38/10, 10/11, 81/11, 126/11, 38/13, 86/13)
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama (NN 40/06, 31/09, 156/09, 111/11, 86/13)
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima (NN 124/06, 121/08, 31/09, 156/09, 91/11,45/12, 86/13)
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (NN 133/06, 31/09,156/09 , 45/12, 86/13)
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima (NN 136/06, 31/09, 156/09, 53/12, 86/13,91/13)
- Pravilnik o načinu i postupcima gospodarenja otpadom koji sadrži azbest (NN 42/07)
- Napatuk o postupanju s otpadom koji sadrži azbest (NN 89/08)
- Pravilnik o gospodarenju medicinskim otpadom (NN 72/07)
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom (NN 74/07, 133/08, 31/09, 156/09, NN 143/12, 86/13)
- Pravilnik o gospodarenju građevnim otpadom (NN 38/08)
- Pravilnik o gospodarenju muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi (NN 38/08)
- Pravilnik o gospodarenju otpadom iz proizvodnje Titan-dioksida (NN 70/08)
- Pravilnik o gospodarenju polikloriranim bifenilima i polikloriranim terfenilima (NN105/08)

Ostali propisi važni za gospodarenje otpadom:

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13)
- Plan intervencija u zaštiti okoliša (NN 82/99, 86/99, 12/01)
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 64/08, 67/09)
- Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08)
- Uredba o okolišnoj dozvoli (NN 08/14)

Zakon o zaštiti okoliša (NN 153/13)

Ovim se zakonom uređuju: načela zaštite okoliša u okviru koncepta održivog razvoja, zaštita sastavnica okoliša i zaštita okoliša od utjecaja opterećenja, subjekti zaštite okoliša, dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša, instrumenti zaštite okoliša, praćenje stanja u okolišu, informacijski sustav zaštite okoliša, osiguranje pristupa informacijama o okolišu, te druga pitanja s tim u vezi. Ovaj zakon i njegove odredbe pa tako i sve uredbе, pravilnici i drugi pravni akti temelje se na sljedećim načelima zaštite okoliša koji se odnose in a područje zbrinjavanja otpada:

- Načelo održivog razvitka – Prilikom donošenja strategija, planova, programa i propisa te njihovoj provedbi županije, gradovi, Grad Zagreb, veliki gradovi, gradovi i općine moraju poticati održivi razvoj.
- Načelo predostrožnosti – Pri korištenju okoliša treba štedljivo koristiti sastavnice okoliša i njima upravljati te voditi računa o sprječavanju onečišćenja okoliša, mogućem nastanku šteta za okoliš i izbjegavanju stvaranja otpada u najvećoj mogućoj mjeri.
- Načelo očuvanja vrijednosti prirodnih dobara, biološke raznolikosti i krajobraza – Prirodna dobra i krajobraze treba koristiti tako da se očuva na razini obujma i kakvoće koji ne ugrožavaju zdravlje i život čovjeka te nisu štetni za biljni i životinjski svijet.
- Načelo zamjene i/ili nadomještaja – Tvarima koje se mogu ponovno uporabiti ili koje su biološki razgradive, treba dati prednost pri uporabi pa i u slučaju većih troškova.
- Načelo onečišćivač plaća – Onečišćivač snosi troškove nastale onečišćivanjem okoliša
- Načelo sudjelovanja javnosti i načelo pristupa pravosuđu
- Načelo poticanja – Vlada, županije, Grad Zagreb, gradovi i općine dužni su u skladu sa svojim nadležnostima poticati djelatnosti i aktivnosti, informiranje, naobrazbu i poučavanje javnosti u svezi zaštite okoliša.

Zakon definira gospodarenje otpadom kao niz sveobuhvatnih mjera sprječavanje nastanka i smanjivanja količina otpada, bez uporabe postupaka i/ili načina koji predstavljaju rizik za okoliš, te mjera za sprečavanje štetnog djelovanja otpada na ljudsko zdravlje i okoliš.

Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)

Ovim se Zakonom utvrđuju mjere za sprječavanje ili smanjenje štetnog djelovanja otpada na ljudsko zdravlje i okoliš na način smanjenja količina otpada u nastanku i/ili proizvodnji te se uređuje gospodarenje otpadom bez uporabe rizičnih postupaka po ljudsko zdravlje i okoliš, uz korištenje vrijednih svojstava otpada.

Odredbe ovoga Zakona utvrđuju sustav gospodarenja otpadom uključujući red prvenstva gospodarenja otpadom, načela, ciljeve i način gospodarenja otpadom, strateške i programske dokumente u gospodarenju otpadom, nadležnosti i obveze u gospodarenju otpadom, lokacije i građevine za gospodarenje otpadom, djelatnosti gospodarenja otpadom, prekogranični promet otpada, informacijski sustav gospodarenja otpadom te upravni i inspekcijski nadzor nad gospodarenjem otpadom.

Ovim se zakonom u svrhu sprječavanja nastanka otpada te primjene propisa i politike gospodarenja otpadom primjenjuje red prvenstva gospodarenja otpadom, i to:

1. sprječavanje nastanka otpada
2. priprema za ponovnu uporabu
3. recikliranje
4. drugi postupci uporabe, npr. energetska uporaba i
5. zbrinjavanje otpada

Gospodarenje otpadom provodi se na način koji ne dovodi u opasnost ljudsko zdravlje i koji ne dovodi do štetnih utjecaja na okoliš, a osobito kako bi se izbjeglo sljedeće:

1. rizik od onečišćenja mora, voda, tla i zraka te ugrožavanje biološke raznolikosti
2. pojava neugode uzrokovana bukom i/ili mirisom
3. štetan utjecaj na područja kulturno-povijesnih, estetskih i prirodnih vrijednosti te drugih vrijednosti koje su od posebnog interesa
4. nastajanje eksplozije ili požara

Osim navedenog načina gospodarenja otpadom, propisan je javni interes sakupljanja, prijevoza i obrade otpada, kategorizacija otpada, deklasifikacija otpada, te druge teme vezane za gospodarenje otpadom.

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu Strategija) predstavlja temeljnu viziju dugoročnog gospodarenja otpadom te ga postavlja kao nacionalni prioritet. Vizija izložena u Strategiji je “bezdeponijski koncept” kojem se teži kao idealu za čije je ostvarenje potrebno zatvaranje kruga nastajanja otpada od izbjegavanja generacije otpada, smanjenje količina, reciklaže i uporabe te iskorištavanje inertnog ostatka.

Strategija je nastala u skladu s Europskim trendovima u gospodarenju otpadom. Ona je također i izravan odgovor na mišljenje Europske unije iz 2004. godine, gdje se gospodarenje otpadom imenuje kao najveći pojedinačni problem zaštite okoliša i gdje Europsko Vijeće odlučuje da uspostavljanje gospodarenja otpadom predstavlja prioritet i u kratkoročnom i u dugoročnom razdoblju. U tom smislu Europska Unija je osigurala sredstva putem fondova za projekte na području gospodarenja otpadom.

Ostvarenje osnovnih strateških ciljeva Strategije jamči jačanje sustava i njegovo funkcioniranje u svrhu ostvarenja temeljnih prava – zaštita ljudskog zdravlja i okoliša te racionalno korištenje resursa.

Strateški ciljevi gospodarenja otpadom:

- izbjegavanje i smanjivanje količine otpada na izvoru te otpada kojega se mora odložiti uz materijalnu i energetska uporabu otpada
- razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom (IVO koncept – Izbjegavanje, Vrednovanje, Odlaganje)

- smanjivanje rizika od otpada
- doprinos zaposlenosti u Hrvatskoj
- edukacija upravnih struka, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema

Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007-2015. godine (NN 85/07)

Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj osnovni je dokument o gospodarenju otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007. Do 2015. godine, a glavni zadatak je provođenje i organiziranje mjera koje je potrebno poduzeti kako bi se ispunili ciljevi zacrtani Strategijom:

- uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom
- sanacija i zatvaranje postojećih odlagališta
- sanacija “crnih točaka”, lokacija u okolišu visoko opterećenih otpadom
- razvoj i uspostava regionalnih i županijskih centara za gospodarenje otpadom s predobradom otpada prije konačnog zbrinjavanja ili odlaganja i uspostava potpune informatizacije sustava gospodarenja otpadom.

Okvir prema kojem se pripremao plan je Strategija, Zakon o zaštiti okoliša, Zakon o otpadu i drugi relevantni zakoni te smjernice Europske Unije.

Plan gospodarenja otpadom sukladno sa Zakonom o otpadu sadrži podatke o vrstama, količinama i podrijetlu otpada za koje treba osigurati gospodarenje; uvjete gospodarenja posebnim kategorijama otpada; uvjete gospodarenja opasnim otpadom; uvjete gospodarenja komunalnim otpadom; razmještaj lokacija i uređaja za uporabu i zbrinjavanje otpada; opće tehničke zahtjeve za građevine i uređaje za gospodarenje otpadom; procjenu i moguće izvore potrebnih sredstava; propisanu tehniku za procjenu troškova sustava gospodarenja komunalnim otpadom.

Provedbom Plana planira se postići uspostava sustava gospodarenje otpadom u svakoj županiji po regionalnom/županijskom konceptu, povećanje udjela odojenog sakupljanja otpada, recikliranje i ponovna uporaba otpada, prethodna obrada otpada prije konačnog odlaganja, smanjenje udjela biorazgradivog otpada u komunalnom otpadu, izdvajanje goriva iz otpada (GIO), smanjenje količina otpada koje se odlažu na odlagalištu, smanjivanje štetnih utjecaja otpada na okoliš te samoodrživo financiranje sustava gospodarenja komunalnim otpadom.

Nadzor nad provedbom Plana obavlja Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, koje je dužno, jednom godišnje, Vladi RH podnositi izvješće o izvršenju utvrđenih obaveza i učinkovitosti poduzetih mjera iz Plana.

5.1.2. SVRHA PLANA GOSPODARENJA OTPADOM

Planovi gospodarenja otpadom imaju ključnu ulogu u uspostavi održivog gospodarenja otpadom. Njihova je glavna svrha dati pregled tokova otpada i mogućnosti postupanja s njim.

Podrobnije, njihov je cilj pružiti okvir za planiranje, te osigurati:

- Usklađivanje s politikom i ciljevima gospodarenja otpadom – planovi gospodarenja otpadom, nacionalni kao i regionalni i lokalni, važni su instrumenti koji doprinose primjeni i ostvarivanju politika i ciljeva gospodarenja otpadom na nacionalnoj razini, te na razini Europske unije.
- Pregled karakteristika otpada i dostatnog kapaciteta za gospodarenje otpadom – planovi gospodarenja otpadom pružaju pregled tokova otpada i količina kojima je potrebno gospodariti. Nadalje, osiguravaju usklađivanje kapaciteta, načina skupljanja te postupanje s otpadom kojim se mora gospodariti.
- Kontrolu tehnoloških mjera – karakteristike otpada određuju koje tehnološke mjere treba koristiti za eliminiranje ili smanjenje pojedinih vrsta otpada.
- Pregled ekonomičnosti i potreba za ulaganjima – planovi gospodarenja otpadom omogućavaju navođenje financijskih zahtjeva za sakupljanje, obradu otpada, itd. Na temelju tih podataka mogu se utvrditi potrebe za buduća ulaganja.

Sve složenija problematika gospodarenja otpadom i sve viši standardi određeni EU direktivama nameću sve veće zahtjeve vezano uz prikladnost postrojenja za obradu otpada. U mnogim slučajevima to znači veća i složenija postrojenja za postupanje s otpadom što uključuje suradnju nekoliko lokalnih ili regionalnih jedinica.

5.1.3. PREGLED POSTOJEĆEG STANJA

Kako bi se odredili ciljevi Plana gospodarenja otpadom potrebno je napraviti pregled postojećeg stanja. Predmetno ono služi kao polazište te identificira potrebu za daljnjim razvojem sustava. Nadalje, pregled postojećeg stanja potrebno je za procjenu postignuća u usporedbi s prethodno definiranim ciljevima.

Problematika gospodarenja otpadom na području općine Lipovljani uklapa se u stanje koje je trenutno prisutno na području Sisačko-moslavačke županije. Trenutna situacija vezana za gospodarenje otpadom je nepovoljna iz više razloga, jedan od razloga su financijske mogućnosti, a također je posljedica u prošlosti nedostatne regulative. Neodgovarajuće gospodarenje otpadom najveći je problem zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj, pa tako i u Sisačko-moslavačkoj županiji, te također na području općine Lipovljani. Infrastruktura za zbrinjavanje otpada je nedostatna, a sustav gospodarenja otpadom slabo funkcionira (negativno se odražava na sastavnice okoliša: vodu, zrak, tlo, klimu, ljudsko zdravlje). Osobito su ugrožene podzemne vode kao glavni izvor zalihe pitke vode. Problemi u sustavu upravljanja otpadom višestrukog su karaktera, a organizacija i trenutno prikupljanje otpada ne može se nazvati cjelovitim sustavom gospodarenja otpadom.

Krajni cilj cjelovitog sustava gospodarenja otpadom je uspostava Županijskog centra za gospodarenje otpadom na području Sisačko-moslavačke županije. Strategijom gospodarenja otpadom potrebno je sanirati i zatvoriti postojeća lokalna odlagališta i izgraditi regionalni – županijski centar za gospodarenje otpadom.

Osnovu sustava gospodarenja otpadom Sisačko-moslavačke županije činit će Županijski centar za gospodarenje otpadom, s toga je izrađeno nekoliko dokumenta kojima se rješava pitanje gospodarenja otpadom, pa tako:

- izrađen je i usvojen Program gospodarenja otpadom Sisačko-moslavačke županije,
- izrađena je i usvojena Studija izbora lokacije županijskog centra za gospodarenje otpadom (ŽCGO),
- izrađeno je Izvješće o provedenim istražni radovima na lokacijama predloženim za izgradnju županijskog centra za gospodarenje otpadom,
- izrađena je i usvojena Studija o odabiru najpovoljnije lokacije ŽCGO.

Temeljem navedenih dokumenata, predviđena je izgradnja jedinstvenog centra za gospodarenje otpadom, te je 2008. godine osnovana tvrtka “Eko start” koja treba provesti izgradnju, te upravljati s ŽCGO.

Prostornim planom Sisačko-moslavačke županije utvrđene su osnovne točke i postavke gospodarenja komunalnim i neopasnim otpadom zbog čega je potrebno:

- izraditi elemente sustava gospodarenja otpadom (reciklažna dvorišta, zelene otoke i sl.), te
- izraditi program sanacije divljih odlagališta, te uz sufinanciranje istih provesti sanaciju

Najveći problem kako na području županije, tako i na području općine Lipovljani je vrlo nizak stupanj primarne selekcije, odnosno odlaganje otpada bez prethodne obrade i analize.

KOMUNALNI OTPAD

Komunalni otpad je otpad nastao u kućanstvu i otpad koji je po prirodi i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, osim proizvodnog otpada i otpada iz poljoprivrede i šumarstva.

Miješani komunalni otpad je otpad iz kućanstva i otpad iz trgovina, industrije i iz ustanova koji je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstava, iz kojeg posebnim postupkom nisu izdvojeni posebni materijali (kao što je papir, staklo i dr.) te je u Katalogu otpada označen kao 20 03 01.

Gospodarenje komunalnim otpadom u nadležnosti je gradova i općina koji organiziraju i obavljaju djelatnost prikupljanja komunalnog otpada, odvojenog prikupljanja otpada, prikupljanja i odvoza glomaznog otpada, čišćenje divljih odlagališta te odlaganja komunalnog otpada na odlagališta.

Na području Općine Lipovljani, koja obuhvaća četiri naselja (Lipovljani, Kraljeva Velika, Krivaj i Piljenice) s ukupno 3455 stanovnika (prema popisu stanovništva iz 2011. godine), sakupljanje i odvoz komunalnog otpada vrši trgovačko društvo u vlasništvu Općine Lipovljani Lipkom servisi d.o.o. Lipovljani.

Sakupljanje i odvoz komunalnog otpada s područja Općine Lipovljani do 2014. godine vršilo je trgovačko društvo Lip-kom d.o.o. Lipovljani, no sukladno Zakonu o vodama došlo je do razdvajanja djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje od ostalih komunalnih djelatnosti, te je osnovano novo trgovačko društvo u čiju djelatnost spada zbrinjavanje otpada.

ODLAGALIŠTE KOMUNALNOG OTPADA

Na području općine Lipovljani ne postoji odlagalište otpada. Otpad sa područja općine Lipovljani odlaže se na odlagalište "Johovača" u naselju Velika Mlinska, koje je u sastavu općine Velika Trnovitica na području Bjelovarsko-bilogorske županije, a udaljeno je oko 33 km od Općine Lipovljani. Predani otpad se na odlagalištu važe i naplaćuje po količini. Radno vrijeme navedenog odlagališta je od 7.00 do 17.00 sati, šest dana u tjednu. Odlagalište je ograđeno i ima uređen protupožarni pojas, te je nadzirano putem zaštitarske službe i video nadzora. Odlagalište je namjenjeno za odlaganje mješanog komunalnog, neopasnog proizvodnog i inertnog otpada. Navedenim odlagalištem upravlja Komunalac d.o.o., Mate Lovraka bb, Garešnica.

Odlagalište je ukupnog kapaciteta od 240 000 m³, a do sada je na isto odloženo cca 40 000 m³, dok je godišnji kapacitet odlagališta otpada 4 000 m³ u sabitom stanju. O količini, odnosno volumenu odloženog otpada vodi se dnevna, mjesečna i godišnja evidencija.

Najveća dopuštena masa otpada koja se godišnje odlaže na svim neusklađenim odlagalištima u Republici Hrvatskoj iznosi:

- 1.710.000 tona do 31. prosinca 2013.
- 1.410.000 tona do 31. prosinca 2014.
- 1.210.000 tona do 31. prosinca 2015.
- 1.010.000 tona do 31. prosinca 2016.
- 800.000 tona do 31. prosinca 2017.

Najveća dopuštena masa biorazgradivog komunalnog otpada koja se godišnje smije odložiti na svim odlagalištima i neusklađenim odlagalištima u Republici Hrvatskoj u odnosu na masu biorazgradivog komunalnog otpada proizvedenog u 1997. godini iznosi:

- 75 %, odnosno 567.131 tona do 31. prosinca 2013.;
- 50 %, odnosno 378.088 tona do 31. prosinca 2016.,
- 35 %, odnosno 264.661 tona do 31. prosinca 2020.

Zabranjeno je odlaganje otpada na neusklađenom odlagalištu u Republici Hrvatskoj nakon 31. prosinca 2017.

Navedeni ciljevi su generalno postavljeni na razini cijele države, ali svaka jedinica lokalne samouprave mora kvalitetnim gospodarenjem otpadom doprinijeti ostvarenju istih, ovisno o mogućnostima i stanju postojećeg stupnja odvojenog prikupljanja otpada.

Kontrola otpada na navedenom odlagalištu, Johovača, usklađena je sa zakonskim propisima, Zakonom o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13), Pravilnikom o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada (NN 117/07, 111/11, 17/13, 62/13) i Pravilnikom o gospodarenju otpadom (NN 94/13), a ista podrazumjeva kontrolu vrste otpada, prateće dokumentacije količine otpada i vođenja propisanih očevidnika.

Odlagalište je sanirano (I. faza) i aktivno se koristi, potom (II.faza) je izrada projekta sanacije, te proširenje i zatvaranje odlagališta (III. faza). Sanacija I. faze izvršna je prema projektu sanacije koji je izradio IPZ Uniprojekt Terra, Zagreb UP/I 361-03/0502/00057.

Na odlagalištu Johovača redovito se obavlja kontrola kakvoće procjednih voda, te kontrola podzemnih voda. Kontrolom plinova ispituju se parametri CO₂ i O₂CH₄, te H₂S i H₂ prema dozvoli za obavljanje djelatnosti. Kontrola tla se obavlja sukladno Pravilniku o zaštiti poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja (NN 09/14), na koncentracije štetnih tvari, žive, olova, arsena, kobalta, nikla, cinka i dr.

SUSTAV I DINAMIKA PRIKUPLJANJA KOMUNALNOG OTPADA NA PODRUČJU OPĆINE LIPOVLJANI

Na području općine Lipovljani Trgovačko društvo Lipkom servisi d.o.o. Lipovljani vrši odvoz komunalnog otpada iz 1050 kućanstava, čime su obuhvaćena sva četiri naselja Općine (Lipovljani, Kraljeva Velika, Krivaj i Piljenice), te ga odlaže na odlagalištu “Johovača” u Vlikoj Mlinskoj. Sakupljanje, odnosno odvoz otpada po naseljima u Općini Lipovljani za kućanstva je organizirano putem posuda volumena 120 l, a obavlja se jednom tjedno po utvrđenom rasporedu.

Prikupljanje i odvoz komunalnog otpada komunalno poduzeće Lipkom servisi d.o.o. obavlja specijaliziranim vozilom, koje je prilagođeno uspostavljenom sustavu prikupljanja putem postavljenih posuda i kontejnera. Specijalizirano vozilo je vrsta teretnog automobila – N3, marke – MAN, s zatvorenom karoserijom sa samoistovarom i dodatnim uređajima. Isti omogućava da se sakupljeni otpad transportira na siguran način do lokacije za trajno deponiranje.

Na području općine Lipovljani raspoređeno je i 19 spremnika za odlaganje mješanog komunalnog otpada zapremine 1100 l. 14 spremnika raspoređeno je registriranim poslovnim subjektima, a 5 spremnika postavljeno je na mjesnim grobljima. Pražnjenje navedenih spremnika obavlja se prema potrebi.

Prikupljanje krupnog (glomaznog) otpada na području Općine nije organizirano.

KOLIČINE KOMUNALOG OTPADA NA PODRUČJU OPĆINE LIPOVLJANI

Iako cjeloviti sustav gospodarenja otpadom nije uspostavljen, Općina Lipovljani ulaže znatne napore u ostvarenje istog, sukladno svojim financijskim mogućnostima.

Sakupljanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je gotovo 100% stanovništva Općine. U ukupno prijavljenim količinama sakupljenog komunalnog otpada, osim iz kućanstva, obuhvaćen je dio otpada koji je sličan komunalnom otpadu iz uslužne djelatnosti (škole, uredi, trgovine idr).

Tablica: Količine prikupljenog komunalnog otpada na području općine Lipovljani

KOMUNALNI OTPAD U KG			
	2013. GODINA	2014. GODINA	2015. GODINA
SIJEČANJ	39480	38420	35200
VELJAČA	34520	27900	32260
OŽUJAK	39820	49100	46360
TRAVANJ	55380	44000	40780
SVIBANJ	44000	41680	40320
UKUPNO	213200	201100	194920
LIPANJ	41920	49540	-
SRPANJ	55940	48440	-
KOLOVOZ	46700	47600	-
RUJAN	50980	55440	-
LISTOPAD	53820	44740	-
STUDENI	49400	42940	-
PROSINAC	57760	51200	-
SVEUKUPNO	569720	542000	194920

Izvor: Lipkom servisi d.o.o.

Prema prikazanim podacima vidljivo je da je tijekom 2013. godine prikupljeno 569.720 kg miješanog komunalnog otpada, dok je 2014. godine prikupljeno 27.720 kg (4,86%) miješanog komunalnog otpada manje u odnosu na 2013. godinu.

Uvidom u podatke za 2015. godinu vidljiv je kontinuirani pad količine prikupljenog miješanog komunalnog otpada, te je u 2015. godini (od siječnja do svibnja) prikupljeno 3% manje otpada u odnosu na isti period u 2014. godini, a čak 8.57% manje u odnosu na isti period u 2013. godini.

Tablica: Specifična količina otpada po stanovniku na području općine Lipovljani

Godina	Komunalni otpad/kg	Broj stanovnika	Specifična količina otpada po stanovniku (kg/st/god)
2013.	569720	3455	164.9
2014.	542000	3455	156.9
2015. siječanj-svibanj	194920	3455	56.4

Izvor: Lipkom servisi d.o.o.

Tablica: Specifična količina otpada po kućanstvu na području općine Lipovljani

Godina	Komunalni otpad/kg	Broj kućanstava	Specifična količina otpada po kućanstvu (kg/kućanstvo/god)
2013.	569720	1050	542,6
2014.	542000	1050	516,2
2015. siječanj-svibanj	194920	1050	185,6

Izvor: Lipkom servisi d.o.o.

Obzirom na broj stanovnika i kućanstava, te sukladno generiranim količinama mješanog komunalnog otpada razvidno je da se količine sakupljenog otpada u protekle dvije godine i tijekom 2015. godine smanjuju, čemu je pridonijelo odvojeno prikupljanje posebnih vrsta otpada: ambalažnog otpada, stakla te PET ambalaže.

Sastav komunalnog otpada mijenja se ovisno o sredini u kojoj nastaje i ovisi o mnoštvu čimbenika kao što su standard stanovništva, tip naselja, dostignuta razina komunalne infrastrukture itd. S obzirom da za Općinu Lipovljani nije utvrđen točan sastav otpada, kao orijentacijski pokazatelj može se uzeti prosječan sastav otpada u Republici Hrvatskoj u kontinentalnom dijelu:

Tablica: Prosječan sastava otpada u Republici Hrvatskoj u kontinentalnom dijelu

Komponente otpada, kontinentalni dio	Udio (%)
Kuhinjski i biootpad	43,1
Papir i karton	19,6
Koža i kosti	3,0
Drvo	1,3
Staklo	6,6
Tekstil	7,8
Metal	4,1
Plastika	11,6
Inertni otpada	1,5
Guma	0,9
Posebni otpad	0,4

Izvor: Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. Godine

ODVOJENO PRIKUPLJANJE OTPADA

Održivi razvoj zahtjeva upravljanje s otpadom u skladu s načelima zaštite okoliša, društvene prihvatljivosti i ekonomičnosti. Može se smatrati općim suglasjem da otpad najprije treba izbjegavati. Otpad koji se ne može izbjeći treba ponovo uporabiti koliko god je to moguće uz uravnotežene ekološke i ekonomske uvjete. U tu ga je svrhu posebno važno odvojeno sakupljati (po vrstama) na mjestu njegovog nastanka, s dvostrukom namjenom:

- Izdvajanje iskoristivog dijela (papir, staklo, karton, plastika i dr.) s ciljem recikliranja, odnosno oporabe, te
- Izdvajanje opasnog otpada (ulja, baterija, lijekova, kemikalija i dr.) s ciljem detoksikacije i recikliranja.

Odvojenim se prikupljanjem omogućuje kružni tok tvari i energije, te se time jamči očuvanje sirovina, štednja energije, izbjegavanje odlaganja otpada i smanjenje onečišćenja okoliša. Odvojenim se prikupljanjem i recikliranjem otpada, uz čuvanje okoliša, postižu i gospodarske koristi kao što su bolje iskorištavanje otpadnih tvari i smanjenje troškova, smanjenje uvoza sekundarnih sirovina, zapošljavanje radnika, te smanjenje troškova obrade i odlaganje otpada.

Na području općine Lipovljani tijekom 2015. godine započeto je odvojeno prikupljanje i odvoza posebnih vrsta otpada po kućanstvima, odvojeno se prikuplja papir i plastika. Prikupljeni korisni komunalni otpad predaje se poduzeću "Sirovine" d.o.o., Bjelovar. Sakupljanje, odnosno odvoz korisnog komunalnog otpada tj. papira i plastike obavlja se jednom mjesečno po utvrđenom rasporedu, a organizirano je putem pvc vreća koje je osiguralo komunalno poduzeće, na način da se pune zamjenjuju praznima.

Mjere odvojenog sakupljanja otpada na području općine Lipovljani provode se i putem 6 zelenih otoka. Tri kompleta zelenih otoka su zatvoreni kontejneri zapremine 2,5 m³, te tri kompleta tipa PVC kontejnera zapremine 1100 l. Na području naselja Lipovljani, kao administrativnog središta Općine i naselja s najvećim brojem stanovnika, postavljena su 3 zelena otoka sa spremnicima za staklo, papir, plastiku. Na području ostalih naselja (Krivaj, Piljenice, Kraljeva Velika) postavljena su 3 zelena otoka, po jedan u svakom naselju sa spremnicima također za staklo, papir, plastiku.

Podaci o odvojeno sakupljenom otpadu dostupni su za 2014. godinu i vidljivi u tabeli koja slijedi:

Tabela: Sakupljene količine korisnog komunalnog otpada za 2014. Godinu

	Vrsta otpada	Količine (kg)
2014. godina	Papir i karton	17590
	Staklo	1140
	Plastika	4000

Izvor: Lipkom servisi d.o.o.

Mjere odvojenog sakupljanja organskog otpada ne provode se na području općine Lipovljani, ali je u planu izgradnja kompostane gdje će biti moguće odlagati sav biootpad – otpad iz vrta ili kuhinje. Na taj će se način proizvoditi kvalitetan kompost koji će služiti prihrani tla kod uređenja javnih površina, a u slučaju većih količina mogli bi se opskrbljivati i stanovnici općine Lipovljani. Uređenje kompostane zahtjeva izgradnju infrastrukture neophodne za odgovarajuće zbrinjavanje biootpada, izgradnju popratnih objekata koji su nužni za prikupljanje i kompostiranje, nabavku opreme za kompostiranje poput sjeckalice, sita, prevrtače i dr.

Projekti odvojenog sakupljanja otpada, koji se može reciklirati, te izdvajanje štetnog i opasnog otpada dio su Cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, a u tom smjeru ide i Općina Lipovljani. Projekt reciklažnog dvorišta, čiji je nositelj Lipkom servisi d.o.o. Lipovljani, u postupku je realizacije, projekt ima svu potrebnu dokumentaciju, prijavljen je za sufinanciranje Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, te je proveden postupak javne nabave, a izgradnja je zaplanirana do kraja 2015. godine.

Reciklažno dvorište (RD) je građevina namjenjena razvrstavanju i privremenom skladištenju posebnih vrsta otpada. RD ima značajnu ulogu u ukupnom sustavu gospodarenja otpadom, jer služi kao poveznica kojom jedinice lokalne samouprave osiguravaju vezu između građana, ovlaštenih skupljača i ovlaštenih obrađivača.

Lokacija reciklažnog dvorišta u Općini Lipovljani predviđena je u dvorištu poduzeća Lip-kom d.o.o., a prostirat će se na ukupnoj bruto površini od 226,30 m². Time je omogućeno građanima da do njega dođu na lak način i u kratkom vremenu, te je osiguran pristup vozilima građana, ali i vozilima koja odvoze skupljeni otpad.

Reciklažno dvorište će biti nadzirano i posebno opremljeno mjesto za odvojeno prikupljanje otpada a sadržavat će svu potrebnu komunalnu opremu: komunalne kontejnere, eko kontejnere, horizontalnu prešu, mobilno ekološko spremište, separator 5000 l, kanalicu s rešetkom, prihvatno dozirno grotlo za prihvat otpada, podizno-sortirni transporter, podizno-orebreni transporter i dr.

Na navedenoj lokaciji u planu je prikupljanje sljedećih vrsta otpada:

- U komunalne kontejnere: papir i karton, tvrda plastika, stiropor, PET boce, plastične folije, obojeno staklo, bezbojno staklo, metalni otpad, odjeća i obuća, tekstil, krupni kućni otpad, ekeltonički otpad, toplinski uređaji.
- U eko kontejnere: lijekovi (osim citostatika), zauljene krpe, jestiva ulja, fluorescentne cijevi, filteri, akumulatori.

NELEGALNA ODLAGALIŠTA OTPADA – “DIVLJI DEPONIJ”

Nelegalno zbrinjavanje otpada ili nastajanje “divljih odlagališta” znači odlaganje otpada na javne ili private površine bez potrebnih zakonom propisanih uvjeta i dozvola. Nedoovoljeno je

odlagati otpad na ulicama, travnjacima, parkovima, stazama, vodnim putovima i drugim mjestima koja za to nisu predviđena.

Najčešći uzroci nastajanja “divljih odlagališta” su:

- Nedostatna obaviještenost lokalnog stanovništva i javnosti uopće o posljedicama ilegalnog odlaganja otpada
- Ušteda vremena i truda koje zahtjeva legalno zbrinjavanje
- Nedostupnost odnosno velika udaljenost legalnih odlagališta odnosno reciklažnih dvorišta
- Nedostupnost informacija o sustavu i mogućnostima prikupljanja i zbrinjavanja pojedinih vrsta otpada
- Nepravovremena priprema (iznošenje) otpada za sakupljanje radi neinformiranosti, spriječenosti ili selidbe

Na takvim područjima gdje se nekontrolirano odlaže otpad i na kojim se isti duže vrijeme zadržava može doći do pojave neželjenih utjecaja kao što su:

- Štetni utjecaji “divljih odlagališta” na izvore vode i kvalitetu vode, onečišćenje površinskih i podzemnih voda kemikalijama štenim ne samo na okolinu već i na ljudsko zdravlje
- Rizik za ljudsko zdravlje predstavlja i opasnost od ozljeda oštrim predmetima, pojava glodavaca, kukaca te potencijalno širenje bolesti
- Najvažnija komponenta nastajanja ilegalnog odlagališta otpada je kontinuirano obezvrjeđivanje okoliša koje za posljedicu ima neminovno ekonomsku deprecijaciju zemljišta i smanjen gospodarski razvoj. Ekonomske posljedice stvaranja “divljih odlagališta” uključuju: smanjenu vrijednost nekretnina te porast troškova radi sanacije odlagališta.
- Efekt domina ilegalnog odlaganja otpada (iz jedne vrećice uskoro nastaje brdo otpada).

Kontrola ilegalnog odlaganja kao praksa upravljanja uključuje korištenje sustava obrazovanja radi upoznavanja građana na koji način ilegalno odlaganje otpada utječe na zagađenje površinskih i drugih voda. Kroz lociranje i ispravljanje prakse i navika ilegalnog odlaganja korektivnim i obrazovnim mjerama biti će spriječeni mnogi rizici povezani sa javnom sigurnošću, kvalitetom pitke i površinske vode te okolišem u cjelini.

Općina Lipovljani, pod kontrolom komunalnog redara koji učestalo obilazi naselja i okoliš Općine, redovito i uspješno organizira akcije čišćenja divljih odlagališta. U akcijama čišćenja okupljaju se brojni volonteri, veliki broj predstavnika mjesnih odbora, raznih Udruga, te također učenici Osnovne škole “Josip Kozarac” koja ima status eko-škole te provodi aktivnosti i edukacije o zaštiti okoliša. 2014. godine Općina Lipovljani je po prvi puta sudjelovala i u najvećoj ekološkoj kampanji u Hrvatskoj “Zelena čistka”- jedan dan za čisti okoliš, a koja se provodila na području cijele Hrvatske u sklopu svjetske akcije World Cleanup 2014, u kojoj je uključeno 108 zemalja svijeta.

Nakon svih provedenih akcija u protekloj 2014. godini i tijekom 2015. godine na području općine Lipovljani sanirana su sva divlja odlagališta, no kako bi se spriječila pojava novih lokacija odbačenog otpada nužno je prvenstveno kontuirano raditi na osvještavanju stanovnika.

5.1.4. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • uspostavljena provedba organiziranog odvoza komunalnog otpada • pokrivenost naselja s posudama za odlaganje otpada 100% • zeleni otoci u svim naseljima općine • postavljeni kontejneri zapremine 1100 l na više mjesta u Općini, uključujući mjesna groblja • kontinuirana provedba sanacije lokacija odbačenog otpada • uključivanje zajednice u sanacije lokacija odbačenog otpada • sanirane lokacije se označavaju i kontroliraju radi sprečavanja daljnjih onečišćenja • aktivna komunalna služba • aktivna briga JLS za okoliš • povremena edukacija stanovništva putem letaka 	<ul style="list-style-type: none"> • neselektiranje otpada • nepostojanje aktivnih ekoloških udruga • nepostojanje edukativnih ekoloških programa • ponovna pojava lokacija odbačenog otpada • ograničena financijska sredstva Općine • nepostojanje reciklažnog dvorišta
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • edukativni programi kojima će se podići razina svijesti stanovništva o važnosti očuvanja okoliša • uvođenje jačih sankcija prema prekršiteljima na razini države • pritisak na fizičke i pravne osobe-zagađivače (po načelu zagađivač plaća) • izgradnja reciklažnog dvorišta • izgradnja kompostane • korištenje sredstava resornih ministarstava, te domaćih i inozemnih fondova 	<ul style="list-style-type: none"> • neprovođenje postojećih zakona s područja zaštite okoliša • nedostatak sredstava u državnom proračunu za provedbu planiranih projekata • neefikasna kontrola provedbe postojećih zakona • slaba zainteresiranost stanovništva za projekte iz područja zaštite okoliša

5.1.5. CILJEVI GOSPODARENJA OTPADOM REPUBLIKE HRVATSKE

Rast količina otpada uzrokovan je porastom životnog standarda i potrošačkih navika, velikim industrijskim rastom koji sa sobom nosi i povećanu proizvodnju otpada uključujući i opasan otpad. Nastojanje da se količina otpada za odlaganje smanji te da se isti zbrine na ekološki prihvatljiv način pokrenuta su još sedamdesetih godina prošlog stoljeća kada su u EU donesene i prve konkretne zakonske odredbe. Danas se navedene odredbe provode i u RH kroz koncept “Cjelovitog sustava gospodarenja otpadom”.

Koncept “Cjeloviti sustav gospodarenja otpadom” pri tome podrazumjeva provođenje cijelog niza mjera koje se odnose na praćenje i postupanje s otpadom od mjesta nastanka pa do mjesta konačnog zbrinjavanja. Mjere se odnose na prihvatanje, reciklažu, obradu i zbrinjavanje, a moraju se voditi kriterijima zaštite okoliša, ekonomskim načelima i društvenom prihvatljivošću.

Cjeloviti sustavi gospodarenja otpadom imaju za opći cilj ostvariti pozitivni učinak na kakvoću okoliša kako se generiranjem otpada ne bi narušile postojeće ekološke bilance i ravnoteže.

Navedeno se može postići samo odgovornim i razumnim postupanjem s proizvedenim otpadom čime se jedino može jamčiti društveni razvitak u skladu s prirodom, što je terminološki definirano pojmom održivog razvoja.

U tom smislu osnovne postavke cjelovitog sustava gospodarenja otpadom polaze od načela potpunog nazora otpada od mjesta nastanka pa do mjesta konačne obrade i zbrinjavanja.

Između ove početne i krajnje točke postoji cijeli niz mjera koje su u postupku provođenja hijerarhijski podređene jedna drugoj. Sukladno zakonskoj regulativi, cjeloviti sustav gospodarenja otpadom definiraju zbirne radnje u okviru tehničkih i organizacijskih normi koje sukladno tehničkim i ekonomskim polazištima uključuju sljedeće hijerarhijske postavke:

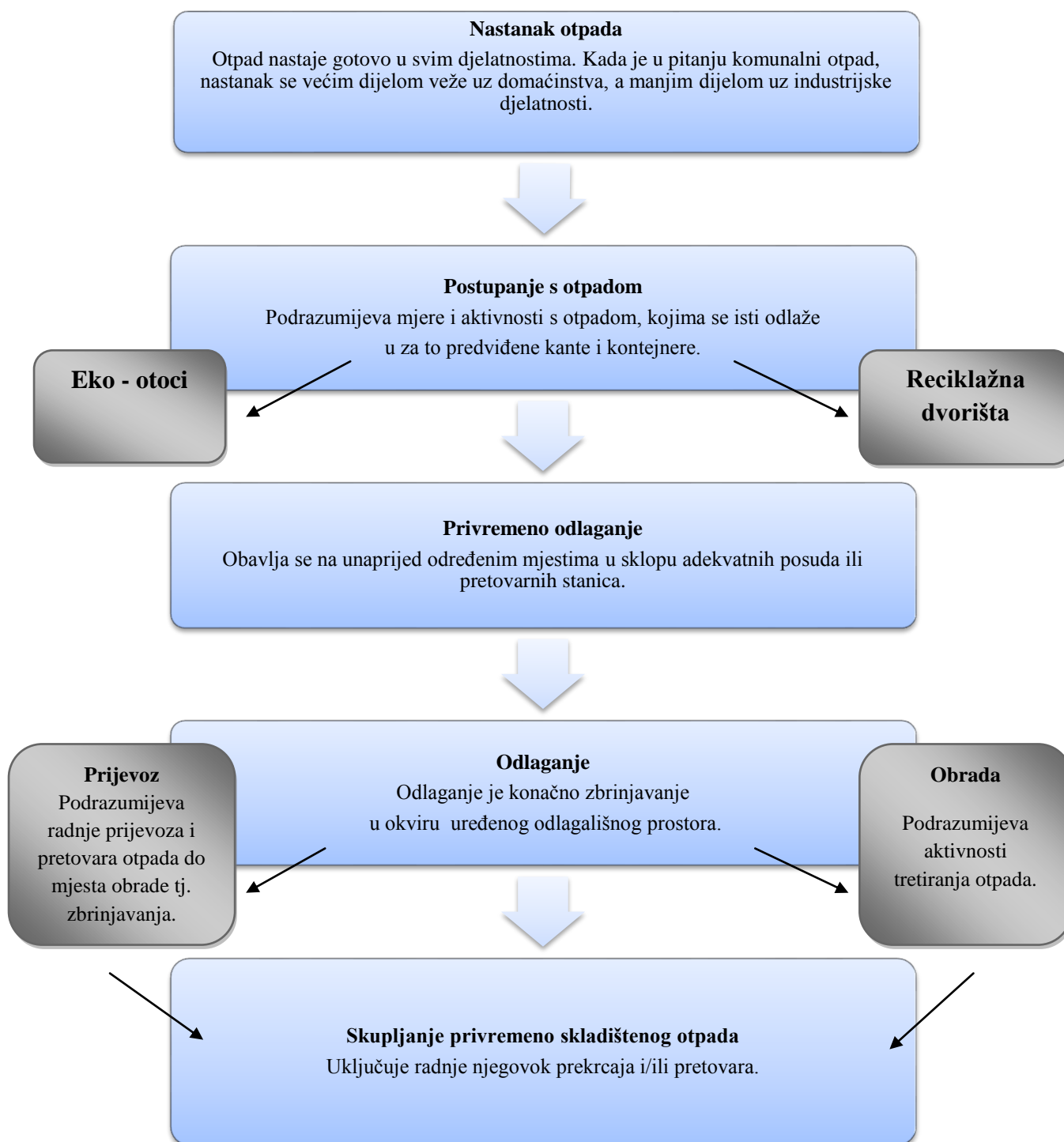
- izbjegavanje nastanka otpada
- smanjenje količina i vrsta otpada
- ponovna upotreba otpada za istu namjenu uz obradu
- recikliranje otpada, iskorištavanje uz obradu
- obrada otpada
- odlaganje otpada

Postavke utjelovljuju smisao IVO (**I**zbjegavanje – **V**rednovanje – **O**poraba) koncepta koja je općeprihvaćena univerzalna koncepcija za postupanje sa svim vrstama otpada.

IVO koncept u potpunosti je koncipiran na razini tehničkih propisa gospodarenja otpadom te se u Hrvatskoj postojeći sustav gospodarenja “prikupi i odloži” postepeno prilagođava navedenom konceptu.

Shema s glavnim čimbenicima cjelovitog sustava gospodarenja otpadom po IVO konceptu prikazana je sljedećom slikom.

Shema: Čimbenici cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

Shemom je prikazan princip reduciranja količina proizvedenog otpada na mjestu njegovog nastanka, iskorištavanju vrijednih sastojaka u materijalne i/ili energetske svrhe, te trajnom odlaganju uz strogu primjenu važećih propisa. A sve u svrhu ustrojstva cjelokupnog gospodarenja otpadom prema suvremenim europskim standardima i zahtjevima, te radi usklađivanja s načelima održivog razvoja na razini Republike Hrvatske.

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske utvrđuje nevedene strateške ciljeve.

1. Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na izvoru te otpada kojeg se mora odložiti, uz materijalnu i energetska oporabu otpada.

2. Razviti infrastrukturu za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom IVO.

3. Smanjivanje rizika od otpada.

4. Doprinos zaposlenosti u Hrvatskoj.

5. Edukacija upravnih struka, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenja otpadom.

**ODRŽIVI
RAZVOJ**

**STRATEŠKI
CILJEVI**

IVO koncept, dakle utjelovljuje put ka definiranim ciljevima zadanim Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske.

5.1.6. CILJEVI GOSPODARENJA OTPADOM OPĆINE LIPOVLJANI

Općina Lipovljani kroz Plan gospodarenja otpadom, a sukladno zakonskoj regulativi, ima ključnu ulogu u realizaciji i kvalitetnom funkcioniranju cjelokupnog sustava gospodarenja otpadom u suradnji s građanima i komunalnim poduzećem. Teži ostvarenju postavljenih ciljeva kroz mjere koje nude poboljšanje gospodarenja komunalnim otpadom, odnosno intenziviranje aktivnosti oko zaštite okoliša i načina zbrinjavanja otpada, te podizanja svijesti građana o preuzimanju odgovornosti u stvaranju otpada i načinima primarnog odlaganja otpada.

Ciljevi za ostvarenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom na području općine Lipovljani su sljedeći.

- **Očuvati okoliš na području općine Lipovljani kroz sustav pravilnog postupanja s otpadom.**
- **Educirati, informirati i potaći stanovništvo na recikliranje u svrhu smanjenja rizika od otpada**
- **Unaprijediti gospodarenje otpadom u sinergiji izvršnih vlasti jedinice lokalne samouprave, građana i komunalnog poduzeća.**

5.1.7. MJERE ZA POSTIZANJE CILJEVA NA PODRUČJU OPĆINE LIPOVLJANI

Postavke cjelovitog sustava gospodarenja otpadom polaze od načela potpunog nadzora otpada od mjesta nastanka pa do mjesta konačne obrade i zbrinjavanja. Između ove početne i krajnje točke postoji cijeli niz mjera koje su u postupku provođenja hijerarhijski podređene jedna drugoj, a prikazane su u sljedećim poglavljima.

OPĆE MJERE ZA GOSPODARENJE OTPADOM, OPASNIM OTPADOM I POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA

U postupcima gospodarenja otpadom na području Općine Lipovljani potrebno je primjenjivati sljedeće opće mjere:

- provoditi organizirano sakupljanje i prijevoz miješanog komunalnog otpada na području općine
- osigurati i promicati odvojeno prikupljanje pojedinih tokova otpada na mjestu nastanka čime se osigurava ponovna uporaba, recikliranje ili uporaba odvojeno prikupljenog otpada u energetske svrhe, uz smanjenje količina ostatnog otpada koji se zbrinjava na odlagalištu otpada
- unaprijediti funkcionalne sustave skupljanja i recikliranja pojedini komponenti komunalnog otpada (staklo, papir, plastik, metal, tekstil i dr.)
- unaprijediti komunalnu opremu
- uspostaviti sustav naplate odvoza i zbrinjavanja otpada po stvarnim količinama (masa ili volumen)
- prikupljeni komunalni otpad zbrinjavati na postojećem odlagalištu otpada Johovača na području općine Velika Trnovitica, sve do otvaranja županijskog centra za gospodarenje otpadom
- izgraditi jedno reciklažno dvorište u općini Lipovljani
- kontinuirano prazniti sabirna mjesta (zelene otoke) u svim naseljima općine Lipovljani
- educirati javnost, stručnjake i upravne strukture općine za rješavanje problema gospodarenja otpadom
- kreirati informacije, ekološke poruke i savjete s ciljem edukacije građana (ciljanih skupina) te poticati na pravilno gospodarenje otpadom
- poticati izbjegavanje otpada, odnosno poticati uvođenje mjera štedljivosti u potrošnji materijalnih dobara (otpad iz administracije) u javnim i uslužnim djelatnostima

(Općinska služba, banka, škola, poslovni uredi i dr.)

- poduzimati mjere sanacije i spriječavanja nastanka divljih odlagališta otpada

Opasni otpad je otpad koji posjeduje jedno ili više sljedećih opisnih svojstava: eksplozivno, oksidirajuće, jako zapaljivo, zapaljivo, nadražujuće, opasno, toksično, karcinogeno, nagrizajuće, zarazno, reproduktivno toksično, mutageno, otpad koji u dodiru s vodom, zrakom ili kiselinom oslobađa toksične ili vrlo toksične plinove, senzibilizirajuće, ekotoksično, te otpad sposoban na bilo koji način, nakon zbrinjavanja, rezultirati drugom tvari, primjerice ocjedna voda koja posjeduje bilo koje od gore navedenih svojstava.

Mjere za gospodarenje komponentama opasnog otpada su sljedeće:

- osigurati odvojeno prikupljanje opasnih tvari iz komunalnog otpada u sklopu reciklažnog dvorišta
- poticati mogućnosti prikupljanja opasnog otpada i na drugim lokacijama (npr. lijekovi u ljekarnama, otpadne baterije u trgovinama i slično)
- sve prikupljene komponente opasnog otpada predati ovlaštenim pravnim osobama na konačno zbrinjavanje

Posebnom kategorijom otpada prema Zakonu o održivom gospodarenju otpadom smatra se: biootpad, otpadni tekstil i obuća, otpadna ambalaža, otpadne gume, otpadna ulja, otpadne baterije i akumulatori, otpadna vozila, otpad koji sadrži azbest, medicinski otpad, otpadni električni i elektronički uređaji i oprema, otpadni brodovi, morski otpad, građevni otpad, otpadni mulj iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, otpad iz proizvodnje titan dioksida, otpadni poliklorirani bifenili i poliklorirani terfenili. Posebne kategorije otpada regulirane su zasebnim pravilnicima.

Mjere za gospodarenje posebnim kategorijama otpada u Općini Lipovljani su sljedeće:

- osigurati u sklopu reciklažnog dvorišta mogućnost privremenog skladištenja sljedećih vrsta otpada koji spadaju u kategoriju posebnog otpada: biootpad, otpadni tekstil i obuća, otpadna ambalaža, otpadne gume, otpadna ulja, otpadne baterije i akumulatori, otpadna vozila i građevinski otpad
- postavljanje spremnika za tekstil u okviru svih zelenih otoka na području Općine

MJERE PRIKUPLJANJA MJEŠANOG KOMUNALNOG OTPADA I BIORAZGRADIVOG KOMUNALNOG OTPADA

Miješani komunalni otpad je otpad iz kućanstava i otpad iz trgovina, industrije i iz ustanova koji je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstava, iz kojeg posebnim postupkom nisu izdvojeni pojedini materijali (kao što je papir, staklo i dr.). Biorazgradivi komunalni otpad je otpad nastao u kućanstvu i otpad koji je po prirodi i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, a koji u svom sastavu sadrži biološki razgradiv otpad odnosno otpad koji se može razgraditi biološkim aerobnim ili anaerobnim postupkom.

Javna usluga prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada smatra se uslugom od općeg interesa. Prema odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom jedinica lokalne samouprave dužna je u dokumentima koje donosi osigurati odvojeno prikupljanje biootpada s ciljem kompostiranja, digestije ili energetske uporabe biootpada.

Mjere za prikupljanje miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području općine Lipovljani su sljedeće:

- osigurati minimalni standard prikupljanja komunalnog otpada jedan put tjedno na području svih naselja općine, putem kanti za otpad volumena 120 l, uz korištenje specijaliziranog vozila
- unaprijeđivati postojeći sustav gospodarenja biootpadom – izgraditi kompostanu, po potrebi pribaviti dodatne kompostere i spremnike za biootpad, poticati i educirati stanovništvo o mogućnostima kompostiranja na razini kućanstva, omogućiti prikupljanje biootpada u reciklažnom dvorištu

Miješani komunalni otpada nastaviti će se organizirano sakupljati i odvoziti na odlagalište Johovača. Postojeće neusklađeno odlagalište na koje se trenutno odlaže miješani komunalni otpad, trebalo bi biti zatvoreno do 2018. godine, što je ujedno i rok za početak rada Centra za gospodarenje otpadom.

MJERE ODVOJENOG PRIKUPLJANJA OTPADNOG PAPIRA, METALA, STAKLA I PLASTIKE TE KRUPNOG (GLOMAZNOG) KOMUNALNOG OTPADA

Otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti, mora se odvojeno sakupljati i skladištiti kako bi se omogućilo gospodarenje tim otpadom u skladu s odredbama Zakona. Otpad se treba odvojeno sakupljati kad je to prikladno i izvedivo uzevši u obzir tehničke, okolišne i ekonomske uvjete. Općina Lipovljani dužna je ispuniti obvezu odvojenog prikupljanja problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na način da osigura:

- Funkcioniranje najmanje jednog reciklažnog dvorišta na svojem području. Reciklažnim dvorištem između ostalog prikupljati će se i metal, papir, staklo i plastika te krupni komunalni otpad. Prikupljene kategorije otpada skladištiti će se odvojeno u odgovarajućim spremnicima.
- Postaviti odgovarajući broj i vrstu spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila, koji nisu obuhvaćeni sustavom gospodarenja posebnom kategorijom otpada, na javnoj površini. Kako su spremnici već postavljeni na zelenim otocima preostaje još samo da se u skladu s potrebama postave dodatni spremnici na pojedinim lokacijama
- Putem sredstava javnog informiranja obavijestiti kućanstava o lokaciji reciklažnog dvorišta i spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira,

metala, stakla, plastike i tekstila te omogućiti uslugu prijevoza krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na zahtjev korisnika usluge.

Sav odvojeno sakupljeni otpad biti će predan na uporabu privrednim subjektima ovlaštenima za uporabu pojedine kategorije otpada.

5.1.8. AKCIJSKI PLAN

Akcijski plan obuhvaća sljedeće:

- Popis projekata važnih za provedbu odredbi Plana
- Organizacijske aspekte, izvore i visinu financijskih sredstava za provedbu mjera gospodarenja otpadom
- Rokove i nositelje izvršenja Plana

Općina Lipovljani će u svrhu provedbe Plana gospodarenja otpadom provesti sljedeće projekte:

1. Izgradnja reciklažnog dvorišta.
Projekt reciklažnog dvorišta čiji je nositelj komunalno poduzeće Lipkom servisi d.o.o. u postupku je realizacije. Projekt ima svu potrebnu dokumentaciju, prijavljen je za sufinanciranje Fondu za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost te je proveden postupak javne nabave, izgradnja je zaplanirana do kraja 2015. godine.
2. Unapređenje sustava zelenih otoka
U cjelosti urediti površine na kojima su postavljeni spremnici za odvojeno prikupljanje otpada, po potrebi postaviti dodatne spremnike u naseljima Općine.
3. Izgradnja kompostane.
Uređenje kompostane planirano je u blizini komunalnog poduzeća s ciljem odlaganja biorazgradivog otpada i proizvodnje komposta.
4. Unapređenje sustava odvojenog prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada.
Po potrebi nabava dodatnih kompostera, poticanje kompostiranja na razini kućanstva (kućni komposter), nabava i distribucija posebnih vrećica, nabava posebnog stroja za usitnjavanje (malčer ili drobilica), organiziranje prigodnih akcija prikupljanja biootpada (božićna drvca, otpalo jesensko lišće, proljetna i zimska rezidba).
5. Nabava opreme za ugradnju čipova i njihovo očitavanje na kontejnerima i posudama za odlaganje otpada.
Oprema se nabavlja u svrhu naplate troškova mjera gospodarenja otpadom proizvođaču otpada prema broju praznjena, a s ciljem smanjivanja odloženih količina otpada.
6. Mjere izobrazno informativnih aktivnosti
Na mrežnoj stranici (web) općine kontinuirano davati informacije o gospodarenju otpadom na području općine. Program stalne edukacije javnosti vezano za uspostavu i provedbu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom na području općine Lipovljani

provoditi putem sredstava javnog informiranja, te drugih sredstava informiranja i izobrazbe (letci, oglasne ploče, javne tribine...)

7. Sanacija lokacija odbačenog otpada

Provoditi uklanjanje i sanaciju evidentiranih lokacija odbačenog otpada, kontinuirano vršiti nadzor navedenih lokacija, kao i ostalih potencijalnih lokacija odbačenog otpada na području općine.

Aktivnost	Nositelj	Razdoblje provedbe	Iznos (kn)	Izvori financiranja
1.1. Izgradnja reciklažnog dvorišta	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o.	2015.-2016.	2 mil. kn	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
1.2. Unapređenje sustava zelenih otoka	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o.	2017.- 2018.	300.000 kn	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
1.3. Izgradnja kompostane	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o.	2016.- 2017.	250.000 kn	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
1.4. Unapređenje sustava odvojenog prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o.	2016.- 2017.	500.000	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
1.5. Oprema za ugradnju čipova i njihovo očitavanje na kontejnerima i posudama za odlaganje otpada	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o.	2015.	250.000	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
1.6. Mjere izobrazno informativnih aktivnosti	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o.	2015.---	50.000 kn	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
1.7. Sanacija lokacija odbačenog otpada	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o.	2015.-2017.	20.000 kn	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

5.1.9. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI

Kao rezultat uspostave gore opisanog sustava gospodarenja otpadom sa svim navedenim elementima, može se očekivati ispunjavanje strateških ciljeva predstavljenih Strategijom gospodarenja otpadom RH (NN 130/05):

- Znatno smanjenje količina otpada koje treba zbrinuti odlaganjem na odlagalište
- Smanjenje štetnog potencijala otpada na osnovu izdvajanja korisnih i štetnih komponenti otpada
- Doprinos zaposlenosti na lokalnom nivou
- Spriječavanje recidiva divljih odlagališta
- Riješavanjem problema divljih odlagališta podići će se atrakcija lokacije kao turističkog mjesta
- Sveobuhvatno unaprjeđenje kakvoće života na teritoriju Općine

Pravilnim postupanjem – odvajanjem na mjestu nastanka moguće je u znatnoj mjeri utjecati na ukupnu količinu otpada koji se odlaže na odlagalištu, te ujedno i znatno smanjiti potrošnju prirodnih resursa. Naravno, uspješnost ovakvog sustava uvelike ovisi o popratnim aktivnostima vezano uz promidžbu i edukaciju, te spremnosti lokalne uprave da usmjeri nastojanja u tom smislu i omogući stanovnicima sve neophodne informacije kao i adekvatnu razinu znanja o problematici vezanoj uz gospodarenje otpadom.

5.2. PLAN ZAŠTITE VODA

5.2.1. ZAKONSKI OKVIR

Temeljni propis za zaštitu voda u republici Hrvatskoj je Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14). Ovim Zakonom uređuje se pravni status voda, vodnog dobra i vodnih građevina, upravljanje kakvoćom i količinom voda, zaštita od štetnog djelovanja voda, detaljna melioracijska odvodnja i navodnjavanje, djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje, posebne djelatnosti za potrebe upravljanja vodama, institucionalni ustroj obavljanja tih djelatnosti i druga pitanja vezana za vode i vodno dobro.

Upravljanje vodama čine svi poslovi, mjere i radnje koje na temelju ovoga Zakona i zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva poduzimaju Republika Hrvatska, Hrvatske vode, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave radi postizanja ciljeva ovog Zakona.

Ciljevi upravljanja vodama su:

1. osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva,
2. osiguranje potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske i osobne potrebe,
3. zaštita ljudi i njihove imovine od poplava i drugih oblika štetnog djelovanja voda i
4. postizanje i očuvanje dobrog stanja voda radi zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite njihove imovine, zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.

Voda nije komercijalni proizvod kao neki drugi proizvod, nego je naslijeđe koje treba čuvati, štititi i mudro i racionalno koristiti. Vodama se upravlja prema načeli jedinstva vodnog sustava i načelu održivog razvitka kojim se zadovoljavaju potrebe sadašnje generacije i ne ugrožavaju pravo i mogućnosti budućih generacija da to ostvare za sebe. Zaštita i korištenje voda temelji se na načelu predostrožnosti, poduzimanja preventivnih mjera, otklanjanja štete nanijete vodnom okolišu na mjestu njezinog nastanka te načelima “onečišćivač plaća” odnosno “korisnik plaća”.

Odredbe ovoga Zakona i propisa donesenih temeljem njega primjenjuju se tako da osiguravaju najmanje istu razinu zaštite voda određenu ovim Zakonom, propisima donesenim temeljem njega, kao i posebnim propisima o zaštiti okoliša i prirode.

Neki od važnijih propisa donešeni temeljem navedenog Zakona su: Uredba o standardu kakvoće voda (NN 89/10), Uredba o uvjetima davanja koncesija za gospodarsko korištenje voda (NN 89/10,46/12), Uredba o mjerilima ekonomičnog poslovanja i isporučitelja vodnih usluga (NN 112/10).

5.2.2. STANJE NA PODRUČJU

Područje općine Lipovljani obiluje velikim vodenim površinama, ribnjacima, jezerom i vodotocima, koji su ujedno staništa i hranilišta velikom broju ptica što značajno uvećava njihovu važnost u okolišu.

Vodotoci na teritoriju Općine Lipovljani graviraju Parku prirode Lonjsko polje i pripadaju slivnom području Subocka-Strug (koje obuhvaća područje Općine Lipovljani, Jasenovac i Grada Novska). Velika važnost pridaje se uređenju vodotoka na području općine Lipovljani, te je tako tijekom 2014. godine uređeno oko 1000 metara vodotoka Pakre. Provedena akcija čišćenja obale Pakre financirana iz redovnog programa Hrvatskih voda, s ciljem sprječavanja opasnosti od usporavanja vodotoka i mogućih poplava kod visokog vodostaja i obilnih oborina. Uređenje obale Pakre, na području općine Lipovljani, rezultiralo je reguliranim i sigurnijim vodotokom, te prozračnijim dijelom županijske ceste koja se proteže uz obalu Pakre.

Podzemne vode na području općine Lipovljani također su od velikog značaja za prostor Općine, a posebno za prostor Parka prirode Lonjsko polje, budući da je ovo močvarno područje koje ovisi kako o plavljenju tako i o podzemnim vodama. Količina i kakvoća vode na tom zaštićenom prirodnom području utječe i na biljne zajednice, zbog čega je praćenje i analiziranje vode od velikog značaja. Kada se radi o specifičnosti vodnog režima u tlu, treba naglasiti da su ovdje prisutne nearteške vode koje se formiraju isključivo iz padalina.

Program praćenja kakvoće lokalnih površinskih voda (voda II. reda) Sisačko-moslavačka županija započela je 2004. godine, te se odvija i danas. Analiziraju se uzorci lokalnih površinskih voda – rijeka i potoka, akumulacija i jezera, na ukupno 20 mjernih mjesta, odnosno na 17 stalnih mjernih mjesta svaka dva mjeseca tj. 6 puta godišnje i na 3 retencije jednom godišnje za vrijeme poplava. Analizom voda pokazuju se fizikalno-kemijski pokazatelji, pokazatelji režima kisika i hranjive tvari.

Program praćenja kavoće lokalnih površinskih voda (voda II. reda) koje provodi Sisačko-moslavačka županija putem Zavoda za javno zdravstvo je sukladan nacionalnom programu monitoringa državnih vodotoka RH, a sastavljen je temeljem Državnog plana za zaštitu voda, te se provodi sukladno Uredbi o standardu kakvoće vode (NN 73/13).

Uzorkovanje, analizu i statističku obradu podataka obavlja Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije, kao ovlaštenu laboratorij, sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (NN 154/14), te provodi mjere zdravstvene ekologije i analizu kakvoće vode.

Popis voda II. reda, koje se analiziraju, izrađen je na temelju dostupnih i iskustvenih podataka, saznanja o mogućim opterećenjima, utjecaja pojedinih voda na stanje stanovnika, te na temelju mišljenja Hrvatski voda, a obuhvaća 17 stalnih mjernih mjesta: rijeku Petrinjčicu, Česmu i Glinicu, potok Brestaču, Utinje, Perne, Ludinica, Gračenica, Repušnica i Lekenički potoka, kanal Veliki Strug, jezera Pakra, Mikleuša, Bajer i Novljansko jezero, te **ribnjak Piljenice** i mrtvaja Krapje dol. A tri retencije su: Lonjsko polje, Mokro polje i Opeke. Unatoč velikom bogatstvu voda, vode nisu visoke kakvoće i mikrobiološki nisu pogodne za piće.

Na području Općine Lipovljani nalaze se 2 od 20 navedenih mjernih mjesta, ribnjak Piljenice i retencija Opeke. Ribnjak Piljenice zauzima 717 ha, umjetno je stvoren te se puni vodom iz akumulacijskog jezera Pakra i iz rijeke Pakre. Ribnjak ima IV.-V. vrstu vode, što ukazuje na vrlo lošu kvalitetu zbog velike količine hranjivih tvari (posebno ukupnog fosfora).

Vodoopskrba

Na području općine Lipovljani u prethodnom razdoblju izvršena su značajna ulaganja u razvoj vodoopskrbe. Sva naselja su povezana vodoopskrbnom mrežom te 96% kućanstva ima mogućnost priključenja na vodoopskrbni sustav.

Odvodnja

Stanje u pogledu odvodnje na području općine Lipovljani je nezadovoljavajuće, prema podacima Općine na sustav odvodnje priključena su 72 kućanstva, odnosno pokrivenost mrežom odvodnje otpadnih voda iznosi 6,29%.

U tijeku je provedba izgradnje sustava odvodnje na području naselja Lipovljani, dok u ostalim naseljima radovi izgradnje kanalizacijske mreže nisu započeti. Na području Općine nema uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, s toga se nepročišćene otpadne vode iz postojećeg kanalizacijskog sustava direktno ispuštaju u okoliš, dok se u ostatku Općine zagađene vode iz domaćinstava prihvaćaju u sabirne i septičke jame, a potom direktno ispuštaju u vodotoke. Navedeno dovodi do pojave zagađenja površinskih i podzemnih voda, te predstavlja potencijalnu opasnost za zdravlje stanovništva.

Ispravnost vode za piće

Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije odgovoran je za praćenje zdravstvene ispravnosti vode za piće. Kakvoća voda se prati od kraja 2004. godine, a izvješće podnosi Upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode. Mikrobiološke analize voda obavlja Laboratorij za mikrobiologiju voda, namirnica i briseva Službe za zdravstvenu ekologiju. Mikrobiološki pokazatelji koji se određuju u vodi (ovisno o vrsti i namjeni iste) su: broj kolonija na 37 °C, broj kolonija na 22 °C, ukupni kolidiformi/fekalni kolidiformi/*Escherichia coli*, enterokoki, *Pseudomonas aeruginosa*, *Clostridium perfringens*, salmonelle. Zavod za javno zdravstvo vrši analizu i uzorkovanje vode tri do šest puta godišnje.

Stanje u odvodnji sanitarno fekalnih i ostalih otpadnih voda

U funkciji zaštite voda od onečišćenja posebno je značajna odvodnja otpadnih voda i stanje izgrađenosti sustava javne odvodnje. Na području Općine Lipovljani samo je djelomično izgrađena kanalizacijska mreža i to u dijelu naselja Lipovljani. Sekundarna kanalizacijska mreža izgrađena je od središta Lipovljana do autoceste, te sjeverno od naselja izgrađen je manji dio kanalizacijske mreže u Ulici Kralja Tomislava. U ostalim naseljima nema izgrađene kanalizacijske mreže, niti uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Otpadne vode se uglavnom sakupljaju u neprikladne septičke jame ili se ispuštaju direktno u melioracijske kanale ili kanale uz prometnicu.

Puštanje otpadnih voda direktno u kanale koji služe za melioracijsku odvodnju, direktno utječe na kvalitetu površinskih i podzemnih voda te prijete ispravnosti i mikrobiološkoj kvaliteti vode za piće.

Stanje u melioracijskoj odvodnji

Sustav melioracijske odvodnje čini skup vodnih građevina i uređaja za odvodnju viška voda sa poljoprivrednih i drugih površina, što ima za posljedicu bolje korištenje poljoprivrednog zemljišta. Na području Općine Lipovljani nalazi se mreža ovakvih manjih ili većih kanala, uz poljoprivredno obradive površine i ceste.

Održavanje kanala I. i II. reda financiraju Hrvatske vode, odnosno pravna osoba za obavljanje poslova upravljanja vodama iz sredstava slivne vodne naknade, dok se za kanale III. i IV. reda brinu vlasnici i korisnici zemljišta u melioracijskom sustavu.

Prema procjeni Hrvatskih voda, a i predstavnika Općine Lipovljani, jedan od većih problema koji prijete okolišu i razvoju područja su upravo kanalske mreže na području Općine koje su u lošem stanju. Kanali su zamuljeni i obrasli raslinjem, pa čak i drvećem. U kanale se često bacao otpad od poljoprivrednih djelatnosti, kao što je granje, lešine, ambalaža od pesticida, te se često na kanale spajaju ispusti iz septičkih jama. Takav sustav nije funkcionalan i uzrok je plavljenja poljoprivrednih površina čak i za manjih kiša.

Proces dovođenja kanala u nultu stanje podrazumijeva krčenje šiblja i sječju stabala odnosno čišćenje kanala od raslinja s paljenjem, vađenjem i zakopavanjem panjeva, i uklanjanjem tretiranog podrasta, izmuljenje kanala, čišćenje propusta i dr.

Korištenje vodnih snaga

Na dionicama vodenih tokova koji pripadaju području Općine Lipovljani nema i nije planirano hidroenergetsko iskorištavanje riječnih i vodenih potencijala.

Iskorištavanje voda za uzgoj riba

Šaranski su ribnjaci umjetna močvarna staništa izuzetne krajobrazne i ornitološke vrijednosti. Čak je 9 šaranskih ribnjaka u Hrvatskoj uvršteno u popis ornitološki važnih područja u Europi i potencijalnih Ramsarskih područja, a ribnjak Lipovljani jedan je od njih.

Područje od oko 700 ha sadrži kompleks šaranskih ribnjaka sa dobro razijenom emerznom i plutajućom vegetacijom, okruženom hrastovim šumama, mezofilnim livadama i mozaičnim poljoprivrednim krajobrazom. Ribnjak Lipovljani opskrbljuje se vodom iz rijeke Pakra, a ribnjak koristi i alternativni izbor iz akumulacijskog jezera „Pakra“ koji je površine oko 350 ha, tako da ribnjak nije ugrožen nedostatkom vode. Ribnjaku pripada oko 5 km kanalske mreže za opskrbu vodom i 9 km za odvodnju. Prema dosad važećoj poljoprivrednoj suglasnosi, ribnjak u Lipovljanima imao je godišnje pravo na 15,5 milijuna m³ vode, što se s obzirom na prosječnu visinu vode od 2 metra na 650 ha ribnjačarskih površina, procjeđivanje i evaporaciju, može smatrati dovoljnim za polu intenzivnu proizvodnju od oko 2000 kg ribe na hektar.

Ribnjak Lipovljani pripada prirodnom sustavu klasičnih ribnjaka, jer u svojoj strukturi ima potrebne kategorije objekata i to: pregrijač na 0,73 ha, 20 mrijestilišta na 1,6 ha, 6 rastilišta na 23 ha, 5 mladičnjaka na 83,6 ha, 6 tovišta na 534,8 ha, 22 zimnjaka na 5,5 ha.

Od 2012. godine nakon što je poduzeće PP Orahovica zakupilo ribnjake „Lipovljani“ na period od 50 godina, na ribnjacima Lipovljani proizvodnja slatkovodne ribe je modernizirana kroz mrežnu tehnologiju, automatizaciju i softverska rješenja.

Ti su ribnjaci namjenjeni za proizvodnju mlađa slatkovodnih vrsta ribe. Osnovni proizvodi ovog ribnjaka su: šaran, amur, tolstolobik, som, smuđ, štika, linjak, pastrvski grgeč te gospodarske manje vrijedne ali sportski atraktivne vrste poput babuške, deverike, crvenperke, bodorke i klena. Mriješćenje matica za dobivanje ličinki planirano je prirodnim putem za većinu riba.

Ovaj je ribnjak vrlo važan za lokalnu i regionalnu zajednicu, jer je vrlo važan faktor razvoja gospodarstva, poljoprivrede i turizma.

5.2.3. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Velike vodene površine • Kontinuirana ulaganja u vodoopskrbnu mrežu • Većina kućanstava ima kopane i/ili bušene bunare za opskrbu pitkom vodom • Dobra podloga za kvalitetnu melioraciju tla • Kontinuirano ulaganje u izgradnju kanalizacijske mreže • Kontinuirano ulaganje u izgradnju vodoopskrbne mreže • Uređeni ribnjaci Lipovljani, te povećana proizvodnja ribe 	<ul style="list-style-type: none"> • Mali broj kućanstava priključen na vodovodnu mrežu (svega 422 kućanstva, 40%) • Nedovoljna pokrivenost područja kanalizacijskom mrežom, stupanj pokrivenosti oko 70 % • Mali broj kućanstava priključen na postojeću kanalizacijsku mrežu (30%) • Područje bogato vodom, ali voda često nije za piće • Zapušteni i zarasli melioracijski kanali • Ispuštanje otpadnih i fekalnih voda u otvorene kanale
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost još većeg organiziranog uzgoja ribe u postojećim ribnjacima Lipovljani • Razvoj turizma baziran na ljepotama Lonjskog polja i močvarnih staništa • Korištenje sredstava EU fondova 	<ul style="list-style-type: none"> • Puštanje fekalnih i otpadnih voda u kanale uzrokuju teška onečišćenja vode i tla • Nedostatak financijskih sredstava za izgradnju kanalizacijske mreže • Nedostatak financijskih sredstava za izgradnju vodovodne mreže • Mali interes kućanstava za priključenje na vodovodnu ili kanalizacijsku mrežu

5.2.4. CILJEVI

- Smanjiti zagađenje površinskih i podzemnih voda
- Očuvati kvalitetu vodotoka i vodenih akumulacija
- Omogućiti bolje korištenje vode kao prirodnog resursa
- Izgraditi vodoopskrbnu mrežu kroz sva naselja Općine
- Izgraditi kanalizacijsku mrežu kroz sva naselja Općine

5.2.5. AKCIJSKI PLAN

Aktivnost	Nositelj	Razdoblje provedbe	Izvori financiranja
1. Kontinuirane aktivnosti u domeni zaštite voda			
1.1. Praćenje kakvoće vode i mikrobiološke analize	Laboratorij za mikrobiologiju voda, namirnica i briseva Službe za zdravstvenu ekologiju	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Hrvatske vode d.d.
1.2. Osigurati usklađenost sa zakonima i pravilima postupanja (zaštita podzemnih voda)	Hrvatske vode d.d., Lipkom d.o.o.	2015-2021	Hrvatske vode d.d., Sisačko-moslovačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo regionalnog razvoja I EU fondova
1.3. Čišćenje i održavanje melioracijskih kanala na području općine	Hrvatske vode d.d., Općina Lipovljani vlasnici parcela	2015-2021	Hrvatske vode d.d., Ministarstvo poljoprivrede
2. Vodoopskrba			
2.1. Ishođenje potrebnih dozvola i izrada projektne dokumentacije za izgradnju vodoopskrbne mreže kroz sva naselja Općine	Općina Lipovljani	2015-2017	Sisačko-moslovačka županija, Hrvatske vode d.d., Ministarstvo poljoprivrede
2.2. Provođenje vodoopskrbne mreže kroz sva naselja općine	Općina Lipovljani, Lipkom d.o.o.	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Hrvatske vode d.d., Ministarstvo poljoprivrede, EU fondovi i programi
2.3. Definiranje	Općina Lipovljani	2015----	Hrvatske vode d.d.,

poticajnih mjera za priključenje stanovništva na vodoopskrbnu mrežu			Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova, Sisačko-moslovačka županija
2.4.Edukacije o zaštiti i štedljivoj potrošnji vode	Općina Lipovljani, udruge s područja Općine	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Hrvatske vode d.d.
3. Odvodnja			
3.1.Ishođenje potrebnih dozvola i suglasnosti, te izrada potrebne projektne dokumentacije	Općina Lipovljani	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Hrvatske vode d.d., Ministarstvo poljoprivrede
3.2.Provesti mrežu odvodnje otpadnih i kanalizacijskih voda kroz naselja Općine	Općina Lipovljani	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Hrvatske vode d.d., Ministarstvo poljoprivrede, EU fondovi i programi
3.3.Definiranje poticajnih mjera za priključenje na mrežu odvodnje otpadnih i kanalizacijskih voda	Općina Lipovljani	2015---	Hrvatske vode d.d., Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova, Sisačko-moslovačka županija

5.2.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI

- Biološka i kemijska analiza vode ostaje ista, nema znakova većih zagađenja
- Vodoopskrbna mreža pokriva sva naselja u Općini
- Mreža odvodnje otpadnih voda pokriva sva naselja u Općini
- Povećan broj korisnika vodoopskrbne mreže
- Povećan broj korisnika kanalizacijske mreže
- Povećan broj očišćenih i održavanih kanala na području Općine

5.3. PLAN OČUVANJA KVALITETE ZRAKA

5.3.1. ZAKONSKI OKVIR

Temeljni propis je Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14) kojim se određuju nadležnost i odgovornost za zaštitu zraka i ozonskog sloja, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama, planski dokumenti, praćenje i procjenjivanje kvalitete zraka, mjere za sprječavanje i smanjivanje onečišćavanja zraka, izvještavanje o kvaliteti zraka i razmjeni podataka, djelatnost praćenja kvalitete zraka i emisija u zrak, tvari koje oštećuju ozonski sloj i fluorirani staklenički plinovi, praćenje emisija stakleničkih plinova i mjere za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama, informacijski sustav zaštite zraka, financiranje zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama, upravni i inspekcijski nadzor. Osim spomenute Uredbe temeljem Zakona o zaštiti zraka, doneseni su i sljedeći provedbeni propisi: Pravilnik o praćenju kvalitete zraka (NN 3/12), Uredba o graničnim vrijednostima onečišćujućih tvari u zraku (NN 133/05), Uredba o kritičnim razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 133/05), Pravilnik o praćenju emisija onečišćujućih tvari u zrak iz stacionarnih izvora (NN 01/06), Pravilnik o uzajamnoj razmjeni informacija i izvješćivanju o kvaliteti zraka (NN 57/13), Uredba o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i fluoriranim stakleničkim plinovima (NN 92/12), Pravilnik o praćenju emisija stakleničkih plinova u Republici Hrvatskoj NN (134/12).

5.3.2. STANJE NA PODRUČJU

U Republici Hrvatskoj se temeljem Zakona o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14) te Pravilnika o praćenju kvalitete zraka (NN 3/13) mjerenje onečišćujućih tvari u zraku obavlja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka (radom državne mreže upravlja Državni hidrometeorološki zavod, pod stručnim nadzorom Ministarstva zaštite okoliša i prirode), te u lokalnim mrežama (u nadležnosti županija, Grada Zagreba, gradova i općina). Ujedno, u okolini izvora onečišćenja zraka, onečišćivači su dužni osigurati praćenje kvalitete zraka prema rješenju o prihvatljivosti zahvata na okoliš ili rješenju o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša, te su ova mjerenja posebne namjene sastavni dio lokalni mreža za praćenje kvalitete zraka.

Stanice za mjerenje kakoće zraka na području Sisačko-moslavačke županije nalaze se u Gradu Sisku i Kutini. Podaci se prikupljaju svakodnevno, a jednom godišnje izrađuje se izvješće s prosječnim vrijednostima mjernih elemenata.

Bliža mjerna mreža Općini Lipovljani nalazi se u Kutini, na udaljenosti oko 15 km, s toga su za podatke o kvaliteti zraka na području općine Lipovljani uzeti u razmatranje podaci iz navedene mjerne mreže.

Petrokemija d.d., Upravljanje kvalitetom i okolišem, Laboratorij za zaštitu okoliša i vode sukladno zakonskoj obvezi (Zakon o zaštiti okoliša, NN 80/13, Zakon o zaštiti zraka, NN 130/11, Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti zraka NN 47/14) kao i Planu kontrole određuje koncentracije onečišćujućih tvari u zraku, na području grada Kutine. Prvotna namjena monitoringa, po određenim mjernim postajama, bila je praćenje kvalitete zraka s obzirom na ispuštanja onečišćujućih tvari iz proizvodnih postrojenja Petrokemije d.d.

(mjerenja posebne namjene). Međutim, u skladu s odlukom županijske skupštine o određivanju lokacija postaja u lokalnoj mreži za praćenje kvalitete zraka i odlukom Gradskog vijeća grada Kutine postojeća mreža proglašena je lokalnom mrežom grada Kutine, a suglasnost za obavljanje djelatnosti izdalo je i Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.

Praćenje kvalitete zraka provodi se na sedam stalnih mjernih mjesta raspoređenih na području grada Kutine. Razina onečišćenosti zraka prati se mjerenjem koncentracija onečišćujućih tvari u zraku mjernim instrumentima za automatsko mjerenje i uzorkovanjem uz kemijsku analizu uzoraka u laboratoriju. Razdoblje praćenja koncentracija je kalendarska godina, a onečišćujuće tvari koje se mjere su: amonijak (NH₃), dušikov dioksid (NO₂), fluoridi, sumporovodik, sumporov dioksid (SO₂), dim i taložna tvar.

Tijekom 2014. godine, srednje godišnje koncentracije onečišćujućih tvari na svim mjernim mjestima su bile ispod graničnih vrijednosti. Prekoračenja graničnih dnevnih koncentracija (24 satni uzorci) registrirani su na 6 mjernih mjesta za **amonijak (NH₃)** i to u prosjeku 3 puta. Prema Zakonu o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14), a temeljem rezultata mjerenja tijekom 2014. godine kvaliteta zraka na području grada Kutine s obzirom na propisane granične vrijednosti, na svim mjernim mjestima, razvrstava se u I. kategoriju. Dok je broj prekoračenja graničnih vrijednosti za amonijak, na temelju 24 satnih koncentracija, na jednom mjernom mjestu veći od dozvoljenih, te se prema Uredbi o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/12) svrstava u II. kategoriju.

Na svim mjernim mjestima, na području grada Kutine, sve godišnje vrijednosti koncentracija za **dušikov dioksid (NO₂)** u proteklih 5 godina niže su od propisanog gornjeg praga (32 µg/m³), kao i donjeg praga (26 µg/m³) procjene. Najviša srednja godišnja koncentracija dušikovog dioksida od 17 µg/m³ utvrđenja je u 2014. godini. Također, maksimalna godišnja 1-satna koncentracija dušikova dioksida u 2014. godini iznosi 95 µg/m³, što je manje od propisanog 1-satnog gornjeg praga procjene (140 µg/m³), kao i 1-satnog donjeg praga procjene (100 µg/m³) prema Uredbi o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/12).

U periodu od 2010.-2014. godine donji prag procjene za **sumporov dioksid (SO₂)** nije niti jednom prekoračen, što udovoljava kriteriju od maksimalno 3 prekoračenja dozvoljenih za jednu godinu.

Srednja godišnja količina ukupne **taložne tvari**, za 2014. godinu, na svim mjernim mjestima grada Kutine nije prekoračila graničnu vrijednost prema Uredbi o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/12).

U konačnici, podaci mjerenja na mjernim postajama na području grada Kutine upućuju na I. kategoriju zraka na području 6 mjernih postaja što ukazuje na čist ili neznatno onečišćen zrak, jer nisu prekoračene granične vrijednosti kakvoće zraka niti za jednu onečišćujuću tvar. Dok na jednoj mjernoj postaji zrak se svrstava u II. kategoriju što ukazuje na umjereno onečišćen zrak, ali nisu prekoračene tolerantne vrijednosti za jednu ili više onečišćenih tvari.

Kako na području Općine Lipovljani ne postoji mjerna stanica za provjeru kakvoće zraka, iznešeni su podaci iz mjerne mreže grada Kutine, s toga se može zaključiti da je na području

općine Lipovljani zrak I kategorije kavoće s obzirom na sve izmjerene parametre u 2014. godini.

Većina jedinica lokalne samouprave kao glavni izvor zagađenja zraka navodi emisije dima iz industrije i prometa. Osim industije i prometa, u naseljima bez industrije, velik izvor emisija u zrak su ne-industrijska ložišta na kruta i tekuća goriva (emisije ugljičnog monoksida, sumpornih i dušikovih oksida, poliaromatskih ugljikovodika, PAH-ova, čestica i drugih spojeva)

Poseban problem predstavljaju neuređene deponije na kojima povremeno dolazi do zapaljenja odbačenog otpada. Kao produkti nekontroliranog gorenja javljaju se dim, plinovi i čađa koje zajedno s ostacima otpada vjetar raznosi u bližu i dalju okolinu. Neuređena su odlagališta izvor neugodnih mirisa, ali i stakleničkih plinova koji utječu na klimatske promjene. Sanacijom će se također spriječiti požari, smanjiti raznošenje otpada vjetrom i neugodni mirisi s odlagališta. Važan izvor stakleničkih plinova su i rashladni uređaji (odnosno mediji koje isti sadrže, poput freona, aerosola i sl.).

Poseban oblik onečišćenja zraka su neugodni mirisi iz neodržavanih septičkih jama te sa stočnih farmi u blizini naselja. Poljoprivreda (naročito stočarstvo) je glavni izvor emisije amonijaka u zrak (90,7 % amonijaka koji se ispušta u zrak u Hrvatskoj potječe iz poljoprivrede).

Zelene površine, rubovi poljoprivrednog i šumskog zemljišta te tla uz vodotoke, kanale i prometnice s poznatim alergenom ambrozijom (*Ambrosia artemisifolia* L) predstavljaju velik problem. Za njihovo uklanjanje zaduženi su vlasnici, posjednici zemljišta ili ovlaštenici upravljanja i održavanja površina.

5.3.3. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Velike površine pod šumom • Velike vodene površine • Čist okoliš • Nema velikih zagađivača zraka 	<ul style="list-style-type: none"> • Vanjski utjecaji zagađenosti zraka- rafinerija u Sisku i industrijski pogoni u Kutini • Zbog ispušnih plinova uz autocestu tlo nije pogodno za sve poljoprivredne kulture • Divlj odlagališta otpada, koja često osim tla zagađuju i zrak • Zapuštene poljoprivredne površine prekrivene biljnim alergenima (ambrozijom)
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj ekološke poljoprivrede, bez uporabe štetnih tvari koje štete tlu, vodi i zraku 	<ul style="list-style-type: none"> • Utjecaj povećane industrijske proizvodnje u Kutini, zbog koje je kvaliteta zraka na zabrinjavajućoj

<ul style="list-style-type: none"> • Čišćenje divljih odlagališta smanjit će i emisije štetnih plinova • Promocija prirodnih ljepota 	<p>razini</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećan promet autocestom može uzrokovati i zagađenost zraka u širem pojasu oko ceste, te time utjecati i na poljoprivrednu proizvodnju
--	---

5.3.4. CILJEVI

- Očuvati kvalitetu zraka
- Smanjiti moguća onečišćenja zraka na minimum
- Održavanje poljoprivrednih površina i smanjenje utjecaja biljnih alergena (ambrozije)
- Unapređnje sustava za informiranje javnosti i dostupnosti informacija o pitanjima zaštite zraka
- Promicati energetska učinkovitost i uporabu “čistijih” goriva u industriji, kućanstvima, javnim ustanovama i prijevozu

5.3.5. AKCIJSKI PLAN

Aktivnost	Nositelj	Razdoblje provedbe	Izvori financiranja
1. Kontinuirana aktivnost u zaštiti zraka			
1.1. Kontrole kvalitete zraka	Zavod za javno zdravstvo SMŽ	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
1.2. Osigurati usklađenost sa zakonima i zakonskim normama	Zavod za javno zdravstvo SMŽ, Općina Lipovljani	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
1.3. Edukacija o izvorima zagađenja i emisija CO ₂	Općina Lipovljani, Zavod za javno zdravstvo SMŽ	2015-2021	Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Sisačko-moslovačka županija
1.4. Pratiti na redovnoj bazi gospodarske subjekte koji mogu biti uzrok onečišćenja	Općina Lipovljani	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost

5.3.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI

Kvaliteta zraka ne pokazuje veća zagađenja

Podizanje svijesti o izvorima zagađenja i emisija CO₂

5.4. PLAN ZAŠTITE TLA

5.4.1. ZAKONSKI OKVIR

Hrvatska još nema temeljni zakon kojim se štiti tlo. Uporaba i zaštita tla (zemljišta) kao sastavnice okoliša regulirana je Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (NN 39/13), Zakonom o prostornom uređenju (153/13), te propisima o građevinskom, cestovnom i šumskom zemljištu. Temeljni zakon koji definira korištenje i zaštitu poljoprivrednog zemljišta je Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 39/13). Osim njega svakako treba spomenuti dva propisa: Zakon o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (NN 139/10), te Pravilnik o zaštiti poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja štetnim tvarima (NN 09/14) kojim se određuje koje se tvari smatraju štetnim za poljoprivredno zemljište (tlo), koje su dozvoljene količine štetnih tvari u tlu, mjere za sprječavanje onečišćenja tla i kontrola onečišćenja tla s ciljem da se poljoprivredno tlo zaštititi od kemijske i biološke degradacije i održi u stanju koje ga čini povoljnim staništem za proizvodnju zdravstveno ispravne hrane. Ta je ujedno i osnovni (nacionalni) propis na temelju kojeg se danas procjenjuje onečišćenje tla općenito (ne samo poljoprivrednog zemljišta).

5.4.2. STANJE NA PODRUČJU

Glavni izvori onečišćenja tla su sljedeći:

- a) sredstva za zaštitu u poljodjelstvu

Onečišćenje tla kemijskim sredstvima (pesticidi, herbicidi, umjetna gnojiva) prisutno je na područjima intenzivne poljodjelske proizvodnje. O količinama nema dovoljno podataka, jer nema sustavnog praćenja stanja tla, međutim praćenjem stanja površinskih voda može se zaključiti da ono postoji.

- b) neuređena odlagališta i odlaganje otpada na neuređena odlagališta, uz ceste, putove, rubove šuma

Poznato je da neuređena odlagališta otpada predstavljaju izvor onečišćujućih tvari za okolna tla, površinske i podzemne vode. Na području općine postoji veliki broj divljih odlagališta koja su potencijalna opasnost za onečišćenje okoliša, ali i zdravlja i kvalitete življenja stanovništva.

- c) prometni koridori

Prometnice su izvor onečišćenja tla olovom, uljem i prašinom od trošenja kočničkih sustava i pneumatika te mogućih incidenata na cestama s povećanim prometom (autocesta) i nepovoljno izvedenim prometnim elementima (izlijevanje štetnih tvari kod sudara, prevrtanja, kvara na vozilima i drugo).

Uz nabrojane izvore onečišćenja tla potrebno je još spomenuti:

- d) otpadne vode naselja i industrije –neizgrađeni sustavi odvodnje i uređaji za obradu otpadnih voda,

- e) požari, odnosno spaljivanje na šumskim i poljoprivrednim površinama
- f) eksploatacija mineralnih sirovina
- g) zapuštanje melioriranih obradivih površina i loše održavanje vodno gospodarskih objekata na melioracijskom sustavu

Uzorci tla na području Sisačko-moslavačke županije analiziraju se u laboratoriju Službe za ekologiju, Zavoda za javno zdravstvo Županije. Područje Općine Lipovljani je najvećim dijelom pod poljoprivrednom proizvodnjom, najveći je dio površina po bonitetu I. i II. kategorije, pa je za pretpostaviti da se u uzgoju koriste organske tvari koje onečišćuju okoliš, ali kako nema podataka mjerenja ne može se reći u kojoj mjeri. Iz analiziranih uzoraka tla na području županije može se samo pretpostaviti da i moguća postojeća onečišćenja ne prelaze dozvoljene granične vrijednosti.

5.4.3. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetna tla, po bonitetu I. i II. kategorije • Stanovništvo se u većoj mjeri bavi poljoprivredom • Ne postoje veliki zagađivači tala 	<ul style="list-style-type: none"> • Kanali III. i IV. reda se nedovoljno održavaju i često su zarasli, što može uzrokovati poplave poljoprivrednih zemljišta i kod manjih kiša • Stanovništvo još uvijek nedovoljno upoznato sa ekološkim i tlu neškodljivim materijalima • Postojanje divljih odlagališta otpada sa tvarima koje štete kvaliteti tala • Sporo prihvaćanje novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj ekološke poljoprivrede, bez uporabe štetnih tvari koje štete tlu, vodi i zraku • Čišćenje divljih odlagališta smanjit će i onečišćenja tla • Poticanje ekološke proizvodnje smanjit će uporabu štetnih pesticida • Edukacije stanovništva o novim tehnologijama i načinima poljoprivredne proizvodnje 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećana uporaba kemijskih tvari koje štete okolišu • Moguće štete nastale uz nalazišta nafte i prirodnog plina eventualnim rasipanjem sirovina • Slab odaziv stanovništva i slab interes na edukacije • Nedostatak financijskih sredstava za obnovu mehanizacije i praćenje novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji

5.4.4. CILJEVI

- Očuvati kvalitetu tla
- Racionalno gospodariti prostorom/koristiti tlo kao ograničeno obnovljivi resurs (ne dozvoliti iscrpljivanje i degradacije tla intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom)
- Ne dozvoliti prenamjenu kvalitetnog poljoprivrednog tla u druge svrhe
- Spriječiti onečišćenje tla štetnim tvarima
- Smanjiti upotrebu pesticida
- Razviti ekološku poljoprivredu na području općine

5.4.5. AKCIJSKI PLAN

Aktivnost	Nositelj	Razdoblje provedbe	Izvori financiranja
1. Kontinuirane aktivnosti u zaštiti tla			
1.1.Kontrola kvalitete tla	Upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode SMŽ	2015-2021	Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede
1.2.Osigurati usklađenost sa zakonima i zakonskim normama	Općina Lipovljani, nadležna poljoprivredno savjetodavna služba	2015-2021	Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstvo poljoprivrede
1.3.Edukacija o izvorima zagađenja	Općina Lipovljani, Zavod za javno zdravstvo SMŽ	2015-2021	Ministarstvo poljoprivrede, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
1.4.Promicanje ekološkog uzgoja i certificiranje eko proizvoda	Općina Lipovljani, nadležna poljoprivredno savjetodavna služba	2015-2021	Ministarstvo poljoprivrede, Sisačko-moslavačka županija, EU fondovi i programi

5.4.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI

- Kvaliteta tla ne pokazuje veća zagađenja
- Podizanje svijesti o izvorima zagađenja
- Povećan broj ekoloških proizvođača

5.5. PLAN OČUVANJA BIOLOŠKE I KRAJOBRAZNE RAZNOLIKOSTI

5.5.1. ZAKONSKI OKVIR

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13) je osnovni propis kojim se uređuje sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njezinih vrijednosti u Republici Hrvatskoj. Temeljni strateški dokument zaštite prirode Republike Hrvatske je Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (NSAP) (NN 81/99, NN 143,08). Provedbeni propisi Zakona o zaštiti prirode su: Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama (NN 94/2013), Uredba o osnivanju Državnog zavoda za zaštitu prirode (NN 126/02), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova (NN 119/2009), Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN144/2013), Pravilnik o uvjetima držanja, načinu označavanja i evidenciji zaštićenih životinja u zatočeništvu (NN 70/09) i Uredba o postupku javnog uvida kod proglašenja zaštićenog područja (NN 44/05).

5.5.2. STANJE NA PODRUČJU

Kako je više od 30% Općine Lipovljani u sklopu zaštićenog Parka prirode Lonjsko polje, a 10% površine zauzimaju površine akumulacija ribnjaka, ovo je područje bogato biljnim i životinjskim vrstama od kojih su neke i posebno zaštićene, te ima vrlo važan prirodni značaj.

Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13) propisana je ekološka mreža Republike Hrvatske koju je Vlada proglasila Uredbom (NN 109/07), a predstavlja sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja važnih za ugrožene vrste i staništa, a na području Općine Lipovljani nalaze se 4 takva područja: Lonjsko polje, Ribnjaci Lipovljani, Opeka, Donja Posavina.

Park prirode Lonjsko polje najveće je zaštićeno poplavno područje cijelog dunavskog sliva s vrijednim krajobraznim i ekološkim obilježjima. Posebnu ljepotu krajoliku daju poplavne šume hrasta lužnjaka i slikoviti vlažni pašnjaci sa starim nastambama ispresjecani mrežom vodenih površina. Rukavci, bare i vlažne livade staništa su ptica močvarica poput žličarke, male bijele čaplje, patke nJORKE, orla štekavca, orla kliktaša, crne rode, prdavca i bjelobrade čigre, vrst rijetkih ili već izumrlih u mnogim dijelovima Europe. Do sada je ovdije zabilježeno 250 vrsta ptica, od kojih se 170 vrsta tu i gnijezdi. Iz tog razloga cijelo područje parka uvršteno je 1983. godine na Listu važnih ornitoloških područja Europe (IBA), a od 1993. godine park se nalazi na Popisu vlažnih staništa od međunarodnog značaja Konvencije o zaštiti vlažnih staništa (RAMSAR).

Mozaički krajolik Parka nastao radom prirode i čovjeka, očuvanost prirode, ugroženih i rijetkih vrsta bilja i životinja, tradicionalnog načina života i rada ljudi, predstavlja jedinstveno „mješovito“ područje zaštićene prirode i kulturne baštine. Čitav prostor Parka prema stupnju očuvanosti izvornih naseobina i arhitektonskih struktura, krajobrazne, prostorne i morfološke kvalitete krajolika, zastupljenosti, brojnosti i očuvanosti naselja i povijesne arhitekture vrednovan je kao kulturni krajolik I. kategorije.

Na južnom dijelu Općine Lipovljani izgrađeni su ribnjaci Lipovljani, protežu se na više od 700 ha. Ribnjaci su umjetna močvarna staništa izuzetne krajobrazne i ornitološke vrijednosti i uvršteni su u popis ornitološki važnih područja u Europi i potencijalnih Ramsarskih područja.

Područje šaranskih ribnjaka ima dobro razvijenu emerznu i plutajuću vegetaciju, okruženo je hrastovim šumama, livadama i poljoprivrednim krajobrazom, te je kao takvo gnijezdilište i hranilište brojnih vrsta ptica močvarica: čaplje, žličarke, patke nJORKE, štekavca, bjelobrade čigre, kokošice, štijoke, crnogrllog gnjurca i drugi, a važno je istaknuti da je ovdje zabilježeno jedno od svega nekoliko gnijezdilišta crnogrllog gnjurca u Hrvatskoj.

Osim hranilišta i obitavališta mnogih vrsta ptica i sisavaca, ovo je važno područje za mitarenje mužjaka patke nJORKE, te se krajem ljeta, za vrijeme mitarenja, mužjaci iz cijelog područja parka prirode Lonjsko polje skupljaju na ribnjacima Lipovljani. U šumi uz ribnjake zabilježena je kolonija sivih čaplji, a značajno je područje i za zaštićenu vrstu vidru.

Ribnjacima od 2012. godine upravlja PP Orahovica, ribnjaci su obnovljeni i ponovno je uspješno pokrenuto ribnjačarstvo. Očuvanje proizvodnje nije samo gospodarski značajno, već je i u interesu zaštite prirode zbog očuvanja faune močvarica i velikih vodenih površina.

Šume gospodarske jedinice Opeke nalaze se u kompleksu šuma gospodarske jedinice „Josip Kozarac“ kojom upravlja šumarija Lipovljani, a čija površina, cjelokupnog šumskog kompleksa, pokriva 5 365 ha. Gospodarska jedinica Opeke je površine 547 ha i tipični je predstavnik nizinskih šuma hrasta lužnjaka, običnog graba, poljskog jasena i crne johe. Nizinske šume na području Opeka razvijaju se u umjereno toploj kišnoj klimi, čije je obilježje jednako raspoređene oborine tijekom čitave godine, a za vrijeme vegetacijskog razdoblja padne nešto više od 50% ukupnih godišnjih oborina.

S obzirom na reljef nizinsko područja rijeke Save odlikuje se raznolikošću mikroreljefa: mikrouzvisinama – gredama i mikroudubinama – nizama i barama.

Grede su blago izdignuti tereni koji su redovito izvan dohvata poplavnih voda i zauzimanju oko 25% površina tih šuma. Nize su oblici mikroreljefa u kojima se kraće vrijeme zadržava oborinska, a rijede poplavna voda, te su većinom ocjđite. Bare čine mikroudubine gdje duže vrijeme stagnira poplavna i oborinska voda, a zauzimaju također oko 25% tih šuma.

U smislu zaštite i očuvanja staništa treba spomenuti da 4 predložena lokaliteta za zaštitu u sklopu NATURE 2000, a prikazana su u sljedećoj tablici:

Lokalitet	Površina (ha)	Šumska zajednica
Opeke	2	Šuma crne johe s trušnjom
Opeke	262	Šuma poljskog jasena s kasnim drijemovcem
Opeke	205	Šuma hrasta lužnjaka s velikom žutilovkom i rastavljenim šašem
Opeke	2	Šuma hrasta lužnjaka i običnog graba (tipična subasocijacija)

5.5.3. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • ribnjak Lipovljani, pokrenuto ribnjačarstvo i uzgoj ribe • zaštićene i rijetke biljne i životinjske vrste koje obitavaju na ovom području • Lonjsko polje, velike krajobrazne vrijednosti • Šumski kompleks Opeke, 547 ha površine pod nizinskim šumama 	<ul style="list-style-type: none"> • ne postoji poseban nadzor ni zaštita životinjskih staništa na području ribnjaka • ne postoje točni podaci o broju i veličinama ptičjih i životinjskih staništa
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Poribljavanje ribljeg fonda u ribnjacima, te povećanje uzgoja i proizvodnje ribe • Zaštita područja Ribnjaka kao Ornitološkog rezervata • Zaštititi staništa životinjskih i ptičjih vrsta na području, posebice ugroženih vrsta • Iskoristiti potencijale zaštićenih područja kroz razvoj edukativnog i rekreacijskog turizma 	<ul style="list-style-type: none"> • nekontrolirana sječa može ugroziti životinjska staništa • nedostatak tržišta za uzgojenu ribu • neadekvatna briga za staništa rijetkih vrsta može doprinjeti potpunom nestanku vrste s određenog područja

5.5.4. CILJEVI

- Očuvanje biološke raznolikosti
- Sačuvati staništa biljnih i životinjskih vrsta
- Očuvati vodena i močvarna staništa u što prirodnijem stanju, a po potrebi izvršiti revitalizaciju
- Zaštita ribnjaka kao ornitološki rezervat
- Revitalizirati vlažna staništa uz rijeke
- Očuvati raznolikost staništa na vodotocima
- Očuvati biološke vrste značajne za stanišni tip
- Gospodarenje šumama provoditi sukladno načelima certifikacije šuma
- Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavljati autohtonim vrstama drveća u sastavu koji odražava prirodni sastav, koristeći prirodni metode uz uvjet da se ne ugrožavaju ugroženi i rijetki nešumski stanišni tipovi
- Regulirati lov i spriječavati krivolov
- Provoditi turističko-rekreativne aktivnosti

5.5.5. AKCIJSKI PLAN

Aktivnost	Nositelj	Razdoblje provedbe	Resursi i objašnjenja predložene aktivnosti
1.1.Provesti politiku planiranja zaštite i poboljšanja prirodnog okoliša	Upravni odjel za zaštitu okoliša i prirode SMŽ, Državni zavod za zaštitu prirode, Općina Lipovljani	2015-2021	Sisačko-moslovačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša, Ministarstvo poljoprivrede
1.2.Promoviranje zaštite prirodnih i životinjskih posebnosti Općine	Općina Lipovljani, Sisačko-moslovačka županija	2015-2021	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo zaštite okoliša, Sisačko-moslovačka županija
1.3.Osnivanje ekološke udruge na području Općine	Općina Lipovljani	2015---	Sisačko-moslovačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo zaštite okoliša

5.5.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI

- Očuvana biološka raznolikost
- Broj biljnih i životinjskih vrsta na području se ne smanjuje
- Ribnjak Lipovljani je zaštićeni ornitološki rezervat
- Provođenje gospodarenja šumama i pošumljavanja prema načelima certifikacije šuma
- Osnivanje ekološke udruge

5.6. PLAN SMANJENJA SVJETLOSNOG ZAGAĐENJA

5.6.1. ZAKONSKI OKVIR

U Republici Hrvatskoj ne postoje izrađeni posebni propisi ili zakoni koji bi regulirali pravne osnove dozvoljenih i štetnih svjetlosnih zagađenja.

5.6.2. STANJE NA PODRUČJU

Iako se na prvi pogled može činiti da je onečišćenje okoliša svjetlošću nemoguće, problem svjetlosnih zagađenja itekako je prisutan. Svjetlosno onečišćenje ili zagađenje (eng. light pollution) je svaka nepotrebna, nekorisna emisija svjetlosti u prostor izvan zone koju je potrebno osvijetliti, a često zbog uporabe loših i neekoloških rasvjetnih tijela.

Posljedice svjetlosnih zagađenja mogu, između ostalih, biti:

- a) astrološke: smanjena vidljivost astroloških objekata

Danas su rijetka naseljena područja iz kojih vidimo astrološka tijela, jer svjetlosna zagađenja djeluju poput gustog oblaka dima i stvaraju crvenkastu ili žutu maglicu, koje onemogućavaju kvalitetan pogled

- b) biološke: negativan utjecaj na žive organizme

Životni ciklusi biljnog i životinjskog svijeta podređeni su svakodnevnim izmjenama dana i noći, a cjelonoćna rasvjeta u naseljenim mjestima utječe na rast i razvoj biljaka, koje zbog svjetlosti ne mogu odrediti vrijeme za rast, hranjenje, reprodukciju ili mirovanje. Noćni leptiri, krijesnice i ostali noćni kukci su postali vrlo rijetki uz veća naseljena mjesta, te im ponegdje prijete i izumiranje, a svjetlost zbunjuje i mrave koji rade 24 sata što onemogućava ekološku proizvodnju i enormno razmnožavanje lisnih ušiju. Privučeni svjetlošću, stradavaju i ptice, šišmiši, kornjače i druge životinjske vrste. Najnovija istraživanja pokazuju da prekomjerna svjetlosna zagađenja utječu i na zdravlje ljudi, te osim razdražljivosti i nesanicе, sve je veći broj oboljenja od kardiovaskularnih, kancerogenih i psihičkih bolesti.

- c) gospodarske: neracionalno trošenje električne energije

Zbog neracionalne i neekološke rasvjete bespotrebno se gubi 30-50% električne energije namijenjene noćnoj rasvjeti.

- d) pravne: ometanje privatnosti i prava na zdrav i čist okoliš

- e) sigurnosne: javna/privatna sigurnost, promet

Na području Općine Lipovljani provedena je javna rasvjeta kroz sva naselja. Ekološka rasvjeta (ekološke lampe) obuhvaća 30% sveukupne javne rasvjete na cijelom području Općine Lipovljani, a u budućnosti je potrebno mijenjati preostalu neekološku rasvjetu u ekološku. Ekološka rasvjeta će smanjiti utjecaj svjetlosnih zagađenja na ljudsko zdravlje, okoliš, te biljni i životinjski svijet na minimum.

5.6.3. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Zainteresiranost i motiviranost lokalne samouprave Briga za okoliš i kvalitetu življenja Postojeći planovi razvoja i izgradnje infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljna informiranost o svjetlosnim zagađenjima Nedovoljna informiranost o mogućim uštedama svjetlosne energije Osnovna infrastruktura (kanalizacija i vodovod) nije još uvijek provedena u svim naseljima Općine
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> Postavljanje kompletne ekološke rasvjete na cijelo područje Općine Lipovljani Uz ekološku rasvjetu osigurati smanjene troškove održavanja i električne energije, a uz to i omogućiti prirodne uvjete za rast i razvoj biljaka i životinja 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatak financijskih sredstava može usporiti zamjenu rasvjete za ekološku

5.6.4. CILJEVI

- Pokriti 100% područja ekološkom rasvjetom
- Smanjiti moguća svjetlosna zagađenja
- Smanjiti troškove električne energije
- Poboljšati kvalitetu života stanovnika Općine Lipovljani

5.6.5. AKCIJSKI PLAN

Aktivnost	Nositelj	Razdoblje provedbe	Izvori financiranja
1. Kontinuirana aktivnost utjecaja na svjetlosna zagađenja			
1.1. Izgradnja ekološke javne rasvjete	Općina Lipovljani, ovlaštenu koncesionar	2015-2021	SMŽ, Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova, FZOEU, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, EU fondovi i programi

5.6.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI

- 100% područja općine Lipovljani pokriveno ekološkom rasvjetom

5.7. PLAN SMANJENJA EKOLOŠKIH RIZIKA

5.7.1. ZAKONSKI OKVIR

Postupanje i način reagiranja u ekološkim nesrećama propisani su planovima intervencija. U Republici Hrvatskoj planovi intervencija i operativni planovi propisani su sljedećim zakonima:

- Planom intervencija kod velikih požara otvorenog prostora na teritoriju Republike Hrvatske (NN 25/01) utvrđuju se:

sudionici provedbe plana, njihov ustroj, djelokrug i nadležnost, sustav koordiniranja aktivnosti, rukovođenja i zapovijedanja akcijama gašenja velikih požara otvorenih prostora, osposobljavanje sudionika provedbe Plana, obavješćivanje javnosti o velikim požarima otvorenih prostora, te način osiguranja financijskih sredstava za provedbu Plana. Plan je strateški dokument Republike Hrvatske u intervencijama kod velikih požara otvorenog prostora.

- Plan intervencija u zaštiti okoliša (NN 82/99, 86/99, 12/01) odnosi se na:

moguće ekološke nesreće ili izvanredni događaj koji može ugroziti okoliš, te izazvati opasnost po život i zdravlje ljudi. Planom se utvrđuju vrste rizika i opasnosti, postupak i mjere za ublažavanje i uklanjanje neposrednih posljedica štetnih za okoliš, subjekti za provedbu pojedinih mjera, odgovornost i ovlaštenja u svezi s provedbom, te način usuglašavanja s interventnim mjerama koje se provode na temelju drugih zakona. Ne primjenjuje se na vojne objekte i skladišta i slučajeve radioaktivnog onečišćenja. Temelji se na sljedećim načelima utvrđenim u Zakonu o zaštiti okoliša: preventivnosti, cjelovitosti, plaćanju troškova onečišćavanja, poštivanja prava i sudjelovanja javnosti.

- Državni plan za zaštitu voda (NN 8/99)

donesen je radi zaštite voda i voda mora od onečišćenja s kopna i otoka, a sadrži:

- a) potrebna istraživanja i ispitivanja kakvoće voda,
- b) kategorizaciju voda,
- c) mjere zaštite voda,
- d) mjere za slučajeve izvanrednih i iznenadnih zagađenja voda,
- e) plan građenja objekata i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda,
- f) izvore i način financiranja Plana,
- g) popis fizičkih i pravnih osoba zaduženih za provedbu Plana, njihova ovlaštenja i odgovornost. Državni plan za zaštitu voda između ostalog propisuje i obvezu i način izrade Operativnih planova za provedbu mjera u slučaju izvanrednih zagađenja na državnim i lokalnim vodama.

5.7.2. STANJE NA PODRUČJU

Gospodarske djelatnosti imaju uvijek u manjoj ili većoj mjeri određeni utjecaj na okoliš. Na području općine najznačajnije kapacitete u energetici predstavlja proizvodnja i prerada nafte i plina u okviru sistema INA (Rafinerija nafte Sisak, Naftaplin - radne jedinice za eksploataciju nafte), te Jadranski naftovod (tvrtka koja obavlja transport nafte) značajan je prometni sustav za naftu i naftne derivate i prolazi područjem Općine uz autocestu, te predstavlja značajan privredni subjekt ne samo Općine, nego i čitave županije.

Sisačko-moslavačka županija (Revizija 1. Sisak, siječanj 2008) je u skladu s APELL procesom izradila *Plan intervencija u zaštiti okoliša* uzimajući u obzir regionalne i lokalne posebnosti te stvarne i potencijalne rizike i opasnosti na svom području. Plan je revidiran 2008. godine, te se primjenjuje na cijelom teritoriju Županije kod iznenadnog onečišćenja zraka i tla, odnosno biljnog i životinjskog svijeta te kulturne baštine, kada ekološka nesreća ili drugi izvanredni događaj po svom obimu i mogućim posljedicama prelazi granice i mogućnosti gospodarskog subjekta, grada ili općine na čijem se području događaj dogodio. Na području Općine ne postoji organizirani eko stožer, kao ni Plan intervencija, a sve moguće ekološke nezgode prijavljuju se na Županijski centar 112 i operativno dežurstvo u PU.

Interventne jedinice na području Sisačko-moslavačke županije su:

- Vatrogasne postrojbe,
- Hitna medicinska pomoć,
- Civilna zaštita,
- Pravne i fizičke osobe koje obavljaju komunalnu djelatnost,
- Specijalizirane jedinice ovlaštenih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost postupanja s opasnim otpadom,
- Postrojbe atomsko-biološko-kemijske obrane (ABK) Oružanih snaga RH.

Uvidom stanja na terenu primjećena je nedovoljna ili nikakva zaštićenost polja za eksploataciju mineralnih sirovina, gdje su objekti bez vidljivog nadzora i bez zaštitnih ograda koje bi onemogućile pristup neslužbenim osobama.

5.7.3. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Briga za okoliš i kvalitetu življenja • Izvorišta mineralnih sirovina • Postojanje Plana intervencija u zaštiti okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> • Nezaštićena područja eksploatacije mineralnih sirovina • Nepostojanje plana intervencija, kao ni obučeni ekipa u slučaju ekoloških katastrofa
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Izrada plana intervencija u zaštiti okoliša • Osiguravanje polja za eksploataciju mineralnih sirovina postavljanjem zaštitnih ograda 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak financijskih sredstava može Plan intervencija u zaštiti okoliša potisnuti na listi prioriteta • Moguća oštećenja naftovoda mogu štetno utjecati na tla i vodotokove • Moguća oštećenja ili nezgode na poljima za eksploataciju mineralnih sirovina mogu onečistiti okoliš, vodu, tla i zrak • Posljedice ovakvih onečišćenja mogu ostaviti dugotrajne posljedice na tlo, vode i zrak

5.7.4. CILJEVI

- Smanjiti mogućnost ekoloških katastrofa kojima bi se ugrozio okoliš, život i zdravlje stanovnika

5.7.5. AKCIJSKI PLAN

Aktivnost	Nositelj	Razdoblje provedbe	Izvori financiranja
1. Aktivnosti za smanjivanje ekoloških rizika			
1.1. Zaštita gospodarskih objekata od potencijalnog rizika za okoliš	Općina Lipovljani, gospodarstvenici	2015-2021	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
1.2. Izrada procjene ugroženosti i plana intervencija u zaštiti okoliša za Općinu	Općina Lipovljani, Sisačko-moslavačka županija	2016---	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, SMŽ

1.3. Kontinuirano djelovanje na smanjivanju rizika od ekoloških nesreća	Općina Lipovljani, Lipkom servisi d.o.o.	2015-2021	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Sisačko-moslavačka županija
---	--	-----------	--

5.7.6. OČEKIVANI REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI

- Osigurani potencijalno riskantni objekti
- Izrađen plan intervencija u zaštiti okoliša
- Smanjenje rizika od ekoloških nesreća

ZAKLJUČAK

Pojem “ekologija” prvi put je uporabio njemački zoolog Ernest Haecker koji je pod pojmom *oekologie* smatrao “odnos živih organizama u dva pravca: prema njihovom organskom i neorganskom okolišu”. Sama riječ dolazi iz grčkog *oikos*, što znači okućnica, dom, mjesto za život.

Nije slučajno zašto se pojam koji je prvotno značio “mjesto za život” pretvorio u pojam koji znači zaštitu okoliša ili još šire – zaštitu Zemlje, tog našeg zajedničkog mjesta za život. Kraj 20. stoljeća je uza sve izume i tehnička pomagala koje svakodnevno koristimo donio i tamnu stranu tehničkog napretka – poremećaj odnosa čovjeka s prirodom i narušavanje nečega što se zove ekosustav planete Zemlje.

Pretjerano iskorištavanje, zagađivanje i bahat odnos prema prirodi donijeli su svoje posljedice: kisele kiše, povećanje klora i CO₂ u atmosferi, efekt staklenika, povećano štetno zračenje, klimatske promjene i druge štetne pojave. Danas se o ekologiji govori svuda, ekologija je u usponu, u želji da se ponovno uspostavi ravnoteža i omogući optimalni razvoj kako čovjeka tako i njegova okoliša.

Lokalni akcijski plan zaštite okoliša Općine Lipovljani je dokument kojim se utvrđuju potrebne aktivnosti u cilju poboljšanja stanja okoliša i osiguranja boljih uvjeta života stanovnika. Lokalnim akcijskim planom zaštite okoliša Općine Lipovljani definirano je niz projekata s područja zaštite okoliša. S obzirom da lokalna jedinica ima određena ograničenja u svom samoupravnom djelokrugu, u provedbi nekih projekata nužna je suradnja s nadležnim institucijama i organizacijama. Dio projekata, također, zahtjeva značajna ulaganja, te se neće moći financirati samo iz općinskog proračuna. U tim slučajevima postojanje ovakvog dokumenta može predstavljati presudan faktor pri ishodu dodatnih financijskih sredstava. Nasuprot tome, dio predloženih aktivnosti se može provesti na razini općine i ne zahtjeva veća financijska ulaganja, a može u mnogome utjecati na kvalitetu okoliša.

U početku, najznačajnije je započeti implementaciju Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša u okviru raspoloživih sredstava kako on ne bi ostao mrtvo slovo na papiru. Naime, iskustvo pokazuje da mnogi slični dokumenti nisu zaživjeli odnosno da su posustali u provedbi ili uopće nisu implementirani. Stoga je nužna puna podrška lokalne vlasti, potrebno je zadržati partnerski odnos sa svim akterima, te kontinuirano raditi na izgradnji svijesti građana o važnosti zaštite i očuvanja okoliša.

**Za razliku od prošlosti, budućnost još nije napisana i samo o nama ovisi
kako će izgledati!**